

Sabri Tandoğan

GÖNÜL SOHBETLERİ

Cilt V

1. Baskı

Sabri Tandoğan

GÖNÜL SOHBETLERİ

Cilt V

1. Baskı

ISBN 975 - 92395 - 4 - X

Gönül Sohbetleri Dizisi Kitap No: 5

1. Baskı : 2006 Ankara

Kapak : Rânâ Tandoğan

Dizgi – Baskı : Sözkese Matbaacılık Tic. Ltd. Şti

Tel: (312) 395 21 10 – 395 59 07

Fax: (312) 395 61 07

*Asaleti, kıbarlığı, inceliği ve zarafeti ile,
hayatta tanıdığım en muhterem Hanımefendiye,
merhum eşim Rânâ Tandoğan'a
ebediyet bağlılığı ile...*

İÇİNDEKİLER

Veren El, Alan Elden Üstündür.....	7
Bir Güzel İnsan	11
Tevâzu	15
Allah Bizimle Beraberdır	18
İnsan ve Söz.....	22
Günlük Hayatın İncelikleri.....	26
Unutulan İncelikler	30
Takvâ.....	34
Sevgiden Uzak İnsanlar	40
Dünya Kâfirin, Âhiret Müslümanın mı?	44
Elif Efendi	49
Dost Kimdir?	52
Neden Yaşıyoruz?	56
Barış	61
Şahsiyet ve Tekâmülü	65
İhtiyaçlar Karşısında İnsan	71
Sözün Önemi ve Yunus Emre	76

Yeni Bir Yıla Girerken	81
Çocuk Bu Meçhul	86
Neden Hazreti Peygamber?	91
Biz ve Çocuklarımız	95
Haddini Bilmek	99
Aile İçinde Babanın Rolü	104
Börekçi Hafız Ağa	109
Temiz Topluma Giden Yollar	114
Günümüzde Tasavvuf	120
Yönetimin İncelikleri	125
Bir Gül Gibi Olmak	129
Çocuk ve Eğitim	134
Örnek Olabilmek	140
Ya Hayır Söyle, Yahut Sus	145
Huzursuzluğun Asıl Sebebi	151
Öz ve Şekil	156
En Büyük Mürşit	160
Bayram Sevinci	165
Hikmetin Doğuşu	169
Karışık Kafalar	173
Hadisler ve Hayatımız	178
Tabiat Boşluktan Hoşlanmaz	183
Işıkla Dolmak	188

Veren El, Alan Elden Üstündür

Bir cismi kavramada, bir elin parmakları, akıl almaz bir düzen içinde nasıl birbirlerine yardımcı ve faydalı oluyorlarsa, toplum hayatı da böyledir. İnsan vardır, sadece kendisinin değil, yedi sülâlesinin geleceği düşünülmüş bir düzen kurulmuştur. Teminat altındadır. İnsan vardır, çile ve sıkıntı içinde yaşar. Bırakın geleceğini, çocuklarını, torunlarını; o günkü rızkı bile nice güçlükler, meşakkatlerle temin edilir. İnsan vardır, doktora gidecek, ilâç alacak parası yoktur. İnsan vardır, beden sağlığı için gerekli gıda maddelerini bile bulamaz. Kimi insan, çocuğunu okutacak imkândan mahrumdur. Kimi insan, soğuktan titrer, yakacak odun kömür bulamaz. Bir de maddi imkânlarla sahip olmakla beraber, yalnız, ıstıraplı insanlar vardır. Nice yıllar, omuzlarına konacak bir dost elini beklerler. Onları dinlemek, acılarını, yalnızlıklarını paylaşmak ne güzeldir. Onların göz yaşlarına, dertlerine ortak olmak bir nevi ibadet değil midir? Sevmek, devâm eden en güzel huyum diyebilmek, Allah rızası için

bir insana sevgi, saygı, yakınlık gösterebilmek, insanı mânâ âleminde yüceltmez mi? Toplum hayatında insanlara yerine göre maddi, yerine göre mânevi yardımlarda bulunabilmek kadar bizi arıtan, temizleyen, güzelleştiren, Allah'a yaklaştıran ne vardır? Kâinatın Efendisi, yüce Peygamberimiz bir Hadis-i Şerifinde **“Veren el, alan elden üstündür”** demekle, bu gerçeği ne güzel belirtiyor. Müminler merhamette, dostlukta, kardeşlikte, yumuşak davranmada bir bedeninin organları gibidirler. Nasıl ki, bedeninin bir uzvu hasta olduğu zaman diğerleri acı çekerlerse, bir mümine musibet isabet ettiğinde de diğer bütün müminler, onun derdi ile dertlenir, kederi ile kederlenir, onun sıkıntısını paylaşırlar. Kur'an-ı Kerim, bir erkekle bir dişiden yaratılan insanların tanışarak ülfet etmeleri için, milletler ve kabileler halinde topluluklara ayırdıklarını belirtiyor. Toplumun en küçük parçası olan aile müessesesi, insanların ihtiyaçlarından doğmuştur. Birbirlerine karşı sorumluluk taşırlar. Vazgeçilmez bir müessesedir. Ailelerin bütünleşerek meydana getirdikleri toplumlarda hayat, insanların karşılıklı ilişkilerine dayanır. Sevginin, saygının, edebin, inceliğin, karşılıklı maddi ve mânevi yardımlaşmanın egemen olduğu toplumlar, gelişmiş, uygar toplumlardır. Hiçbirimiz tek başımıza yaşayamaz, ihtiyaçlarımızı gideremeyiz. Hepimiz birbirimize muhtacız. Ne olur, kökeni nefsanîyetimize, bencilliğimize bağlı sürtüşmeleri, münâkaşaları, itişip kakışmaları şöyle bir kenara bıraksak da, el ele, gönül gönüle versek, birbirimize destek olsak, Allah rızası için birbirimizi sevsek, saysak, komşumuz aç olduğu zaman bir ekmeğimiz varsa yarısını onunla paylaşsak. Hepimizin buna ne kadar çok ihtiyacımız var. Egoizmin dar sınırları içinde, yalnız kendimizi, nefsimizi düşündükçe, gittikçe batağa batmıyor, uçuruma yuvarlanmıyor muyuz? Bir yazar hanım, kitabının ismini

“Paylaşmak ki O En Güzel” koymuş. Kitapçada gördüm, hemen aldım. Bir mısra gibi, her tekrarlayışta ayrı bir zevk alıyorum, heyecan duyuyorum. Aynı gaye uğrunda, beraber gözyaşı dökmek kadar iki insanı birbirine yaklaştıran ne vardır? İnsan kendinden verdiği kadar vardır ve o nispette insandır. “Rabbena hep bana” diyenler, dâimi bir aldaniş içindedirler. Nefsaniyetine yenik düşen, bencil ve egoist insanları, ne aile içinde, ne meslektaşları içinde, ne de toplum içinde kimse sevmez, aramaz. Onlarla beraber olmak istemezler. Hiç vermek istemeyi düşünmeden, hep almak isteyen insanlar için Anadolu’da **“Bırak onu, o alma ağacının altında doğmuş”** derler. İnsanlık tarihinde bugüne kadar nobran, bencil ve egoist bir insanın sevildiğini, sayıldığını, el üstünde tutulduğunu hiç kimse görmedi. Gerçekten uygar bir toplumda, birbirini düşünmek, zor zamanlarda birbirlerinin yanında ve yardımında bulunma hâli, ileri bir düzeydedir. Bir kimsede ortaya çıkan bir rahatsızlık ya da sıkıntıyı, bütün toplum kendi içinde hissetmelidir.

Kur’an-ı Kerim’in Âl-i İmran Suresi’nin 103. Âyetinde:

“Hepiniz toptan Allah’ın ipine sarılınız, aranızda ayrılık düşürmeyiniz. Allah’ın size verdiği nimeti düşününüz. Bir vakitler siz birbirinize düşman idiniz. Allah kalplerinizi birbirine ısındırdı. Allah’ın nimeti sayesinde kardeş oldunuz.” buyurmaktadır.

Resulullah Efendimiz:

“İmandan sonra en üstün amel, insanları sevmektir.”

“İnsanlara merhamet edip acımayana, Allah da acımayacaktır.”

“Gerçek mü’minler, elinden ve dilinden bütün müslümanların güven içinde bulunduğu kişilerdir.”

“Gerçek iman sahipleri, kendisi için sevdiğini, mü’min kardeşleri ve diğer insanlar için sevenlerdir.” buyuruyor.

Bir Güzel İnsan

Hacı Bayram'da oturuyordu. Yaşı doksanı geçmişti. Bütün yakınları Hak'ka göçmüş, yapayalnız kalmıştı. Sordukları zaman yalnızım demiyor, Rabbiyle beraber oturduğunu söylüyordu. Her an sabır, şükür, edep ve niyaz içinde idi. Çevrede ona "Evliya Nine" diyorlardı. Başı darda kalan, hasta olan, sıkıntıda olan ona koşuyordu, kapısı herkese açıktı. Çevrede hiç kimse onun hayattan, insanlardan, yaşamaktan şikâyet ettiğini duymamıştı. Pek çok insan, onun ikaz ve irşatlarıyla doğru yolu bulmuş, hastalıklarından kurtulmuş, iç dünyalarını renk, ışık ve güzellikle doldurmuştu...

Bir gün Azize Anne, dört hanım arkadaşıyla beraber, bu mübarek insanı ziyarete gitmişlerdi. Sohbet sohbeti açtı, o sırada minareden ezan sesi geliyordu, öğle olmuştu... Gelen misafirler "Efendim, bize müsaade" dediler. Ev sahibi hanım, "Katiyen olmaz" dedi. "Tam öğle vakti, yemek zamanı geldi. Önce namazlarımızı kılalım, sonra Allah ne verdiyse rızkımızı

yeriz.” Gelen misafirler birkaç gidelimden sonra, ister istemez ev sahibinin teklifini kabul ettiler. Namaz kılındı, tespih çekildi, dualar edildi, yemek zamanı gelmişti, oturdular. Sofraya birkaç günlük kurumuş yarım ekmek ile bir kavanozun dibinde kalmış beş-altı biber turşusu geldi. Ev sahibi hanım, insanın içini ısıtan, aydınlatan tatlı gülüşü ile “Buyurun efendim” dedi. “Sonsuz şükürler olsun. Yüce Rabbimizin bugün ihsan eylediği rızkımıza besmeleyle başlayalım.” Bir hanım, o kuru yarım ekmeği parçalara ayırdı, kavanozdan birer turşu aldılar, yemeğe başladılar. Biraz sonra kapı çalındı. Kapıda genç bir erkek çocuğu, üzerinde kızarmış tavuklar bulunan bir pilâv tepsisiyle duruyordu. Büyük hanıma döndü “Nineciğim” dedi. “Bunu size babam gönderdi. Belediyede bir işi varmış, aylardır çıkmıyormuş. Sıkılmış, bunalmış, adak adamış. Eğer Allah’ın izniyle bugün bu iş çıkarsa, komşu nineye tavuklu pilâv göndereceğim, demiş. İş çıkmış. Selâmlarını, hürmetlerini de gönderdi, dualarınızı bekliyor.” Ev sahibi hanım teşekkür etti, çocuk gittikten sonra ellerini kaldırdı “Allah’ım” dedi. “Sana sonsuz teşekkürler olsun.” Sonra misafirlerine döndü, “Ne garip değil mi?” dedi. “Önce misafirlerini gönderiyor, sonra tavuklu pilâvını.”

Bu hikâyeyi, yıllarca önce Azize Anne’den işitmiştim. Beni çok etkiledi, çok düşündürdü. Bazı kimseler için basit, önemsiz olabilir ama ben öyle düşünmüyorum. Önemli, hem de son derece önemli bir durum. İslâm’ın insan ve misafirlik anlayışını belirten ne muhteşem bir olay. Günlerdir mutfakta bekleyen yarım kurumuş ekmek ve kavanozun dibinde kalan beş-altı biber turşusu ile yemeğe misafir bırakabilmek, beni hâlâ ürpertiyor ve ağlatıyor. Bilmiyorum sizler kendi yaşantılarınız içerisinde böyle bir olaya tanıklık ettiniz mi hiç? Bu olayın arka-

sında dev gibi bir inanç, anlayış ve estetik gizli. Nice insanlar var ki, evi yemek doludur ama, gene de yemek zamanı kalkmak isteyen misafirine “Efendim, lütfen kalın, Allah ne verdiyse beraber yeriz” demek yürekliliğini, efendiliğini, inceliğini gösteremezler. Ay o da misafire çıkar mıymış diye diye nefislerinin esiri olurlar. Çıkar ya, bir kere hiç düşündük mü acaba, misafir kendisi mi geliyor, yoksa onu bir gönderen mi var? Ne olur şu çocuksu duygulardan kurtulsak, kendi kendimiz olabilsek, özümüze inebilsek. Bir bilsek ki, misafirin bütün istediği ne şu yemektir, ne bu yemektir. O sadece bir tek şey ister, biraz sevgi, biraz saygı, biraz ilgi değil mi? Açık konuşalım, hayatta hepimizin, ama hepimizin isteği bu değil mi? Hepimizin yüreği biraz sevgi, biraz saygı, biraz ilgi görebilmenin ümidiyle çarpıyor mu? Hepimiz onun yokluğunu, onun mahrûmiyetini yüreğimizin ta derinliklerinde hissetmiyor muyuz? Bugün insanları delicesine içkiye, sigaraya, uyuşturucuya, kumara götüren onun eksikliği değil mi? Biri çıkar da “Ben hiç de öyle bir noksanlık hissetmedim” derse, bir şey demem, başımı edeple önüme eğip, “Vah zavallı kardeşim” derim. “Sen kendinin farkında bile olmamışsın, sen insanı tanımamışsın” diye kalbimden geçiririm. Şair Gülten Akın bir mısraında **“Eş dost uğruna ömrün, tanıdık tanımadık uğruna geçti”** der. Hayatta öylesine şekiller, kalıplar, formaliteler, etiketler içinde boğulmuşuz ki, aşktan uzak, incelikten uzak, kaskatı bir hayat yaşıyor, farkına varmıyoruz. Mânâ âleminin sonsuz inceliklerinden, nüanslarından uzak, birkaç şekle mahkûm, bir şeyler yaptık sanıyoruz kendimizi. Be kardeşim! Sen “mutluyum, neşeliyim, huzurluyum” derken bile, o kavramlardan öyle uzaksın ki. Aksini iddia etme. Sen bir ömür boyu kendini kandırdın ama başkalarını inandıramazsın. O insana demezler mi ki, şuyum, buyum diyorsun

ama o içinde çöreklenen simsiyah zifiri karanlık nedir? Bir sigara sönmeden ikinci sigarayı neden hazırlıyorsun? O zavallı içki şişelerinden ne bekliyorsun? Hepsinin yüzü sararmış, kül gibi olmuş, o insan müsveddesi içki arkadaşlarıyla, kumar arkadaşlarıyla paylaşmadığın nedir? Lütfen itiraz etme, mırıltıyı kes, dırlanmayı bırak ve başını iki elinin arasına alarak düşün. “Soruversem ben neyim ve bu hâl neyin nesi?” Evet, Himalaya’dan daha büyük bu soruya mertçe, yiğitçe, erkekçe bir cevap arayıp bulmadan, o yaldızlarla dolu sûni hayatın, sana hiçbir zaman gerçek huzuru, mutluluğu getirmeyecek, bunu bil. Sözüm ona devrimbaz geçinen sahte aydınların, sakız haline getirdikleri palavralarına “Efendi, kes sesini, yeter artık. Sen kendin bir ömür boyu aşktan uzak, ihlâstan uzak, sûni bir hayat yaşadın” demedikçe, sen de o geviş getirenler kervanından biri olmaya mahkûmsun...

Artık eğri oturup doğru konuşmaya mecburuz. O yüzlerdeki maskeleri çıkaralım, sahte gülücüklerle birbirimizi kandırmayalım. İyi adına, güzel adına, temiz, büyük ve yüce olan adına hayata sıfırdan başlayalım. Yüzlerdeki o iğrenç, sahte yaldızları, aşkın, kutsal olanın suyuyla yıkayalım ve diyelim ki “Allah’ım! Şu ana kadar yaşadığım iki yüzlü, samimiyetsiz, gerçeksiz ve yüreksiz hayat için beni affet.” Tövbe ettim, pişman oldum de ve aşkın suyuyla abdest alıp, iki rekat tövbe namazı kıl. Şair **“Bir hayata çattık ki, hayata kurmuş pusu”** diyor. Hangi yaşta olursak olalım, kadın, erkek, genç, ihtiyar, okumuş, okumamış, köylü, kentli elimizde fırsat varken son nefesimizi vermeye bir süre varken gerçek iyinin, gerçek güzelin yoluna biz de girelim.

Tevâzu

Tevâzu, Hak'kın azâmeti karşısında aczini bilmek, idrâkine varmaktır. Kibirli olmamak, kendini yok bilmektir. İnsanın hayatta, benimdir diyeceği nesi var? Hiçbir şeyi... Şu dünyada misafir olarak yaşıyoruz. Vakti, saati gelince, her şeyi bırakıp gideceğiz. Bırakın malı, mülkü, şu bedenimiz, şu canımız dahi bize emânet. Bazı kimseler, eskiden benim malım, benim servetim, benim evim dahi demeye çekinirler, sorulduğu zaman, edeple, incelikle başlarını eğer, "Efendim, misafireten oturuyoruz" derlermiş, "Emâneten oturuyoruz" derlermiş... Her şey Allah'ın lütfu ile oluyor, Allah'ın izni ile oluyor. Her sabah kalktığımızda Allah'a şükretmek lâzımdır. Görebildiğimiz, işitebildiğimiz, yürüyebildiğimiz, hatırlayabildiğimiz için, o gün hayatta olduğumuz için... Her biri Cenab-ı Hak'kın ayrı bir lütfu. O lütfâ lââyık olmak gerekir. Allah'la her an beraber olanlar, ne güzel insanlardır. Allah'la bir olan, kendi aczinin idrâki içindedir.

Gerçek tevâzuda, insan kendinde bir varlık görmez, her şeyi Allah'tan bilir. Herkese saygı gösterir, her zerrede zikredenin Allah olduğunu bilir. Tevâzu gösteriyorum bile demez. Ben büyükm adamım, tevâzu gösteriyorum demek bile kibre girer. Nefsini hiç görüp, **“Var olan Hak'tır, gayrısı yoktur”** deyip, kulluk idrâki içinde Allah'ı görmek lâzımdır.

Allah'ın gani oluşunu görüp, kendinin fakir olduğu, âciz olduğu bilincinde olan, kibirden, gururdan kaçıp, Allah'a sığınanlar, tevâzu kapısından girenlerdir. Kim ki Hak'tan gayrıyı görürse, onun kıymeti yoktur. Mü'min Allah'ı metheder, fakat bu methini Allah'tan bir şey istediği için değil, Allah'ı sevdiği için yapar, Allah'ı Allah ile sever ve senâ eder. Allah için ibadet eden, Allah'ın kuludur.

Yüce Resûlümüz **“Yâ Rabbi, ben cenneti ve beni cennete yaklaştıran sâlih ameli isterim. Siz Allah'ı sevmek isterseniz, bana tâbi olunuz.”** buyuruyor. Kâinatın Efendisi, bütün hareketlerini Allah için yapardı. Gerçek Allah âşıkları, bir şey beklemez, menfaat gözetmezler. Bütün varlıklarını Allah'a vermişlerdir. Hak'ta fâni olanlar, yalnız Allah'ı ve O'nun rızasını isterler. Başka bir şey istemezler.

Nefisten kurtulmadan, Hak'ka vâsıl olunmaz. İnsan nefsiyle yaşadığı kadar, Hak'tan uzaktır. Unutmayalım, şeytan uzakta kalanların sırrıdır. Kendi varlığını Allah'tan bilen, âriftir. Varlık Allah'ındır. Varlığını kendinden bilmek şirk-i hâfi, Allah'ı inkâr etmek şirk-i celîdir.

Maddi ve fâni vücut, insanı dünyaya bağlar; mânevi ve ebedî ruh, Allah'a yükselmek ister. Kibir, gurur ile tevâzu da böyledir. İnsanoğlu neyi severse, onun peşinde koşar. Yunus,

“Neyi sever isen, imânın odur” der. Dünyayı sevenler, dünyayı ele geçirmeye çalışırlar.

Dâima yukarılardan bakan kibrin sembolü dağ, tevâzuun sembolü sudur. Kibirli kimselerin başlıca özelliği, kendilerini beğenmeleridir. Yunus, böyleleri için,

“Özünden gayri kimseyi beğenmez

Yüce yerde durur aşağı inmez.”

der. İnsanoğlunun mağrur olması, ölümü bilmemesinden ileri gelir. Ölüm en mağrur insanları bile yok etmiştir. Kibirli insanlar rahat değildirler. İçlerinde dâima bir sıkıntı, bunalım, huzursuzluk hissederler. Kendilerini aşamazlar. Allah’a ulaşamazlar. Kendilerine yabancı hissederler. Kendilerine şah damarlarından daha yakın olanı bilmezler. Yalnızlığa mahkûmdurlar.

Sonuçta kendi kendilerine düşman olurlar. İnsanı Hak’ka götüren tevâzudur. Sembolü sudur. Su, yüksekte aşağıya akar, başka sularla birleşir, ırmak olur ve aka aka denize ulaşır. Deniz, ilâhi aşkın simgesidir. Kendini aşan insan, kendini değil, başkalarını düşünür. Kendi için istediğini, başkaları için de ister. Müspet bir varlık olur. Alçak gönüllü olmayanlar, hiçbir zaman tevâzuun tadını alamazlar. Tevâzu kapısından girmeyenler, ne mutlu, ne de huzurlu olurlar. Ömür boyu sevmeden, sevilmeden yaşamaya mahkûmdurlar. Edebin başı kişinin haddini bilmesidir. Asıl sultanlık, gönül tahtına geçenlerindir. Gönül gam ile, kibir ile kirlenir, edep ve tevâzu ile temizlenir. Tevâzu, her kapıyı açan gizli bir anahtardır.

Allah Bizimle Beraberdır

Kâinatın Efendisi, “Bir kimsenin hicreti, Allah’a ve Resulüne olursa, onun gittiği yerde Allah ve Resulullah bulunur. Eğer onun hicreti, dünya ve güzel kadın olursa, onun gideceği yer de dünya ve kadın olur.” buyuruyor.

Hepimiz her an, her yerde bir imtihan içinde bulunuyoruz. Önemli olan, daima dikkâtlı, uyanık, basiretli olmak, karanlıktan ışığa, zulmetten nûra koşabilmektir. Tehlike her an, her yerde hazır, bizi bekliyor. Seni iyiye, güzele, doğruya götürmeyen kimse ile sohbet etme. Seni Hak’tan, güzellikten uzaklaştıran kimselerden sakın. Hak’tan bahsetmeyenden kaç. Çünkü her an seni baştan çıkarabilir. İyi yaptığını kötü, kötü yaptığını iyi gösteren insanlarla görüşme. İlim sahiplerinden daha çok, hâl sahipleri ile görüş. Hâl sâridir. İnsandan insana geçer. Bir gün, bir kimse hamamda kil ile yıkanıyormuş. Mis gibi bir gül kokusu

gelmiş. Sormuş. Sen bir kilsin. Nereden bu koku geliyor? Kil cevap vermiş. Bende bir şey yok. Üç gün gül ile arkadaşlık yaptım da, ordandır. Bizler de gül gibi insanlarla arkadaşlık yapalım da, onlar gibi mis kokalım.

İlâhi aşkla yananlar, çevrelerine renk, ışık, güzellik verirler. Onları ara, bul, ziyaret et. Sohbetlerine katıl. Ellerini öp. Hayır dualarını al. Renklerine boyan. Katı, sert, yoz insanlardan uzak dur. Münâkaşadan kaç. Akıllı insanlar münâkaşayı sevmezler. Münâkaşa ile kimse bugüne kadar bir şey elde edemedi. Münâkaşada tek kazanan, kibir, gurur, benlik ve nefsaniyettir. Seni Allah'a yaklaştıracak kimselerle dost ol, görüş, sohbet et.

Her an Allah'la beraber olmaya çalış. Camide, evde, sokakta, çarşıda, pazarda, ekmek paranı kazanırken hep Allah'la beraber ol. Sakın ha, Allah'tan başkasından bir şey bekleme. Veren O'dur. Nakışı değil, nakkaşı gör. Her yere Allah ile git. Birinden iş talep etmeye giderken, Allah'ım dilerse, bu iş olur, de. Olmazsa, ona darılma. Çünkü ona yaptırmayan Allah'tır. Demek ki, daha vakti, sırası gelmemiş, de. Ne olur, kapı kapı dolaşma; bil ki, bütün muratlar sendedir. Mahlûktan mahlûka dönen, sonunda dolap beygiri gibi olur. Mâsivadan Allah'a göç, Allah'a dön. Bütün seyirler onda sona erer. Allah'ın nûrunu kimse söndüremez. Onu söndürmek isteyenler, helâk olacaklardır. İslâm'ın sahibi Allah'tır.

Allah yolunda aşılması gereken yetmiş bin hicap vardır. Hiçbir makamda kalma. Allah'ım senden başka talebim yoktur de ve hiçbir makamda durma. Sevmeye lâyık olan, ancak Allah'tır. Allah'ın verdiği sayısız nimetlere şükretmemek, gafletlerin en büyüğüdür. Bize dert, sıkıntı, işte bu gafletten geliyor.

Nimetlere şükretmemek, insanı küfre kadar götürür. Biz bu nimetlerin acaba hangisine lâîykız? Ne sanıyoruz kendimizi? Ârifler, âcizliğin doğuştan olduğunu bildikleri için, Allah'a her zaman yalvarırlar. Var olan Allah'tır. Ondan gayri bir şey yoktur.

Hikâye meşhurdur. Hz. İsa ile bir sâlik yolda gidiyorlarmış. Arkalarından da bir âsi geliyormuş. Âsi kul, "Allah'ım suçlarımı bağışla, beni affet, şu sâlik kulunla birleştir" demiş. Sâlik kul da, "Yâ Rabbi, beni şu âsi kulunla birleştirme" demiş.

Allah, Hz. İsa'ya hitap ediyor. "Sâlikin istediğini kabul etmedim. Çünkü gururlu idi. Âsiyi affettim. Çünkü mütevazı idi. Baş yerde idi."

Her kibir ve gurur sahibi ölmeden önce burnunun sürtüleceğini bilmelidir. Gözü yerde olanın, gönlü asumâna çıkar.

Cüneyt Bağdadi'ye sormuşlar. "Sen şu köpekten üstün müsün?" Cüneyt cevap vermiş: "Eğer Allah beni affederse, köpekten üstünüm. Affetmezse, köpek benden üstündür."

Zâhirdeki ameller, bâtının kuvvetine bağlıdır. Kalpte uyanıklık ve sevgi olmazsa, ondan âh ve zikir çıkmaz. Çünkü zâhirde olan fikirler, kalptekilerin yansımasıdır. Yüce Resûl, "**Bir saatlik tefekkür, altmış yıllık ibadetten hayırlıdır**" buyuruyor.

Bizi Hak'tan alıkoyacak bir şey olmadığı halde, Allah ile meşgul değilsek, beraber değilsek, daha büyük aptallık ne olabilir?

Âyet-i Kerime'de, "**Allah'a kaçınız**" buyuruluyor. Allah'a tefekkürle kaçılır. Allah'ın eserlerine bakıp, tefekkür edip, süphanallah diyenler, ne güzel insanlardır. Her eserin bir müessiri

vardır. Hak'kın eserlerini görüp, hayrete düşüp, hayranlık içinde kalanlara ne mutlu. Yunus, **“Benim bir karıncaya ulu nazarım vardır”** der. Allah kuluna yakındır. Fakat kulun gaflette bulunması, yani Allah'a yakın olduğunu bilmemesi, kulun Allah'a olan uzaklığını göstermez mi? Allah bizimle beraberdir. Bize düşen, o beraberliğin farkında olmak, o güzelliği yaşamaktır.

İnsan ve Söz

İnsanoğlu, yaşadığı hayat içinde, çeşitli vasıtalarla kendini ifade etmek ihtiyacını duymuştur. Bunların başında söz gelir. Acılar, ıstıraplar, dostluklar, sevgiler, hayal kırıklıkları, yıkılışlar, tükenişler en güzel ifade şeklini sözde bulur. Denilebilir ki, dünyada söz kadar güçlü, etkileyici başka bir duyuru aracı yoktur. Bunu en güzel anlatan Yunus olmuştur:

Söz ola kese savaşı

Söz ola kestire başı

Söz ola ağulu aşı

Yağ ile bal ide bir söz

Bazen bir söz ile kalpler kırılır, gönüller incinir, insanlar hayata küserler. Bazen yerinde ve güzel söylenen birkaç kelime, insanı hayata bağlayabilir. Ona bir yaşama gücü, destek verebilir, hatta onu intihardan döndürebilir. Söz kadar onu söy-

leyiş tarzı, sesin tonu da önemlidir. Zâhirde iltifat gibi görünen ama çok sert, kaba söylenen bir söz, insanda bütün güzellikleri söndürebilir. Söz söylerken son derece dikkâtli olmamız gerekir. Bazen insan kaş yapayım derken göz çıkarır. Bazen bir cümle bir insanın, hatta bir milletin yükselip ilerlemesine neden olabilir ve tarih boyu sürebilir. Yerinde, zamanında, usulüne, âdabına göre söz söylemek, her kişinin değil, er kişinin kârıdır. Yunus bir şiirinde:

Kakımak olaydı ger,

Muhammed de kakırdı.

Vara yoğa kakırsın,

Sen derviş olamazsın, der.

Kakımak, vara yoğa itiraz etmek, her şeye karışmak anlamlarına geliyor. İnsan edebinin en güzel örnekleri, söz söylemek sanatında görülür. Büyük velî Paşa Dede Hazretleri, hayatında hiç kimseyi menfiye, negatife, olumsuz örnek diye göstermemiştir. İlle bir örnek göstermek gerekirse, mübârek sultan hep kendini örnek göstermiştir. Benim gibiler şöyle yapar, böyle yapar diye kendini öne sürmüştür. Hâlâ yüz binlerce insanın kendisine bağlı olduğu Muhammed Nûrül Arabî Hazretleri, bir sohbetinde ağzından ben kelimesi çıktı diye, lavaboya gitmiş, ağzını kırk kere yıkamıştır. Konuşma, ancak egonun, benliğin, nefsanîyetin dışına çıktığı zaman, bir anlam, bir yücelik, bir güzellik kazanır. O zaman konuşmak, tadına doyum olmayan bir estetik olayı olur. Eski bir Hint masalında, bu ne güzel anlatılır. Bir delikanlı, bir genç kıza âşık olur. Aylarca yanar yakılır, bir gün cesaret eder, kızın kapısını çalar. Kız içerden “Kim o” diye seslenir. Delikanlı, “Benim” der. Kapı açılmaz. Aylar sonra

aynı durum tekrarlanır. Genç o kadar üzülür ki, intihara karar verir. Bu düşüncesini bir arkadaşına açar. Arkadaşı "Benim bir velî tanıdığım var, önce ona gidelim, fikrini alalım, sonra sen istediğini yap" der. Giderler. O zat, "Evlâdım," der. "Kapı tabi açılmaz, ben dediğin sürece, hiçbir zaman da açılmayacak. Sen diyeceksin" der. "O zaman göreceksin bütün çileler sona erecek, bütün kapılar açılacak." Üçüncü defa giderler, kız içeriden "Kim o" diye seslenince, genç "Sensin" der. "Önce sen, sonra sen." Derhal kapı açılır. Kız, "Hoşgeldin, sefâlar getirdin" der. Kısa süre sonra evlenirler, vuslata ererler.

Hayat bütün alanlarında olduğu gibi, söz söyleme sanatında da nefsanîyetimizi bir kenara koymayı istiyor. İnsanlar, ben, ben sözünü işitmekten nefret ediyorlar. Şunu unutmayalım ki, biz egomuzu bir yana bırakıp, nefsimizi eğitmedikçe, müslüman etmedikçe, vara yoğa kakıdıkça bizim hayatımız en yakın bildiklerimizi bile hiç mi hiç ilgilendirmez. Mısırî Niyazi ne güzel söylüyor:

Ben sanırdım halk içinde hiç bana yâr kalmamış,

Ben beni terk eyledim, gördüm ki ağyâr kalmamış.

Hayatı bize ve karşımızdaki insana zehir eden, hep o ego, benlik, bencillik, nefsanîyet değil mi? Dikkât edelim, nefsinî müslüman etmiş insanların yüz ifadeleri, bakışları, ses tonları ne kadar farklıdır. İnsan onlarla konuşurken, farkına varmadan streslerinden kurtulduğunu, yumuşadığını, rahatladığını hissederek. Birdenbire o mekânı, huzur dolu bir hava kaplar. Artık gökyüzü daha mavi, ağaçlar daha yeşildir. Kâinat, renk ve ışıkla dolmuştur sanki. Eşlerin böyle olduğu bir evlilik hayatı, hayatın en güzel olayı değil midir? Onların elele tutuşup, birbirlerine

sevgiyle, saygıyla, edeple, incelikle yaklaşımlarından daha muhteşem ne olabilir? Büyük Yunus ne güzel söylüyor:

Sevelim, sevilelim

Dünya kimseye kalmaz.

Peki, o hâlde ne bekliyoruz?

Günlük Hayatın İncelikleri

Üniversitede asistandı. Sabahleyin evden çıktı, kendisini çalışacağı yere ulaştıracak dolmuşu bekledi, bindi. Dolmuş şoförünün arkasına oturdu. Para alıp vermelerde biraz sonra bir münâkaşa çıktı. İkisi de birbirlerine ağır sözler söylüyorlardı. Bir süre sonra, dolmuş şoförü arabayı kenara çekti. “İn aşağı” dedi. “Kozlarımızı paylaşalım.” Onun üzerine dolmuştakiler müdahale ettiler. “Sırası mı şimdi” dediler. “Bizi işimize yetiştir de, sonra ne yaparsanız yapın.” Bu sözler üzerine, şoför yerine oturdu, araba hareket etti. Genç asistan düşünüyordu. Bu münâkaşada kabahat kimindi? Düşündü, düşündü, olaya objektif olarak baktı ve kendini suçlu buldu. Dolmuş şoförü hem arabayı sürüyor, hem de para alıp veriyor, müşterileri çeşitli duraklarda indiriyordu. “Ben” dedi. “Nefsaniyetime yenildim. Şoföre çok kötü sözler söyledim.” Sonra, önce Allah’tan özür diledi, arkasından şoförün ruhaniyetine döndü, tamamen iç dünyasında şoför kardeşinden özür diledi, bağışlanma diledi. Hiç farkında olmadan,

özür dilemek babında elini şöföre doğru uzattı. Şoför kendisine sevgiyle, saygıyla, edeple uzatılan eli görünce sevinçten çılgına döndü. Bir an için direksiyonu bıraktı, genç asistanı sevgiyle kucaklamak için ayağa kalktı. Dolmuştakiler heyecanlandılar. Çığlık, çığlığa "Aman kardeşim, derhal yerine geç, direksiyonu eline al" dediler. Son durağa gelindi. Şoför kalktı, derhal bir çay ve simit getirdi. Genç asistana ikram etti. Sarıldılar, kucaklaştılar, birbirlerinden özür dilediler.

Birkaç ay önce, ben bu hikâyeyi asistan Ersoy'dan dinledim. Gözlerim yaşardı, ürperdim. Hepimiz, ama hepimiz, tek istisna olmadan nasıl da bir parça sevginin, saygının, ilginin özlemi içindeyiz. Geçenlerde bir kitap okudum. Amerikalı bir hayvan psikoloğu yazmış. Sahiplerinden sevgi, ilgi görmeyen köpeklerin, bir süre sonra hastalanıp, öldüklerini yazıyordu. O kitabı okurken, aklıma değerli şair Gülten Akın'ın mısraları geldi.

Bir büyük oyun kardaş, yaşamak dediğin,

Beni ya sevmeli, ya öldürmeli.

Aslında hayatın en önemli olayı, bence sevgidir. Bir mutasavvıf ne güzel söylüyor. "**Nerde sevgi, orda Allah.**" Kâinatın Efendisi, sevgiye o kadar büyük önem verir ki, bir Hadis-i Şerifinde, "**Bir kimse, bir başka kimseye sevgi, saygı duyduysa, vakit geçirmeden hemen gidip söylesin. Yarın belki çok geç olabilir. İkisinden biri Hak'ka göçebilir.**" demiştir. Bugün gerek ülkemizde, gerek dünyada hayatın tadını, tuzunu kaybedişinde en önemli etken, sevgisizlik değil midir? Sevginin olmadığı yerde, hiçbir şey yoktur. İstatistiklere bakacak olursak, zenginler arasındaki intihar oranı, fakirlere göre çok daha fazladır. Para, pul, mevki, makam öyle bir an geliyor ki, ruhlardaki

sevgisizlikten doğan büyük boşluğu dolduramıyor. İntihar bir çözüm yolu gibi geliyor onlara. İnsanların sigaraya, alkole, uyuşturucuya ve kumara düşkünlükleri, hep sevgisizliğin, ilgisizliğin sonucu değil mi? Dikkât ettim, mânevi duygulardan uzak olan insanlarda sevgi de olmuyor, saygı da. Mânevi güzellikler ve değerler, sevgi ve saygıyı besleyen bir kaynak oluyor. Allah cümlemizi bu kaynaktan mahrûm etmesin. İçinde sevgi ve iman olan insanlarda bir hoş, bir güzel cıvıltı vardır. Onlarla beraber olmak, insana bir hoşluk, bir güzellik getirir. Onlarla beraber olunca, insanın içi içine sığmaz, hayata yepyeni bir anlam gelir. Her yer ışıkla, nurla dolmuş gibidir. Sanki ağaçlar daha yeşil, gökyüzü daha mavi olmuştur. Yıllarca önce sıcak bir yaz günü, bir gazeteci Çağaloğlu Yokuşunu çıkmaktadır. Oflayıp, puflar, boyuna terini kurular. Hayret ettiği bir şey vardır. Yaşlı bir hamal, sırtına dev bir yük almış, o yükün altında türkü söyleyerek yokuşu çıkmaktadır. Gazeteci hamala yaklaşır, bu sıcakta, bu yükün altında, nasıl bu kadar neşeli olabildiğini sorar. Hamal güler, “Bey” der. “Sen bu işleri anlamazsın.” Gazeteci ısrar edince, hamal, beni yıllardır düşündüren cevabını verir: “Bey” der. “İçim düzgün olunca, sıcak da, yük de bana vız gelir.” Kimbilir, bu sözde o hamal, hayatın sırrını yakalamıştı. Kenedy, Teksas’ta vurulduğu zaman, cebinden o gün söyleyeceği nutuk çıkmıştı. Şöyle bitiyordu **“Yol uzun, yük ağırdır; bu yükle, bu yola katlanamazsınız. Yüklerden kurtulunuz.”** Bu İshak peygamberden bir alıntı idi. Ne zaman okusam, hatırlasam beni ürpertir. Hayatına ilâhi ölçüleri ve güzellikleri getiremeyen insanlar, sosyal ve ekonomik statüleri ne olursa olsun, mutlu olamazlar, huzurlu yaşayamazlar.

Yunus, bir şiirinde bu durumu ne güzel özetliyor:

Mal sahibi, mülk sahibi

Hani bunun ilk sahibi

Mal da yalan, mülk de yalan

Var biraz da sen oyalan.

Ancak Yunus gibi, ***“Aşk gelicek, cümle eksikler biter”*** diyenler, memnun, mesut ve bahtiyar yaşayacaklardır.

Unutulan İncelikler

Güzel bir mayıs günü idi. Sabahleyin bir aile dostumuz, bizi Ankara Kalesi'nde Boyacızade Konağı'na götürdü. Bahçede oturduk çay içtik, gözleme yedik. O günün güzelliğini, yıllardır unutamıyorum. Bir taraftan çayımızı yudumlarken, bir taraftan da bahar çiçekleri açmış dalların üzerindeki kuşların cıvıltılarını dinliyorduk. Kahvaltı bitince, konağı gezmeye başladık. İkinci katta bir odaya girince, duvarda konak sahibinin fotoğrafını gördük. İnanılmayacak kadar güzel, asil, pırıl pırıl bir beyefendinin görüntüsü gözlerimizi kamaştırdı. Yıllardır o temiz, o asil bakışları unutamıyorum. Bazen rüyalarım giriyor. Öyle bir bakış ki, sanki hem zâhiri, hem bâtını görüyordu. Ürperdim. "Allah'ım" dedim. "Bu ne muhteşem insan... Keşke hayatta olsa da mübârek ellerinden öpsem, hayır duasını istesem." O sırada içeriye bir zat girdi. Herhalde konakla ilgili olmalıydı ki, biz kapıdan girerken hoşgeldiniz demiş, yer göstermiş, bizimle ilgilenmesi için bir garsonu göndermişti. Kendisine döndüm, bu

zâtın kim olduğunu sordum. “Dedem,” dedi. Mesleğini sordum. “Semerci ustasıydı” dedi. O gün bu gündür, bu kısa konuşmayı düşünüyör, ürperiyör. O nasıl bir aile ve toplum düzeni idi ki, bir semerci ustası mânen böyle yükselebiliyor, ilerleyebiliyor, yücelebiliyordu. Olaya sosyolojik açıdan objektif olarak bakacak olursak, o semerci ustasının bu çizgiye ulaşmasında yalnız olmadığını görüyörük. Onun yanısıra, onu doğuran, büyüten, yetiştiren bir anne vardı. Evde sevgiyi, saygıyı ve otoriteyi temsil eden bir baba vardı. Kardeşleri üzerine titreyen ablalar, ağabeyler vardı. İhtişamlı duruşları ile her an Allah’ın huzurunda olduklarının bilincinde olan büyükanneler, büyükbabalar vardı. Bakışlarından oturuşlarına kadar edep, incelik, zarâfet örneği olan komşu teyzeler vardı. Gittiği okulda ona okuma, yazma öğreten, nur yüzlü hocaları vardı. Bu gibi durumlarda, olaya çok yönlü bakmak gerekiyor. Kendi çocukluğümü düşünüyörüm. Börekçi Hafız Ağa, mahallemizin gelir düzeyi açısından en zor durumda bulunan insanıydı ama, onun bakışlarını, duruşunu, müşterilerine hitap edişindeki ses tonunu düşünüyörüm. Acaba diyörüm, filânca yerdeki insanlar arasında, Börekçi Hafız Ağa inceliği, zarâfeti ve edebine sahip olan bir kimse çıkar mı?

Yunus bir şiirinde, **“Gören göz değil, gönüldür”** der. Bu anımı çevremdeki bazı insanlara anlattım. “Aman Sabri Bey” dediler. “Semerci Ustasının gidip de neyini göreceğiz?” Boşuna dememişler, **“Görenedir görene, köre nedir, köre ne?”** İnsanlık kültür tarihinde, bir toplumun bu kadar kısa zamanda, bu kadar yozlaştığı ender görülen vakalardandır. İnsanoğlu, sürekli bir gelişim içinde; gördüğü, işittiği, okuduğu her şey onu etkiliyor. Bir insan, dâimi negatif etkiler altında bulunuyorsa, ondan güzel, uygar, pırıl pırıl bir insanın davranışlarını beklemeye hakkımız olur mu? Adına haber diyörler, gazete say-

falarından, radyolardan, televizyon ekranlarına kadar hepimiz, her gün, sürekli olumsuzluk ateşi açan silâhların karşısında bulunuyoruz. Temiz, hassas, ince ve güzel bir insan ruhu, bu negatifliğe, bozulmadan, kirlenmeden, dejenere olmadan ne kadar dayanabilir? Neden objektifler hep kötüler üzerine çeviriliyor? Sonra insanlar okudukları, işittikleri bu haberleri bilmeyenlere de götürebilmek, taşıyabilmek için, sanki birbirleri ile yarış ediyorlar. Ne büyük gaflet, dalâlet, hatta ihânet. Kime karşı? Önce kendimize, sonra bütün insanlara... Yüce Peygamberimiz bir Hadis-i Şerifinde, bize gideceğimiz yolu, o inanılmaz veciz üslûbuyla ne güzel gösteriyor. **“Ya hayır söyle, yahut sus.”** Soruyorum sizlere, Resulullah Efendimizin bu Hadis-i Şerifini hayatında yaşayıp uygulayan kaç kişi gördünüz? Mânâ yolunun büyükleri, buna o kadar önem vermişler ki, günlük konuşma dilinde bile, sonsuz bir dikkât ve hassasiyet ile bunu uygulamışlar. Hep müspet olanı, güzel olanı, ince ve zarif olanı, hayırlı olanı dile getirmişler. Negatiflikler karşısında, başlarını önlerine eğerek sükût etmişler. Yak ve söndür kelimeleri, hassas insan gönüllerinde yangın imajını hatıra getirebilir diye, “ışığı yak, ışığı söndür” dememişler de, “ışığı uyandır, ışığı dinlendir” demişler. Kırk yıllık karı koca bile kabalık olmasın, laubâlilik olmasın diye, birbirlerine isimleri ile hitap etmemişler de, “efendi” demişler, “hatun” demişler; “bey” demişler, “hanım” demişler. “Beyefendi”, “hanımefendi” kelimelerinin ürperten yüceliğine yan bakmışız, kabalığın zirvesine çıkarak, birbirimize “bay” demişiz, “bayan” demişiz. Büyük velî Muhammed Nûrul Arabî Hazretleri, bir gün sohbet ederken, kazara ağzından “ben” kelimesi çıkmış, hemen kalkmış, lavaboya gitmiş, mübârek ağızını kırk kere yıkamış. “Efendi Hazretleri, ne yapıyorsunuz?” diye sorulunca, “Ben kelimesini kullandım, ağzım necâsetle

doldu, necis bir kap, ancak kırk kere yıkanırse temizlenebilir” demiş. Mânâ güzelliklerinden, efendilikten, incelikten, edepten ne kadar uzaklaşmışız... İnsanlar her gün lüzumsuz yere o kadar çok konuşuyorlar ki, ne olur, hiç olmazsa bizler **“Ya hayır söyle, yahut sus”** Hadis-i Şerifini günlük hayatımızda uygulayabilsek. Ne bekliyoruz?

Takvâ

Takvâ, Allah'ın himayesine girmek, yasaklarından kaçmak, emirlerine koşmak suretiyle Allah'a sığınmak, azabından korkmak, lütuflarına nail olmaya gayret etmek demektir. Kaçmak, korunmak, sakınmak, edepli ve dikkâtli olmak, uyanık olmak, ne tam bir güven, ne de tam bir ümitsizlik içinde olmak, ancak Allah'ın kanunlarına riayetle mümkündür. Takvâ yolunda ilerlemek, ancak Kur'an-ı Kerim'e ve Sünnet-i Resûl'e uymakla mümkün olur. Kur'an'ın ve Resûl'ün yolunda gidenler de, güzel örnek olarak, takvâ yolunda yürümek isteyenlere faydalı olurlar. Dünyada ve âhirette huzurlu olmak isteyenler, takvâ yoluna girerek, içlerini de, dışlarını da gül haline getirirler. Kendileri gittikten sonra da, kokularını bırakırlar.

Hayat yolu çok ince. Bazen atılan yanlış bir adım, geliş güzel, yersiz, zamansız sarfedilen bir söz, incelikten, zarâfetten, edepten uzak, kaba, nefis dolu bir davranış, bir insanın helâkine sebep olabiliyor. Varolan bir şey kaybolmuyor. Ağzımızdan çıkan her sözün bir ilâhi teypte kaydedildiğini bilmeyenler, bir gün

acı acı bu gerçeği görecekler. İnansalar da, inanmasalar da görecekler. Boşuna bu yeryüzüne gönderildiklerini sanıyorlar. Bazen T.V.'ler elli yıl önce çevrilen bir filmi gösteriyorlar. Bizler de her an, her saniye kendi filmimizi çeviriyoruz. Bir gün, her davranışımızı, iyi kötü, güzel çirkin, asil bayağı her hareketimizi, o ilâhi ekranda seyredeceğiz. Orada kendini utandıracak, küçük düşürecek, yerin dibine batıracak davranışları olmayanlara ne mutlu. Hep güzelliklerin, temiz, asil, yüce olan duygu ve düşüncelerin görüleceği ekran sahiplerine ne mutlu... Onlar, dünyalarını da, âhiretlerini de cennet huzuru içinde yaşayanlar, ne güzel insanlardır. Allah, onların ellerinden öpmeyi cümlemize nasip etsin. Açık konuşalım, bugüne kadar çok denendi ve görüldü, bundan sonra da hiç şüphe yok ki, görülmeye devam edilecek. Fıtratın kanunlarına aykırı davrananlar, öyle yaşamayı kendilerine şiar edinecekler, hep hüsrân içinde kalacaklar, keder, ıstırap, huzursuzluk ve bunalım asla, asla yanıbaşlarından ayrılmayacak. Ne söylerlerse söylesinler, ne yaparlarsa yap-sınlar, eninde sonunda pişman olacaklar. Muhammedî neşeden uzak, sevgiden uzak, dostluktan uzak, varoluşun çılgın hazzını duymadan, inancın sonsuz lezzetlerini tatmadan ölüme mah-kûm olacaklar. Fazıl Hüsnü Dağlarca, **“Gelme, gelme üstüme, bir şifâ vermeyeceksen eğer”** der. Kendi söylediklerine kendi inanmayanlar, kendi yazdıklarını kendileri uygulamayanlar, nasıl bir gaflet içinde yaşadıklarının farkındalar mı? Fikret **“İnan Halûk, ezeli bir şifâdır aldanmak”** diyordu. Lâf, lâf olarak kalır. Basında, radyolarda, T.V.'lerde kendileri zerresini yaşamadığı halde, bazı kutsal kelimeleri sakız gibi çiğneyen lâf ebeleri, nasıl komik durumlara düştüklerini, bir gün anlayacaklar mı acaba? Elllerinde çarşaf gibi kâğıtlara bakmadan iki söz söyleyemeyenler, yaptıkları işin hizmet değil, sadece nefislerini tatmin

olduğunu bir gün idrâk edecekler mi? İtiraz etmeyin lütfen. Sadece inancı olan, yüreği olan konuşur; o kadar. Bu dünya darılma meydanı değil, dayanma meydanıdır. Cihânın şerefi insanla, insanın kıymeti, akıl, inanç ve inancını yaşamakla anlaşılır. Beşikten mezara kadar devam eden fâni hayat, kısa bir yolculuktur. Hakikî ve uzun yolculuk, ölüm iskelesinden başlar. Bugün her şey toz duman içinde. Belirsizlik içinde. Ama yarın öyle bir gün gelecek ki, atlı kim, yaya kim ortaya çıkacaktır. Şüphe yok ki, kimsenin yaptığı yanına kalmayacak. Zerre kadar hayır ve şer işleyenler, muhakkak karşılığını göreceklerdir. İstikamet, saadet hedefine doğru yönelmek, yolun doğrusunu seçmektir. **“Önce inandım de, sonra dosdoğru ol”** sözündeki incelik ve derinlik, üzerinde yıllarca düşünmeyi gerektirecek yüceliktir. El-Maide Suresinin 35. Âyetinde **“Ey imân edenler, Allah’tan daima korkun ve O’na yakınlık sebeplerini araştırınız. O’nun yolunda çalışınız ki, ancak bu suretle saadete erersiniz”** buyurulmaktadır. Takvânın en yüksek derecesi, Allah ile daimî beraberlik duygusu içinde bulunmaktır. Her an, her zamanda ve mekânda Allah ile beraber olanlar, onun zikri ile dolu olanlar için, hayat sonsuz güzellikler kazanır. Bilir ki, **“Nereye bakarsa baksın, Allah’ın vechi oradadır.”** Evde, işte, çarşıda, pazarda, yemek yerken, su içerken, konuşurken, susarken, okurken, yazarken, bir çiçeğe, bir böceğe, bir karıncaya, bir kelebeğe, duran bir buluta, uçan bir kuşa bakarken O’nunla beraber olanlar için, hayat bir cennet değil midir? **“Siz nerede olsanız, O sizinle beraberdir”** buyurulmuyor mu? **“Ey imân edenler, Allah’a karşı, hakikî bir takvâ içinde bulununuz ki, tam bir müslüman olarak ölesiniz.”** Âyet-i Kerime’sini hepimizin her gün okuyarak, sonsuz mânâ derinliklerine, biraz daha yaklaşmamız gerekiyor.

“Allah sizin cesetlerinize, suretlerinize bakmaz; lâkin, o ancak kalplerinize nazar buyurur.” Hadis-i Şerifini ne zaman okusam heyecanlanıyorum, içim ürperiyor. Her an kalbimizi tertemiz, bembeyaz, pırıl pırıl bulundurmak, bütün nefsanî azgınlıklardan, kinlerden, lekelerden, düşmanlıklardan, nefretlerden, hainliklerden, dedikodulardan, hasetlerden, fitne fücurdan uzak tutmamız gerektiği ne kadar güzel anlatılıyor. Evet, önemli olan, zorlukta da, bollukta da müttaki olabilmektir. En güzel rızık takvâ. Dünya ve âhiret, takvâ sahipleri için ne güzel, ne emin bir mekândır. Onlar dâimî bir Muhammedî neşe içinde, tertemiz, cıvıl cıvıl, pırıl pırıl yaşayacaklar, arınmış ve temizlenmiş olarak Hak’ka göçeceklerdir. **“Sevginle gireceğim toprağa, sevginle çıkacağım topraktan”** diyebilenler, ne güzel insanlardır. Onlar, her hâl ve davranışlarıyla, sulh, sükûn, barış, mutluluk ve güzellik, takvâdadır diyenlerdir. Onlar, Allah’ın sığınılacak ve dayanılacak tek varlık olduğu inanç ve aşkı içinde yaşarlar. Onların her âzasından ilâhi nur akar, ilâhi bir heybet taşar. Onlar, bütün varlıkların zikrini duyarlar; çünkü Hak’tan başka bir şeyi görmezler. Her şeyin döne dolaşa O’na varacağı bilinci içindedirler. Bilirler ki, Allah her zaman ve her yerde müttakilerle beraberdir. Resulullah Efendimiz **“Ey Muhammed ümmet! Vallahi benim bildiğimi sizler bilseniz, pek az güler, çok ağlardınız”** buyururlar. Bu dünya, yetiştirebilmemiz, tekâmül edebilmemiz için pek çok sınavların verildiği, çetin bir mekândır. Her an, her saniye çok dikkâtli, uyanık, tetikte olmamız gerekiyor. Ölüm ötesine karşı ayarlanmak ve sonsuzluğa doğru hayırlı adımlar atabilmenin başka yolu yoktur. Hikmetin başı, Allah korkusudur. Takvâyâ devam edenler, Allah’ın emirlerini tutup, nehiylerinden kendilerini koruyanlar, Allah yolunda cihad edenler, Allah’ı çokça anıp, dillerini tutanlar, ya hayır söyleyip,

yahut susanlar, bolluk zamanında şımarmayıp şükürlerini artıranlar, darlık zamanında isyana gitmeyip sabredenler, ne güzel insanlardır.

Kalpte Allah'tan gayrı ne varsa çıkarıp, onların yerini Allah'ın nûru, tecelliyatı ilâhi ile dolduranlar, ne yana bakarlarsa orada Allah'ı görenler, takvâ yolunda yürüyenlerdir. Kur'an-ı Kerim'in yüz elli yerinde takvâ geçmektedir. Müslümanlar takvâyâ dâvet edilmektedir. Her iki dünyada huzurun, mutluluğun, güzel yaşamının, yaşamaktan sonsuz bir lezzet almanın yolu, takvâdır. Takvâ ehli öyle ince, öyle zarif, öyle edepli insanlardır ki, mübahlardan haram gibi kaçarlara, müstehaba farz gibi sarılırlar, her nimetin O'ndan olduğunun bilinci içinde şükrederler. Takvâ sahipleri, Resûl'ün yolunun bilinci içinde şükrederler. Takvâ sahipleri, Resûl'ün yolunun gerçek yolcularıdır. Şüpheli şeye el sürmeden, nefisini ondan çekmek, takvâ alâmetlerindendir. Onlar, boş şeylerden, fazla ve lüzumsuz sözden, telâş ve endişeden uzak yaşarlar, sabırlı ve mûtedildirler. Onlar, ilmin sadece bilmek değil, yaşamak olduğunu, yaşanmayan bir ilmin insana yük olduğunun bilinci içinde hareket ederler. Ancak yaşanan, uygulanan ilim, insana dünyada şeref, âhirette efendilik getirir.

Hakikî dost olarak Allah kâfidir. Hakikî yardımcı olarak da Allah yeter. (Nisâ Suresi, Âyet: 45)

Bu dünya, ibret almak için yaratılmıştır. Onda bulunan her şeyden ibret almak, aklın ta kendisidir. Onlar, hikmeti nerde bulurlarsa hemen alırlar. Çünkü kendi yitik mallarıdır. Allah korkusu, bütün hayırların başıdır. Bizi ilgilendirmeyen, dünyamıza da âhiretimize de faydası olmayan boş şeylerden, abuk sabuk söz ve davranışlardan, böylesi insanlardan uzaklaşmamız gerekir. Hava kirliliği diyoruz; iyi güzel de, gönüller de, kafalar da

kirleniyor. Temizlenmesi, hem de âcilen temizlenmesi, arınması gerekiyor. Allah yolunda, Allah'a doğru yol almak, ne güzel yolculuktur. Şüphesiz biz Allah'tan geldik, yine O'na döneceğiz. Fırsat bulut gibidir. Gelir geçer. Hayat da, ömür de öyle. Sular akarken, gönül testimizi dolduralım. Akıllı insan, söyleyene değil, söylenene, söyletene bakandır. Soruya verilen cevap çoğalınca, doğru gizli kalır. Dostunu ihtiyatla sev. Olabilir ki, bir gün sana düşman olur. Düşmanıyla da ihtiyatla muamelede bulun. Fazla ileri gitme. Olabilir ki, bir gün yakın dostun olur. Aç kalmak, alçalmaktan hayırlıdır. Azı yeter bul da yüz suyu dökme, insanların solukları, ecellerine doğru attıkları adımlarıdır. Hangi gün Allah'a isyan edilmezse, o gün bayramdır. En hayırlı azığın takvâ olduğunu bilenlere, idrâk edenlere, yaşayıp uygulayanlara ne mutlu. Allah, bizlere de nasip eder, inşallah...

Âmin.

Sevgiden Uzak İnsanlar

Teneffüs zili çalmıştı. Hande bahçeye çıktı. Fakülte bahçesindeki bankın üzerine oturdu. Biraz sonra bir arı geldi, sol elinin üzerine kondu. Hande hassas, ince ruhlu, kültürlü, akıllı bir kızıydı. Doğayı çok seviyordu. Arının eline konmasıyla ne korktu, ne heyecanlandı; sadece arıya hitaben yumuşak bir ses tonuyla “Hoşgeldin sevgili arı” dedi. “Nasılsın?” Bir arkadaşı karşısında oturuyordu, seslendi. “Hande” dedi. “Kov o arıyı, şimdi seni sokar.” Hande, hayır anlamına gelen bir hareketle başını salladı. Sonra diğer elinin işaret parmağıyla çok yavaş ve yumuşak bir şekilde arının sırtını okşamaya başladı. Arı bundan memnun olmuştu, bir süre sonra da Hande’nin elinin üzerini yumuşak bir hareketle, bir ayağı ile okşamaya başladı. Bir süre sonra derse giriş zili çaldı. Hande arıya hitaben “Sevgili arı, müsaadenle ben derse giriyorum, sonra yine görüşelim olur mu?” dedi ve yavaşça ayağa kalktı. O sırada arı da kavisler çizerek uzaklaştı.

Bir toplantıda, Hande kızımız o yumuşak ses tonu ile bu öyküyü anlattı. Aradan kaç ay geçti, bilmiyorum; ama sürekli olarak aklıma geliyor bu husus. Düşünüyorum, sevgi olayının sadece insanlar arasında değil, bütün kâinata yaygın bir duygu olduğuna bütün kalbimle inanıyorum. Sevgi, insanın yaratılış sebebi, varoluşun özü, yaratılan her zerrede etkileri görülen bir muhteşem olay.

Bir büyük velî ne güzel söylüyor: **“Nerede sevgi, orada Allah”** İki cihan serveri, Kâinatın Efendisi, bütün insanların en büyüğü, en güzeli, en yücesi olan Peygamber Efendimiz bir Hadis-i Şerifinde; **“Eğer bir insana karşı sevgi ve saygı duyduysanız, fazla vakit geçirmeden bir an önce gidin, o zata karşı duyduklarınızı söyleyin, yarına bırakmayın, zira yarın, iki taraftan biri için çok geç olabilir.”** buyuruyor. İçinde yaşadığımız çağa ve toplumun sorunlarına tarafsız, objektif bir gözle bakacak olursak, en büyük eksikliğimizin sevgi olduğunu görürüz... Bugün istatistiklere bakıldığında, gerek yurdumuzda, gerek bütün dünyada sigara, içki, uyuşturucu kullanımının gittikçe arttığını görüyoruz. Sigara ile mücadele eden birçok dernek var. Başta Yeşilay olmak üzere birçok dernek, içki ve uyuşturucu ile mücadele ediyor, ellerinden geleni yapıyorlar. Ama netice ne oluyor? Emniyetimizin fedakâr mensupları, uyuşturucu satanlarla mücadele ederken, bazen hayatlarını bile ortaya koyuyorlar, ne değişiyor? Hiçbir şey. Sebep? Önemli olan bu sebebi veya sebepleri bulabilmek. Neden insanlar sigaranın, içkinin ve özellikle uyuşturucunun böylesine esiri oluyorlar?

Bir psikolog, bir sosyolog, bir tıp mensubu gözüyle olay incelenecek olursa, bugün dünyaya ve Türkiye'ye egemen olan havanın, insan fıtratı ile, insanın doğal yaratılışı ile bağdaş-

madığını görüyoruz. Alabildiğine katı, ham, çiğ bir materyalizm. Paranın, malın, çılgınca tüketimin her şeye hâkim oluşu. Pekçok ailede bugün sohbet bile unutuldu. Yüreklere hâkim olan korkunç bir para hırsı. Malın ve paranın nice çevrelerde bir mabut haline getirilişi... Mânevi değerlerin süratle artan bir tempoyla yıkılışı, tükenişi. Bu korkunç, dehşet verici hayat gerçekleri karşısında, insanların başlangıçta sahip oldukları tertemiz duygularının, inanışlarının, düşüncelerinin berhava oluşu... Her şeyini kaybetmiş bir insan, iyi, güzel, temiz adına, bütün güzelliklerden uzaklaştırılmış bir insan, başka ne yapacak sanıyorsunuz? Bana göre çağın en önemli sorunu budur. Gerisi lâfı güzâf. Soruyorum sizlere, insanların asıl muhtaç oldukları, fıtratlarına uygun, sevgi dolu, hoşgörü ve anlayış dolu hava, bugün kaç ailede, kaç işyerinde mevcut? Nasıl aradığı oksijeni bulamayan bir insan sıkıntı içinde kalır, hastalanır ölürse, bugünkü insanlık da öyle. Nûr içinde yatsın, rahmetli şair Mehmet Akif ne güzel özetlemiş: **“Nazarlardan taşan mânâ ibâdullahı istihkâr.”** Televizyon ekranına çıkıp, biz şöyle dövizler hazırladık, böyle el ilânları dağıttık demek, boy göstermekten, kendinin ve derneğin reklâmını yapmaktan başka bir işe yaramaz.

Necip Fazıl ne güzel söylüyor: **“Heykel destek üstünde, benim ruhum desteksiz.”** İnsan, ruhunun asıl desteğini, ancak ve ancak sevgi dolu, şefkât ve merhamet dolu, hoşgörü dolu bir ortamda bulabilir. Yazımızın başında Hande'nin hikâyesini okuyup da burun kıvrıp geçme, senin gibilerini çok gördük. Bir gün gelip de, en yakın bildiklerin tarafından kapının önüne konursan, hiç hayret etme. Eskiden bir tane Nemrut, bir tane Firavun varmış; şimdi günümüzde Nemrutlar ve Firavunlar öyle çoğaldı ki. İnsan ruhunun asıl istediği, özlediği ve beklediği yalansız, riyâsız, menfaatsiz, tertemiz bir sevgidir. Onu bulamayanlar,

mevki, makam ve rütbeyle, para, mal ve araba ile bulmaya çalışanlar, sonsuz bir hüsrana içinde yaşayacaklar, sonunda avuçlarını yalayacaklar. Büyük Yunus ne güzel söylüyor:

***Ben gelmedim dava için,
Benim işim sevi işi,
Dostun evi gönüllerdir,
Gönüller yapmaya geldim.***

Bir başka şiirinde, anlatır, anlatır da sonunda: ***“Hepisinden iyisi bir gönüle girmektir”*** der.

Hiçbir karşılık ve menfaat beklemezsiniz, sadece Allah rızası kazanmak için, peygamber sevgisini kazanmak için bir gönüle girenlere ne mutlu...

Dünya Kâfirin, Âhiret Müslümanın mı?

Padişah çok üzgün, günlerdir yemek yemiyor, uyku uymuyor. Devlet inkıraza doğru gitmektedir. Son olarak Ruslarla yaptığımız harpteki alınan yenilgi Sultan'ı son derece müteessir etmiştir. Zamanın Şeyhülislâmı durumu öğrenir, padişahı teselli etmek amacıyla saraya gelir, huzura çıkar. "Üzülmeyin Sultan'ım" der. "Neticenin böyle olması çok normal. Gayet tabi dünya kâfirin, âhiret müslümanın. Elbet bu dünyada yüzü gülen taraf kâfirler olacak. Sakın üzülmeyin." der ve gider.

Bu sakat ve yanlış düşüncayı çocukluğumdan beri birçok defalar, çeşitli şekillerde dinledim ve her seferinde hayretim daha çok arttı. Bir müslüman nasıl böyle düşünebilir? İçine binlerce âyetin nakşolunduğu yüce Allah'ımızın en güzel eseri olarak yarattığı bu harikulâdeliklerle dolu dünyayı nasıl olur da bol keseden kâfirlere hediye edebiliriz? Sanki âhireti Allah yaratmış da -hâşâ- dünyayı bir başkası mı yaratmıştır? Bir müslümanın önce şunu düşünmesi gerekirdi. Bir Hadis-i Şerifinde Yüce Pey-

gamberimiz şöyle buyurdu: **“Dünya âhiretin tarlasıdır, ne ekerseniz onu biçersiniz.”** Gezip dolaşmamız, öğrenip ders almamız için, Allah’ın bin bir güzelliklerle bizlere bir ibret alanı olarak yarattığı bu dünyayı, bazı beyinler nasıl da bol keseden kâfire hediye ediyorlar? Kur’an-ı Kerim’de birçok âyette dikkâtımız bu dünyaya ve ondaki olağanüstü yönlerle çekilir ve insan hep uyarılır, gözünü açması için, daha dikkâtlı olması için, yerleri ve gökleri tefekküre sevk edilir. Birçok Âyet-i Kerime’de **“Düşünenler için ibretler vardır.”** buyrulur.

Bir yaz gecesi yıldızlara bakarak ürpermeyen insan var mıdır? Japonlar meyva ağaçları ilk çiçeklerini açtıkları zaman o geceyi tefekkür ve ibadetle geçirirler. Hayatın her köşesi duyan, düşünen, hisseden insanlar için ibretlerle doludur. Bir karınca karşısında ürperen, tir tir titreyen Yunus, **“Benim bir karıncaya ulu nazarım vardır.”** der. Yine Kur’an-ı Kerim’in bir âyetinde, yerlerin ve göklerin insana musahhar kılındığı yazılıdır. Yine Kur’an-ı Kerim’de **“Ne yana bakarsan bak, Allah’ın vechi oradadır.”** buyrulur.

Allah **“Ben size şah damarınızdan daha yakınım”** diye bizleri uyarmıyor mu? Peygamber Efendimiz hadislerinde insanları Hak’kın sıfatlarını müşahedeye çağırıyor mu? Bizim sabır, sükûnet, yumuşaklık, edep, saygı, sevgi, şükür, rıza öğreneneğimiz okul, bu dünya değil midir? İnsanoğlu doğduğu andan son nefesini verinceye kadar sürekli bir sınav içindedir. Şu dünyada geçen her dakikamız, attığımız her adım, söylediğimiz her söz, yaptığımız her davranış yeni bir sınav değil midir? Hiç şüphe edilmesin, tek istisnamız olmadan hepimiz bu sınavlar zinciri içindeyiz. En basit bir örnek verelim; hepimiz günde bir iki kere sofraya oturuyor, karnımızı doyuruyoruz.

Şimdi hayret edenler çıkabilir. “İlâhi Sabri Bey, bunun neresi imtihan, sofraya oturup yemek yemek imtihan mı olurmuş?” derler. Olur ya kardeşim. Kur’an-ı Kerim’de **“Yiyiniz, içiniz israf etmeyiniz.”** buyurulmuyor mu? Önünde minicik bir ekmek kırıntısı, tabağında bir tek pirinç tanesi bırakan, imtihanı kaybettiğinin acaba farkında mı? Yeryüzünde yaşayan milyarlarca insanın her biri de bu sınavın içinde. Diyeceksiniz ki, herkes bunun farkında mı? Farkında olsun olmasın, o kendi bilecekleri iş. Bilirsiniz Türk hukuk sisteminde bir kural vardır. Kanunu bilmemek mazeret sayılmaz diye... Kur’an-ı Kerim’de **“Hiç bilenle bilmeyen bir olur mu?”** buyuruluyor. Bir lokma ekmeği önünde bırakıp kalkan da, elektriğini gereksiz yere fazladan bir dakika yakan da, evdeki veya işyerindeki, camideki musluğu bir dakika fazla akıtan da sürekli sınavı kaybediyor. Aşağı yukarı her ailenin bir haftalık yiyeceği sebze, meyve miktarı bellidir. Fazla fazla alışveriş yapıp, sonra onları çöpe atmak, çok çirkin bir israftan başka nedir? Bu israfın içinde olanlar sınavı kaybettiklerinin farkındalar mı? Yeni aldığı elbisesi ile mutfağa girip balık kızartan bir insan, tavadan sıçrayan yağ ile beraber o giysiyi berbat edip büyük, hem de çok büyük bir kayıp içinde olduğunu acaba idrâk ediyor mu? Bu misâller binlerce çoğaltılabilir. Allah nasip etti, gerek yurt içinde, gerek yurt dışında pekçok yerler gezdim, gördüm. Kesin olarak söyleyebilirim, şu anda yeryüzünde, bizim kadar israf içinde olan ikinci bir ülke yok. Bunu toplumun her kesiminde rahatlıkla görebiliriz. Gazinolarda, tavernalarda yüzlerce tabağı bir anda kıran züppe, şımarık, terbiyesiz insanlardan tutun da, en fakir gecekondu mahallesine kadar toplumun her kesimi bir israf içinde. Lütfen itiraz etmeyin, her an ispat edebilirim. Bilmeden ezbere konuşmadım hiç, ama herkesin israfı, her ailenin israfı, toplumun

her kesiminin israfı kendine göre. İlâhi ölçülere vurduğumuz zaman, bu kendiliğinden ortaya çıkar.

Peygamber Efendimiz bir topluluğa hitap ediyormuş; **“Dere kenarında bile abdest alıyor olsanız, suyu israf etmeyiniz, tasarruflu kullanınız.”** Cemaatten biri itiraz etmiş, “Yâ Resulullah” demiş, “Allah’ın deresi nasıl olsa akıyor. Biz tasarruflu kullansak ne faydası olacak?” Kâinatın Efendisi tebessüm ederek cevap vermiş; “Evet, su akıp gidiyor, ama önemli olan, sizin tasarruf terbiyesi içinde olmanız. Bolluk zamanında tasarruf içinde olmayan, darlık zamanında da olmaz, şaşırır kalır.” demiş. Şu anda yediden yetmişe hepimiz zor günler yaşıyoruz. Toplum olarak büyük bir sınavdan geçiyoruz. Hepimiz itiraz etmeden el ele verelim, birlik beraberlik içinde olalım ki, bu imtihandan başarıyla, yüzümüzün akıyla çıkalım.

Batı dünyasından bir örnek vermek isterim. Paris’in en büyük restoranındayız. Kapı açılıyor, orta boylu, zayıf, temiz giyimli bir kimse kapıda görünüyor. Derhal garsonlar koşuşuyorlar, paltosunu çıkarmasına yardımcı oluyorlar, sonra da salonun en uygun yerine oturtuyorlar. “Emriniz efendim” diyorlar, “Ne arzu edersiniz?” “Ekmek ve ıspanak” diyor o zat. Bir porسیون ıspanak ve içinde üç ince ekmek dilimi olan bir tabak getiriliyor. O kimse bir dilim ekmek alıyor, ıspanağı ile yerken restoranda bulunan bir yabancı müşteri, bu gelen zatın kim olduğunu soruyor. Garson saygıyla eğilerek cevap veriyor. “Fransa sanayi kralı” diyor. “Ülkenin en zengin insanı.” Yabancı müşteri daha büyük bir dikkâtle olayı izliyor. ıspanak bittikten sonra, kalan iki ince dilim ekmeği göstererek “Hesap rica ederim” diyor. “Lütfen o iki dilim ekmeği de paket yapın, eve götüreceğim.” Bu satırları okuyanlara soruyorum; siz Türkiye’de

bunun bir örneğini gördünüz mü? İş buradan başlıyor. Bugün Türkiye’de resmî araba sayısının, şu anda dünyanın en zengin ülkesi olan Amerika’dan bile mukayese edilemeyecek kadar çok olduğunu hepiniz biliyorsunuz. Acaba şimdiye kadar Türkiye’de kaç kişi ciddi olarak bu konular üzerine eğildi ve çözüm önerileri getirdi. Kaç kişi önce kendi şahsında, sonra ailesinde İslâmî mânâda tasarruf tedbirleri alarak uygulamaya başladı. Müsaade buyrulursa onu da ben size sorabilir miyim?

Elif Efendi

Millî Eğitim Bakanlığı'nın 1970 yılında ikinci baskısını yayınladığı İbnülemin Mahmut Kemal İNAL'ın "Son Hattatlar"ını okuyordum. 816. sayfada hattat Elif Efendi'nin bir fotoğrafı ile karşılaştım. Birden dünyam değişti, büyülenmiş gibi oldum. Bak-tım, baktım... Doyamadım bir türlü... Şimdi, asil yüzlü, temiz ifa-deli, ince, zarif bir insan görmek, onunla konuşmak istediğim, ama isteyip de bulamadığım zamanlar, açıyorum kitabın o say-fasını... Elif Efendi'ye, o pırıl pırıl, o tertemiz, o güzeller güzeli insana bakıyorum. Birden düşüncelerim berraklaşıyor, duygu-larım arınıyor, içim ışıyor... Yaşamamanın, yani sevginin, dostluğun özünü sezmiş gibi oluyorum. O çehre, o çehredeki ifade bana bütün bir ömrün, aşk, iman, ihlâsla yaşanmış, her ânı değer-lendirilmiş, sonsuz bir çaba ile kendini arıtmış, yetiştirmiş, ol-gunlaştırmış bir ömrün sonucu gibi geliyor. Acıyı da, tatlıyı da aynı gönül hoşluğu ile karşılamadan, o öze, o kıvama ulaş-ılamaz ki... Boşuna dememiş koca Yunus, ***"Bir çeşmeden akan***

su, acı tatlı olmaya” Kimbilir neler çekti Elif Efendi. O sonsuza açılan bir pencere gibi bakan gözleri ile, kimbilir nelere tanıklık etti, neler gördü, neler sezdi...

Bazen düşünürüm, yaşamak güzel derim, sevmek güzel, duymak, anlamak, hayret edebilmek, hayranlık duyabilmek güzel... Sanat yapıtları, doğa güzel... Ama yaşamının çılgın güzelliğini, yüceliğini, insan olabilmenin, insan olarak yaratılabilmenin yüce hazzını tadabilmek ve ona göre yaşayabilmek... “Kâmil insan” olabilmek... İşte, böyle bir insan her şeyden daha anlamlı, daha yüce, daha görkemli değil midir? Böyle insanların yanında bulunabilmek, onlara, onlardaki o çıldırtan mânevi güzelliklere doyasıya bakabilmek, onlarla konuşmak, o doruğa nasıl erişebildiklerini düşünebilmek, o “ölçüden, âhenkten daha güzel” olanları, bilinmedik bir kıt’a gibi adım adım keşfe çalışabilmek...

Ne olur, şu günümüz insanını kendi öz benliğinden uzaklaştıran, dar, saçma, anlamsız kalıpları parçalayabilsek... Yaşayabilsek, yaşamı bir özsu gibi damarlarımızda dolaştırarak gerçekten yaşayabilsek... “Anlayarak, bir usta kitap gibi, bir sevda şarkısı gibi duyup, bir çocuk gibi şaşarak” yaşayabilsek...

Aslında bir büyük sanat yaşamak. İnsanca, insan onuruna yaraşır bir yaşam sürdürebilmek, çilesiz olur mu hiç? Şekilsiz bir mermer yığınının karşısına geçip, sayısız çekiç darbeleri ile onu yontup form kazandıran, güzellik veren bir sanatçı gibi, kendi kendini bıkmadan usanmadan, en önemlisi başarısızlıklar karşısında yılgınlık göstermeden yetiştirmeye, geliştirip, olgunlaştırmaya çalışmayanlar, nasıl gerçek insan, büyük insan olabilirler?

Soruşturdum, Elif Efendi'nin bazı yakınlarını arayıp buldum, anılarını dinledim. Ondan kalan eşya, kitap ve fotoğrafları inceledim. Bütün ömrünü, dakikalarını bile değerlendirerek geçirdiğini, hiçbir şeyi tesadüfe bırakmadığını, en küçük ayrıntılar üzerinde bile nasıl sonsuz bir duyarlılıkla titrediğini öğrendim.

Yemek yemesinden, giyinmesine, oturup kalkmasından çalışmasına kadar yaşamının her yönü ile herkese örnek olacak kadar ince, zarif, erişilmez insan...

Evet, yemeğin tadını veren tuzdur, ama tuz tadını kaybetmişse ne olacak? Yaşamı güzelleştiren, ona erişilmez bir anlam ve renk katanlar da, Elif Efendiler değil midir? Eğer toplumlar yeni Elif Efendiler yetiştirmiyorsa, o zaman yaşamak, taşınılmaz bir yük, katlanılmaz bir acıdan başka nedir?

Dost Kimdir?

Herhalde insanlık kültür tarihinin hiçbir döneminde dost kelimesi bugünkü kadar küçülmedi, alçalmadı. Bazı kimseler var; laubâli, saygısız, yılışık, ağızlarını yaya yaya bir dostum deyişleri var ki insanı ürpertiyor. İçinizden vah kardeşim diyorsunuz, sen kendine dost olmamışken başkalarına nasıl olacaksın? Bu mümkün mü?

Dost; hırs, tamah, bencillik, kibir, intikam, garazdan uzak olan kimsedir. Kendinde sulh ve salâhı temin etmeyen, kendi kendine dost olmayan insan, başkalarına da kesinlikle dost olamaz. Dostluk öyle hassas, öyle ince bir konu ki, tek tarafın birtakım mânevi güzelliğe sahip olması da yetmiyor. Karşı tarafta da az veya çok o güzelliklerin varlığı şart. Atalarımız ***“Bir elin nesi var, iki elin sesi var”*** demişler. Bir taraf aşkla, ihlâsla, irfanla, kemâlle dolu. Karşı taraf bunlardan uzak bir kimse ise, nasıl dostluk kurulabilir? Sizde alabildiğine sevgi, saygı, iyi niyet, vericilik. Karşı tarafta var olan, sadece küçük hesapların

adamı olmak, küçük menfaatler peşinde koşmak ise, bu nasıl mümkün olur? Soruyorum, lütfen cevap verin. Nasıl mümkün olur?

Şunu iyi bilelim ki, gerçek dost yalnız Allah'tır, Peygamber'dir ve onların yolunda gidendir. Ancak Allah'ı bilen, ondan korkan, küçük hesapların üzerine çıkabilen kimseler Allah adamlarıdır. İki de birde belkemiğinden konuşan, yayvan ağızlı bazı kimseler, ukalâ ukalâ "Efendim, korku ne demek, ne biçim söz, sevgi var, korku yok" diyorlarsa da, kesinlikle onlara inanmayın. Korkunun olmadığı yerde, sevgi de yoktur. İnsan en çok sevdiği insandan bile korkar demek, acaba bir gün, bir sözümle, yanlış bir hareketimle onu kırar mıyım, incitir miyim, gücendirir miyim diye endişe etmektir. Bu tür konuşan insanlara Resulullah Efendimizin bir Hadis-i Şerifini hatırlatmak isterim: **"Hikmetin başı, Allah korkusudur."**

Vücudu tahrip eden ve onu helâke götüren nefsanî eğilimlerden kurtulup, bunların yerine insanlığa yakışan vasıflara sahip olan kimseler dostluğa lâyık olan insanlardır. Diyeceksiniz ki, onu nerede bulayım? Bulursunuz efendim. Arayan bulur.

Burada iki husus önemlidir. Birincisi, önce kendimiz başkalarında aradığımız dostluğa, o dostun niteliklerine kendimiz sahip olacağız. Kendimizde olmayanı başkalarında aramak bir gaflet değil midir? Meşhur şarkıda olduğu gibi "Bir dost bulamadım, gün akşam oldu." der dururuz. Ancak o vasıflara sahip olanlar, bir dostun sıcaklığına, yakın ilgisine muhatap olabilirler. Yunus ne güzel söylemiş:

İlim, ilim bilmektir

İlim, kendin bilmektir

Sen kendini bilmezsin

Ya nice okumaktır

Peygamber Efendimiz ***“Mü'min, mü'minin aynasıdır.”*** buyuruyor. Taraflardan biri ayna, diğeri kaskatı bir taş gibi ise, kim kimin güzelliğini görecektir, kim kime hayran olacak. Bir atasözünde, fikirlerin çarpışmasından, hakikat çekirdekleri doğar deniliyor. Eğer çarpışanlar sadece balkabağı ise, ortada olan bir avuç kabak çekirdeğidir. Dostluk, tarihin her döneminde bulunması ve karşılaşılması en zor olan bir kavramdır. İnsanlık sıfatından uzak iki yılışık insanın “hadi dost olalım” demesi, sadece dudaklarda acı bir tebessüm uyandırır. Dost olabilenler, önce hayvanlık sıfatlarından geçmiş, insanlık basamaklarında derece derece ilerlemiş olanlardır.

Ancak Allah'ı bilen, bulan, düşünen ve dünyaya niçin gönderildiğinin farkında olanlar dost olabilirler. Gaflet içinde yaşadığımız sürece, ne dost olabiliriz, ne de dost olabilme liyakâtine sahip insanları anlayabiliriz. Gerçekleri bilenler, görenler, hissedebilenler hayal kırıklığına uğramazlar.

Kim dostluğu, dost olmayı, dost bulmayı kolay bir iş sanıyorsa aldanıyordur. Ancak kemâle erenler, kemâl sahibi olanlar, aslını bulanlar dost olabilirler.

Senli benli konuşmak, birbirlerine çirkin kelimelerle hitap etmek ve bütün bunları bir marifet sanmak, gafletlerin en büyüğüdür. Dostluğu yeşerten, büyüten, gözleri kamaştıran bir güzelliğe ulaştıranlar için üç haslet var ki, çok önemlidir:

1- Sevgi,

2- Saygı,

3- Hoşgörü.

Bunlardan biri noksan olursa, o dostluktan hayır gelmez, eninde sonunda bitmeye, yok olmaya mahkûmdur.

Allah cümlemize dost olabilecek meziyetler bahşetsin.

Dostluk gösterelim ki, dostluk bulalım, dost olalım...

Neden Yaşıyoruz?

Kiminle konuşursanız konuşun, birkaç istisna dışında, hep aynı sözleri işitiyorsunuz. Şikâyet... Şikâyet... Şikâyet... Sanki şikâyet bir salgın hastalık olmuş, bütün ülkeyi kaplamış. Neden mi şikâyet, kimden mi şikâyet? Herkesten ve her şeyden. Sanki insanlar söz birliği etmişler, hayattan, toplumdan, insanlardan şikâyet etmek için birbirleri ile yarışıyorlar. Peki kazancımız ne oluyor? Sonuç ortada, biraz daha bedbinlik, biraz daha kötümserlik, biraz daha yaşama sevincinin kayboluşu. Şikâyeti ben, uyuz hastalığı gibi pis, zararlı, bulaşıcı bir hastalık olarak görüyorum. İçimizde bin bir güçlkle yeşertmeye çalıştığımız bütün iyi, güzel, temiz duyguları alıp götürüyor. Birçok insan, bir topluluktan ayrıldığı zaman, içini koyu bir karanlığın kapladığını hissediyor. Kendini, kolu kanadı kırılmış gibi duyumsuyor. Bu durum kendimize ve yakınlarımıza, görüştüğümüz kimselere bir ihânet değil midir? Resulullah Efendimiz: *"Bu dünya bir tarladır, burada ne ekersen yarın âhirette onu biçeceksin", "İki*

günü birbirine eşit olan ziyandadır.” buyurmuyor mu? Tarih boyunca şikâyetle, kim nereye varmış ki, biz nereye ulaşalım? Büyük Yunus, yüzyıllarca önce bu gerçeği ne güzel anlatmış...

Kakımak olaydı ger

Muhammed de kakırdı

Vara yoğa kakırsın

Sen derviş olamazsın

diyor. Şikâyetin asıl zararı, bizi kendimizden, özbenliğimizden, bize şah damarımızdan daha yakın olandan bizi uzaklaştırması, içimizi negatif duygularla, olumsuz düşüncelerle doldurmasıdır. Yunus, bir şiirinde **“Bir siz dahi sizde bulun, benim bende bulduğumu”** der. Bu, üzerinde yıllarca düşünülmesi gereken çok önemli bir meseledir. Bizi bizden uzaklaştıran her şey, ama her şey, bizim için son derece zararlıdır. İnsanlık binlerce yıldan beri “kendini bil”, “kendini tanı”, “nefsini bil”, “özüne yaklaş” diye çırpınıırken, biz tam tersini yapıyoruz. Ondan şikâyet, bundan şikâyet derken, sürekli olarak kendimizden uzaklaşıyoruz. Allah nasip etti, bugüne kadar kırk velî zatla tanıştım. Bir hususa dikkat ettim, hiçbir şikâyet etmiyorlardı. Dikkât buyurun, hiçbir şeyden şikâyet etmiyorlardı. Sadece bildikleri ilâhi gerçekleri olanca güçleriyle yaşıyorlar ve yaşatmaya çalışıyorlardı. Mânâ yolunda gerçekten yürüyen insanları inceleyin. Aynı durumu siz de göreceksiniz. Onlar bir mânâ sözünü işittikleri veya okudukları zaman, tamam, bunu bildik öğrendik demiyorlar, yaşanmayan, uygulanmayan, hayata geçmeyen bilgileri, bir yük olarak kabul ediyorlardı. Günümüz insanının en büyük yanılgısı da bu değil midir? Ha o kitap mı, ben onu okudum. Bu kitap mı, ben bunu da okudum diyenler, bilgiçlik taslayanlar, acaba en

büyük zararı kendilerine verdiklerinin farkındalar mı? Kitap okumakla yüzme öğrenilmez. Eşeğin sırtındaki mücevherin o hayvana faydası nedir? İsterseniz yine Yunus'u dinleyelim:

İlim, ilim demektir

İlim, kendin bilmektir

Sen kendini bilmezsin

Ya nice okumaktır

Peygamber Efendimizin her okuyuşumda beni ürperten bir sözünü beraberce hatırlayalım, ***“Allah'ım beni bir an, bir andan da kısa bir zaman nefsimi bırakma”*** buyuruyor. İnsan her an, her sözü ile, her davranışı ile ya biraz daha Allah'a yaklaşır veya biraz daha uzaklaşır. Onun için hayatta her şey önemlidir. En küçük bir söz veya en küçük bir hareket bile, yerine ve zamanına göre bizi yüceltebilir veya yerin dibine geçirebilir. Japon dilinde küçük, basit, önemsiz, sıradan kelimeleri yoktur. Bir Japon için her şey son derece önemlidir. Bu gerçeği bütün nüanslarıyla bilmeli ve ona göre davranmalıdır. Hatırlarsınız bir atalar sözü vardır. ***“Bir mih bir nalı, bir nal bir atı, bir at bir orduyu mahvedebilir veya kurtarabilir.”*** Hayatın en önemli olayı dikkâttir. ***“Dehâ dikkâttedir”*** sözünü unutmayalım. Dikkâtsiz insanlar, hayatın hiçbir alanında başarıya ulaşamazlar. İnsanoğlu, kendinden uzaklaşmak için neler yapmamış, ne oyunlar icat etmemiştir ki. Her gün sokakları, caddeleri, çarşıları arşınlayan, sinemaları, kahvehaneleri, eğlence yerlerini dolduran insanları inceleyin. Hepsinin yüzünde sonsuz bir iç sıkıntısının, hüznün, kederin izlerini görürsünüz. Şair Ahmet Muhip Dıranas bir şiirinde;

Aradıkları şey nedir ki yaz kış

Dolaşırlar şehrin sokaklarında

der. Onlar da bilmezler ne aradıklarını. Savrulan yapraklar gibi oradan oraya sürüklenip giderler. Hâllerini sorsanız, can sıkıntısı derler, vakit öldürüyoruz. Günlük dilde, boş zaman, vakit öldürmek en çok kullanılan kelimelerdir. Zavallı insanlar, değil günlerimizin, saatlerimizin, dakikalarımızın, saniyelerimizin bile ne kadar kıymetli olduğunu, asla geri getirilemeyeceklerini bir bilseler. En akıllı insan, tekâmül yolunda, irfan yolunda, vaktini en güzel değerlendiren insandır. Yunus bir şiirinde;

Bir siz dahi sizde bulun

Benim bende bulduğumu

diyor. Unutmayalım ki, aslını bulmayanlar, bulmak için çaba harcamayanlar, en zavallı insanlardır. Hayatı, yalnız yiyip içmek, yatıp kalkmak, gülüp eğlenmek için bir vasıta olarak kabul edenler, hiçbir zaman Hazreti İnsan olamayacaklar, eşek gelip eşek gideceklerdir. Kimse darılmasın, gücenmesin. Aynaya kızılmaz. Günümüzde egemen olan anlayış, bu merkezdedir. Önce ana babaların, sonra eğitimcilerin, öğretmenlerin bu gerçeği belirtmelerinde büyük yarar vardır. Dünyaya gelişten maksat, aslını bulmak, özünü bulmak, kendini bulmaktır. İnsanları şu veya bu şekilde, gazete ile, televizyon ile, sinema ile, eğlence yerleri ile nefis bataklıklarında yok olmaya götürenler, hayata en büyük ihâneti yapıyorlar. Zaman her an bu insanların aleyhinde çalışıyor. Müspeti bırakıp, menfiye sarılanlar, bugüne kadar ne kazandılar, ellerine ne geçti...

Yunus, bir gün yolda bir karınca görür, dikkatle eğilir, hayranlıkla bakar, tekrar bakar ve **“Benim bir karıncaya ulu nazarım vardır”** der. Fikret, **“Bir örümcek götürür Hak’ka beni”** diyor. Her zerrede Hak’kı müşahede edenler ve ondan bir ders çıkaranlar, ne güzel insanlardır. Onlar ki kelâmı Hak’tan alırlar, Hak’kı söylerler... Allah cümlemize bu güzelliklerini yaşatmayı ve yaşatmayı nasip etsin...

Bariş

Türkçe'de en sevdiğim kelime "Bariş"tır. Bariş sözünü söylemek bile, içimde bir rahatlık, bir ferahlık, bir güzellik duygusu uyandırır.

Atatürk'ün "**Yurtta bariş, Dünyada bariş**" sözü ne kadar anlamlıdır, ne kadar düşündürücüdür. Hele, günümüzde gerek içinde yaşadığımız toplumda, gerek dünyada bu sözcüğe ne kadar muhtacız! Bakıyoruz çevremize, istisnalar dışında herkes kavgalı, herkes birbiriyle nızalı...

Evde karı-koca, kardeşler, okulda öğretmenler, öğrenciler, iş yerlerinde mesai arkadaşları... Bu durum beni ürpertiyor. Allah'ım, diyorum. Bu hâl neyin nesî? Neden böyle oluyor? Birbirimizle alıp veremediğimiz nedir? Hepimiz şu geçici dünya hayatında misafir konumunda değil miyiz? Tabi ömür kaç yıl ki? Resulullah Efendimiz kaç yaşında vefat etti? Hiç düşünüyor muyuz? Büyük Yunus ne güzel söylemiş:

*Mal sahibi, mülk sahibi,
Hani bunun ilk sahibi,
Mal da yalan, mülk de yalan,
Var biraz da sen oyalan.*

Şu dünyaya gelişimizdeki amacı, acaba hiç düşünüyor muyuz? Hepimiz, ama hepimiz aslımızı bulmaya, özümüze ulaşmaya gelmedik mi? Hayatta biricik ve aslî görevimiz, bu amaca göre kendimizi yetiştirmek, olgunlaşmak, tekâmül etmek değil midir? Bir çeşit teferruat içinde boğuluyor, hayattaki amacımızı unutuyoruz.

İnsan kendi iç dünyasında, kendi kendisiyle barış, biliş içinde değilse, başkalarıyla nasıl dost olabilir? Bugün kişiler arasındaki ihtilâfları, ayrılıkları, tartışmaları, kavgaları incelersek, tek istisna olmadan göreceğimiz şudur; kendi iç dünyasında, kendi kafasında, kendi gönlünde kavga olan bir insan, ister istemez bu kavgasını dışarıya, ailesine, iş yerine, sosyal hayatına da taşıyacaktır. Bu kaçınılmaz bir sonuçtur.

Acaba, bu iç dünyamızdaki, kafamızdaki, gönlümüzdeki çatışmaların sebebi nedir? Şimdi bunun üzerine biraz eğilelim:

Senelerce, senelerce evveldi. Küçük bir çocuktum. Bir gün rahmetli annem beni dizlerine yatırdı ve bir Hint masalı anlattı. Aradan 63 yıl geçti. O gün dinlediğim masalı hâlâ unutamam. Vaktiyle Hindistan'da yaşayan bir genç, aynı mahallede oturduğu bir genç kıza deli gibi âşık olur, dayanılmaz, takat getirilmez bir aşkla kızı sever. Bir gün kıza açılmaya, aşkını söylemeye karar verir. Gider, kapısını çalar. İçeriden bir ses gelir: "Kim o?" Çocuk cevap verir: "Benim, ben..." Kapı açılmaz.

Çocuk çok üzülür. Geri döner. Aylarca yıkık ve şaşkın, perişan bir şekilde dolaşır durur. Bir gün cesaretini toplar, şansını ikinci kez denemeye karar verir. Kapıyı çalar. Yine aynı durum ve aynı sözler tekrarlanır. Artık bizim genç aşığın, kolu kanadı kırılmış, bütün ümitleri sönmüştür. İntihar etmeye karar verir. Hangi yöntemlerle intihar edeceğini düşünürken, yoluna bir arkadaşı çıkar. "Hayrola" der. "Çok dalgın görünüyorsun." Genç âşık durumu anlatır. Arkadaşı cevaben "Üzülme" der. "Benim tanıdığım velî bir zat var, gidelim, akıl danışalım, ne yapmamız gerektiğini o bize söyler." Genç ile beraber o zata giderler, durumu anlatırlar. Gülerек cevap verir. "Tabi açılmaz" der. "Sen, "Ben" dediğin sürece, o kapı hiçbir zaman açılmaz. İnsan gön- lünün kapısı, ancak edep, tevâzu, incelik ve sevgi ile açılır. Lüt- fen tekrar gidin, kapıyı çalın ve "Kim o?" diye ses geldiği zaman "Sensin, hep sen, önce sen, sonra sen" deyin, bakın görün kapı nasıl açılacaktır." Denildiği şekilde hareket edilir, kız kapıyı açar ve gülerек "Hoşgeldin sevgilim" der. El ele tutuşurlar, ölünceye kadar süreceк mutlu bir hayatın ilk ânını yaşarlar.

İnsanları birbirinden ayıran, birbirine düşüren hep aynı ne- dendir. Eğitilmemiş, terbiye edilmemiş çirkin bir benlik duygusu; ona nefis deyin, ego deyin, ne derseniz deyin. İnsan kendi ego- sundan uzaklaşmadığı sürece, hiçbir zaman ne mutlu olabilir, ne mutlu edebilir. Benim gençlik yıllarımda Elizabeth Taylor dünyanın en güzel kadını kabul edilirdi. Sekiz kere evlendi. Hiç- bir evliliğinde ne mutlu olabildi, ne eşlerini mutlu edebildi. Çünkü zenginliği ve güzelliği, onda öyle bir ego, "ben" yaratmıştı ki, kendi acı sonunu kendi hazırladı. Bugün akliye kliniklerinde ömür geçiriyor.

Bir insan için en önemli olay, kafasına ve gönlüne hâkim olacak olan barış duygusudur. Barışa giden yol da, benlik duygusundan, nefsdan kurtulmakla mümkündür. Şeytan “Ben ateşten yaratıldım, topraktan yaratılmış insandan üstünüm” dediği için Cennet’ten kovulmuştur. Benliğiyle, nefsiyle yaşayan insanlar, şeytanın yolundadırlar. İster istemez, acıyla, ıstırapla, mutsuzlukla karşılaşacaklardır. Onun için Peygamber Efendimiz bir Hadis-i Şerifinde: **“Allah’ım, beni bir an, bir andan da kısa bir zaman içerisinde nefsimle bırakma”** buyurmuşlardır.

Bir savaş dönüşünde nefis ile mücadelenin önemini belirirken: **“Şimdi küçük cihattan büyük cihada gidiyoruz”** buyurmuşlardır.

Yüce Rabbimiz bizlere de, yeryüzündeki bütün insanlara da sulh, sükûn, barış içinde yaşamayı nasip etsin...

Şahsiyet ve Tekâmülü

Günümüzde, çok kullanılan ama anlamı iyice belirlenmeyen bazı kelimeler vardır. “Şahsiyet”, “Kişilik” sözcüğü de bunlardan biridir. İnsanlar birbirlerine kızdıkları zaman, birbirlerini itham edecekleri zaman “Bırak şu şahsiyetsizi”, “O şahsiyetsizden başka ne beklenir” gibi sözler sarfederler. Ama bunları söyleyenlere soracak olsanız, kardeşim sen şahsiyetten ne anlıyorsun, sence şahsiyet sahibi insan kimdir diyecek olsanız, eminim, pek çok insan şaşırır, ne diyeceğini bilemez. Deneyin isterseniz. Kismet olursa, bugünkü sohbetimizde de bu önemli konu üzerine bir açıklık, bir aydınlık getirmeye çalışalım. Şahsiyet nedir? Şahsiyet sahibi insan kimdir? En güzel örneklerini kimlerden verebiliriz, onu görelim.

Şahsiyet sahibi insanlar incelendiği zaman görürüz ki, onlarda ilk görülen özelliklerden biri yaşantılarındaki istikrar, devamlılıktır. Onlar ne söylediklerini bilen, neye inanacaklarını bilen, kime değer vereceklerinin farkında olan kimselerdir. İkide

birde fikir değiştiren, görüş değiştiren, inanç değiştiren kimse-lerde şahsiyet unsuruna rastlayamıyoruz. Dün karaladığı insan-ları bugün baştacı eden, dün tükürdüğünü bugün yalayan insan-lara nasıl şahsiyet sahibi diyebiliriz? Onlara nasıl güvenip, nasıl inanabiliriz. Onların ipiyle kuyuya insek, bir daha çıkamaya-cağımız daha baştan belli değil midir? Tarih dün dündür, bugün bugündür diyenlerin içinde bir tek gerçek şahsiyet sahibi insan görmüş müdür?

Şahsiyet sahibi insanların ikinci vasfı, itimat edilir, inanılır, güvenilir olmalarıdır. Kâinatın Efendisine daha ilk gençlik ya-şamlarından itibaren **“Muhammed-ül Emin”** sıfatı verilmişti. Kâinatın o en büyük, o en güzel, o en muhteşem insanı, daha ilk gençlik yaşlarından itibaren çevrenin sevgisini, saygısını, hayranlığını kazanmıştı. Tek istisna olmadan herkes ona karşı, misli görülmemiş yüce duygularla doluydu ve bu hâl Pey-gamberimizin son ânına kadar devam etti. Bir gün geldi, Ebu Cehil Peygamberimizi öldürmek için yola çıktı. Adamlarıyla beraber Hira mağarasının önüne kadar geldiler. Mucizeyi he-piniz bilirsiniz, Allah sevgili Resûlünü onlara göstermedi. Araya, araya yoruldular. Dinlenmek için mağaranın önüne oturdular, aralarında konuşuyorlardı. Biri dedi ki, “Biz onu öldürmeyelim, daha beter bir duruma düşürelim.” Ebu Cehil’in gözleri parladı. “Ne yapalım?” diye sordu. Adam cevap verdi: “Onu terzil ede-lim. Ona yalancı diyelim” dedi. O zamanların Arabistan’ında her şey mübahtı; yalnız affedilmeyen tek suç yalancılıktı. Adam de-vam etti; “Adını yalancıya çıkarırsak, bu onun için ölmekten da-ha kötü bir durum olur” dedi. Bu sözü işiten Ebu Cehil fenâ hâl-de öfkelen-di, kılıcını çekti, gözleri çakmak çakmak adamın üze-rine yürüdü. “Derhal sözünü geri al” dedi. “Yoksa kafanı koparı-

rım. Ben Muhammed'i öldürebilirim ama ona yalancı diyemem" dedi. "Diyemem, çünkü Muhammed asla yalan söylemez..."

Şahsiyet sahibi insanlar, daima çevrelerinde bir saygı, bir hayranlık uyandırırılar. İnsanlar onlara bakarak hayatlarına bir şekil, bir çekidüzen verirler. Tâbiri caizse onlar hayatın tadı tuzu gibidirler. Eğer bir toplum, bir başıbozukluk, bir karmaşa içinde ise, yaşama sevinci unutulmuş ise, o toplum ya şahsiyet sahibi insan çıkaramıyor, ya da kardelen çiçeği gibi bin bir güçlkle, bin bir çile ile kendini yetiştiren insanlara gereken önemi vermiyordur. Şahsiyet sahibi insanlar ve toplum, tohum ve toprak gibidir. Bir toplum, birtakım sahtekârlıkları, ahlâksızlıkları, şeref-sizlikleri avuçlarının içi patlayıncaya kadar alkışlıyor, eli öpülecek mübârek insanlara gereken saygıyı, ilgiyi göstermiyorsa, o toplum kendi ipini çekmeye, başına gelecek bütün felâketleri hak etmeye hazırlanıyor demektir. Unutmayalım, marifet iltifata tâbidir. Kaymak, süte göre tutar. Kendi içinden çıkan, çektikleri bin bir acı, ıstırap, çileye göğüs gerip çevresini aşan, belli bir düzeye gelen insanlara, toplum omuz silkiyor, boş veriyorsa, o zaman söylenecek tek söz kalır; kendi düşen ağlamaz. İngilizlerin bir atasözü vardır: **"Kendine yardım etmeyene Allah da yardım etmez"** diye... Aradığını bilmeyen, bulduğunu hiçbir zaman anlayamaz.

Bir kayısı fidanı alsak, bahçeye götürüp diksek, dibini sulasak, sonra aşırı bir ihtimamla, hastalık derecesine varan bir titizlikle, güneş çıktığı zaman, yağmur yağdığı zaman elimizdeki şemsiye ile fidanın yanına gidip onu korumaya çalışsak, havalar soğuduğu zaman onu çeşitli vasıtalarla ısıtmaya çalışsak, arada bir, acaba ne âlemde diye köküne bakmaya çalışsak, komik duruma düşmemiz bir yana, hiçbir zaman o fidanın büyüyüp

geliştiğini, meyve verdiğini göremeyiz. Günümüzde birçok ailenin çocuk yetiştirmesi bu örnekten farklı değil ki. Bu aileler kendi çocuklarının geleceğini tehlikeye attıklarının acaba farkında mı? Böyle bir aileden şahsiyet sahibi bir insanın çıkması mümkün mü? Çevrenizdeki insanları inceleyin, konuşmalarını dinleyin, pek çoğunun hep negatiflikler, eksiler, olumsuzluklar içinde olduğunu göreceksiniz. Hep tenkit, hep eleştiri, hep küçük görme, hep alaya alma, hakir görme. Rahmetli Mehmet Akif bir şiirinde bu durumu ne güzel anlatıyor:

“Nazarlardan taşan mânâ, ibâdullahı istihkâr”

Bu ruh hali içinde yaşayan insanlar, dünya ve âhiret cehennemini, bizzat kendilerinin hazırladıklarını acaba biliyorlar mı?

Yüce Peygamberimiz bir Hadis-i Şerifinde ***“Ya hayır söyle, yahut sus”*** diyerek, gideceğimiz yolu ne güzel göstermiştir. Soruyorum sizlere, hayatınız boyunca bir tek bu Hadis-i Şerifi yaşayan kaç kişi gördünüz? Eğer insanlar, iddia ettikleri gibi bu Hadis-i Şerifi yaşasalar velâyet makamına kadar giderlerdi. Vaktiyle, gençlik yıllarında, Allah rahmet eylesin Yuvalı Hoca, bu gerçeği kendine has üslûbuyla ne güzel anlatırdı. Konuşmanın sonunda “Efendiler” derdi; “Bunları söylemek goley, dinlemek de goley, emme velâkin iş tatbik itmekde.”

Şunu iyi bilelim ki, birtakım gerçekleri papağan gibi tekrarlamak, ne bize, ne çevremize hiçbir şey kazandırmıyor. Bugünün insanı, söylediklerini yaşayan, uygulayan, onların uğrunda her fedakârlığı göze alabilen örnek arıyor. Sâde bizlerin değil, bütün insanlığın en canlı, en güzel örneği Resulullah Efendimiz. Tek ışık kaynağı, yol gösterici Kur’an-ı Kerim. Pey-

gamberimizin ahlâkı, Kur'an-ı Kerim'in ahlâkından ibaretti. Niçin başka ışık, başka kaynak, başka yol gösterici arıyoruz? Neden müspet varken, menfi ile uğraşıyoruz? Neden televizyonlarımız çirkin ve iğrenç yaşayışlarıyla bütün insanlığı utandıracak bir takım insan müsveltelerinin, en rezil hayatlarını, en ince noktasına kadar gözler önüne sererken, bütün kâinata örnek olacak Allah ve Peygamber dostlarından, onların tertemiz yaşayışlarından bahsetmiyorlar? İnsanlar, sabahları gözlerini açtıkları andan itibaren, gece uyuyuncaya kadar, sürekli bir negatiflik yağmuru altında. Sonuç ne mi oluyor? Gerçek ortada. Her gün sayıları biraz daha artan ruh ve akıl hastaları meydanları dolduruyor. Bu rezil gidişe dur diyen birileri çıkmadıkça, bu rakamlar daha da kabarmak. Eli değil, ayağı bile öpülecek mübârek beyefendiler, hanımefendiler, aramızda sessiz sedâsız kendi yalnızlıkları içinde yaşarlarken, kimse onlara aldırış bile etmiyor. Hatta aydın geçinen nice katran ruhlu kadınlar ve erkekler, onları görünce rahatsız oluyorlar. İşte tohum ve toprağın önemi burada ortaya çıkıyor. Nasıl piyasada ilgi görmeyen, rağbet görmeyen bir mal, önce tezgâhın arkasına, sonra da depoya atılırsa, günümüzde de öyle oluyor.

Peki bütün bunlara rağmen, içimizde hâlâ ruh güzelliğini, asâletini, inceliğini korumak isteyen insanlar varsa, onlar ne yapacak. Yapılacak tek şey var; her şeye rağmen Rabbiyle, Peygamberiyle ve seccadesiyle beraber yaşamak. Necip Fazıl Kısakürek bir şiirinde ne güzel söylüyor;

“Beni kimsecikler okşamaz madem,

Öp beni alnımdan, sen öp seccadem.”

Allah rahmet eylesin, nur içinde yatsın, aziz ve değerli hocam Münir Derman Hazretleri de, hayattan şikâyet eden, yılgınlık gösteren insanlara karşı, “Bunlar lâkırdı amma sonu ne?” derdi ve ilâve ederdi. “Seccaden sana yetmiyor mu?” Şunu iyi bilelim ki hepimiz, her gün, bir var oluş, yok oluş savaşı içindeyiz. Dün böyleydi, bugün de böyle, yarın da böyle olacak. Siz Yunus’un, Mevlâna’nın yaşadığı çağlarda insanların melek gibi mi olduklarını sanıyorsunuz? Kendimizi aldatmayalım. Yaşadığımız sürece Peygamberimizin yolundan gidip, imkânlarımız nispetinde onun gibi olmaya çalışmak varken, bedbinlik niçin? Karamsarlık niçin? Yunus, kırk yıl şeyhinin dergâhına odun çekti sükût etti ve sonunda **“Ballar balını buldum, kovanın yağma olsun”** dedi. Biz de yaşadığımız sürece, kalbimizi ve kafamızı hep müspet olanla, iyi, güzel ve doğru olanla dolduralım ve kısmet olursa Yunus gibi seslenelim:

“Yunus bir haber verir, işidenler şad olur...”

İhtiyaçlar Karşısında İnsan

Ankara'nın mânevi güneşlerinden Azize Anne anlatmıştı. Azize Anne doksan yaşını çoktan aşmış, tek başına yaşayan, her işini kendi yapan, bir yüce insan...

Bir gün alışveriş yapmak için merdivenlerden iniyormuş, apartman yöneticisi dış doktoru Hişam Bey'le karşılaşmışlar. Hişam Bey selâm vermiş, hâl hatır sormuş, sonra; "Valide kiminle oturuyorsun?" demiş. Cevap Hişam Bey'i pek şaşırtmış. Azize Anne, "Allah'la beraber oturuyorum" demiş.

İşte bu mübârek sultan bir gün dört hanım arkadaşıyla beraber Hacı Bayram Camii civarında oturan, yaşı yüze yaklaşan ve yalnız yaşayan bir velî hanımı ziyarete giderler. Sohbet edilir, biraz sonra Hacı Bayram Camii'nden ezan sesi gelir. Hanımlar ev sahibine dönerler; "Bize müsaade, efendim." derler. Ev sahibi hanım, "Katiyen, önce namazımızı kılacağız, sonra Allah ne verdi ise, hep beraber yiyeceğiz." der. Birkaç tekliften

sonra misafir hanımlar kalırlar. Hep beraber namaz kılınır, tespihler çekilir, dualar edilir. Sonra büyük hanım mutfağa geçer. Elinde bir parça kuru ekmek ve bir kavanozun dibinde altı yedi tane biber turşusu ile döner. "Buyurun arkadaşlar, Allah'ın verdiği rızkımızı beraberce yiyelim." der. Gücü kuvveti yerinde bir hanım, o katı, sert ekmeği parçalara ayırır, herkes birer parça alır. Kavanozdan aldığı bir biber turşusunu katık ederek yemeğe başlar. O sırada kapı çalınır. Genç bir delikanlı elinde bir tepsi pilâv ve üzerinde iki kızarmış tavukla kapıda görünür. Ev sahibine hitaben; "Teyzeciğim, babamın dün bir devlet dairesinde aylardır çıkmayan bir işi için, eğer bu iş bugün çıkarsa, komşu büyük hanıma bir tepsi tavuklu pilâv göndereceğim demesi ve işinin çıkması üzerine, bu tepsiyi selâmları ve hürmetleri ile beraber size gönderdi." der. Büyük hanım ellerini açar, Allah'ına şükreder ve ilâve eder: "Allah'ım ne işlerin var. Önce misafirini gönderiyorsun, sonra da tavuklu pilâvını..."

Bu işlere akıl sır ermiyor. Sorarım sizlere, içinizde kaç kişi, bir misafir geldiği zaman bu yürekliliği gösterebilir? Az veya çok demeden, buyurun Allah'ın verdiği rızkı beraber yiyelim diyebilir?

İhtiyaç kavramı, çağdan çağa, toplumdan topluma, insandan insana öyle değişiyor ki. Biri için vazgeçilmez ihtiyaç olan bir husus, diğeri için gereksiz, lüzumsuz, işe yaramaz bir nesne oluveriyor. Öyle kadınlar var ki, vizon kürkleri olmadığı zaman kendilerini son derece mutsuz, huzursuz, sıkıntı içinde hissedebiliyorlar. Yine öyle kadınlar var ki, on beş yıllık mantolarını on altıncı yıl da giyebildikleri için, yürekten şükrederler. Rahmetli annem edebiyat öğretmeni idi. Sırtındaki mantosu yirmi iki yıllıktı. Ama yine de tertemizdi, pırıl pırıldı.

Bir sabah giydiğim elbise, bir arkadaşımın dikkâtini çekti, çok beğendi; “Güle güle giy. Yeni mi yaptırdın?” dedi. “Hayır, yeni değil. Yirmi sekiz yıllık.” dedim.

İnsan vardır, mütevazı sofrasına oturur, çorbasını içer, Allah’ına sonsuz şükürler eder. İnsan vardır, yemeklerini Hilton’un kral dairesinde yer, yine de şükretmez. Şükürle açılmayan dudaklarında, hep bir memnuniyetsizlik çizgisi vardır. Bunalım içindedir. Zaman zaman intiharı düşünür ve dudaklarından dökülen hep şikâyet sözcükleridir. Toplumdan şikâyet, insanlardan şikâyet, hayattan şikâyet.

Acaba insanları bu kadar farklı durumlara iten nedir? Aklıma Yunus’un bir mısraı geliyor:

“Bunca varlık var iken, gitmez gönül darlığı”

Huzursuzluğunun, mutsuzluğunun, sıkıntısının, daha çok para pul ile, mal mülk ile geçeceğini sananlar, ebedî bir aldaniş içindedirler. Onlar tıpkı susadıkça tuz yalayan insanlar gibidirler. Bugüne kadar, madde hiçbir insanı doyuramadı ki onları doyursun. Ne diyor büyük Yunus:

Mal sahibi, mülk sahibi

Hani bunun ilk sahibi

Mal da yalan, mülk de yalan

Var biraz da sen oyalan

Kim ne derse desin, ne yaparsa yapsın, Muhammedî aşk gözlere ve gönüllere dolmadıkça, hiçbir insan huzurlu olamayacak, mutluluğu yakalayamayacaktır. İç dünyalarındaki karanlığa, daha çok maddi imkânlarla çare bulacaklarını sananlar, ebedî bir hüsrân içinde yaşayacaklardır.

İstatistiklere bakıldığında, intihar oranının zengin muhitlerde, fakir çevrelere göre, çok daha fazla olduğu görülür. Gerek Ankara'nın, gerek İstanbul'un en zengin semtlerindeki insanların yüz ifadelerini inceleyin, pek çoğunda görülen aksilik, lânetlik, nemrutluk, firavunluk, tepeden bakmadan başka nedir?

Gidin fakir semtlere, gecekondlu muhitlerine, oradaki insanların yüz ifadelerinde daha bir yumuşaklık, sıcaklık, sevgi, dostluk ve anlayış çizgileri görürsünüz.

Efendim, her şey ekonomiden ibarettir, gerisi lâftan ibarettir diye saçmalayanları inceleyin. Hepsi de mânevi duygulardan, inanç güzelliğinden uzak, kendi halkına tepeden bakan, kendi insanını küçümseyen, yeryüzündeki ilk defa "halka inmek" tâbirini kullanan, çeyrek aydınlar, insan müsvetteleridir. Konuşukça iğrenir, tiksiniyorsunuz onlardan. Ne demek halka inmek? Şunu iyi bilin ki, Türk halkına inilmez, sadece çıkılır. Zavallı firavun taslakları, siz kendinizi ne sanıyorsunuz? Monşerler, bugüne kadar aranızdan bir tek adam evlâdı, bir tek Hazreti İnsan çıktı mı? İnceleyin büyük velîleri, büyük bilginleri, gerçek sanatkârları, gerçek devlet adamlarını, gerçek devrimcileri, hepsi halkın içinden gelmiş, tertemiz, pırıl pırıl halk çocuklarıdır.

En büyük kadın evliyâ Rabiâ Sultan Hazretleri, bir göz odadan ibaret, eşya olarak yalnız bir testi ve bir seccade bulunan tahta bir evde oturmuş. Bir gün ziyaretine Hasan Basri Hazretleri gelir. Hâl hatır sorulduktan sonra: "Yâ Rabiâ, bildiğime göre senin amcanın oğlu Bağdat'ın en zengin tüccarı imiş. Diyormuş ki, Rabiâ gelsin, ne isterse vereyim; neden gidip istemezsin? Evini bir güzel donatsın." der.

Rabiâ Sultan hayretler içinde misafirinin yüzüne bakar ve: “Efendim, ben Allah’a öyle bir aşkla bağılıyım ki, O’ndan bir şey istemeye utanırken, gidip de amcamın oğlundan mı isteyeceğim?” der.

Lisede iken bu hikâyeyi ağlayarak okumuştum. Aradan elli yıl geçti. Şimdi de ağlayarak yazıyorum. Söyleyeceklerim bu kadar. Ne demiş atalarımız:

“Anlayana sivri sinek saz, anlamayana davul zurna az.”

Allah hepimize ilâhi aşkı nasip etsin...

Sözün Önemi ve Yunus Emre

Eskiler önce selâm, sonra kelâm derlerdi. İnsanlık kültür tarihi incelendiğinde, hemen bütün medeniyetlerde ve inanışlarda, söze büyük önem verildiği görülür. *“İptida, kelâm var idi.”* sözü çocukluk günlerimden beri kulaklarımda çınlar. İslâm tasavvufundaki *“Söylenen söz vücut bulur.”* kelâmı beni hep ürpertmiştir. Elli yıldan beri bu sözü nerede işitsem, nerede okusam beni titretir, heyecanlandırır. O muhteşem mânâyı her defasında biraz daha anlamaya, idrâk etmeye, derinliklerine inmeye çalışırım. *“Hayır söyle işine, hayır gelsin başına.”* atasözündeki sonsuz inceliği, aynı şekilde kavramaya, hissetmeye çalışırım. İnsan gerek kendi hayatına, gerek başkalarının hayatına edeple, saygıyla bakacak olursa, bu sözlerdeki yüceliğin farkına varır, bilincine erer.

Yıllar önceydi, bir muhterem hanımefendi, acı ve ıstırap içinde şunları anlatmıştı: “Genç kızdım. Bazen karmakarışık düşünceler içinde ellerimi açar dua ederdim. Allah’ım derdim;

fakültemi bitirmemi, sonra iyi bir iş bulmamı, sonra da iyi bir insanla evlenmemi nasip eyle. Eşim çok iyi, saygıdeğer, çevresinde sevilen, sayılan, beğenilen, el üstünde tutulan, mükemmel bir insan olsun der ve ilâve ederdim. Allah'ım derdim, evlilikte çok mutlu olayım. Allah'ım on beş senelik mutluluk bana yeter, o kadarı kâfi. Gerçekten öyle mükemmel, ideal bir insanla evlendim ve evliliğimin on beşinci yılında eşim vefat etti, Hak'ka göçtü." Sözü bittiği zaman ikimiz de ağlıyorduk. Bu bir örnek. Düşünülürse, daha niceleri bulunur. Binlerce örnek de versek, sonuç hep aynıdır. Bütün zamanlarda, bütün mekânlarda söylenen söz vücut bulmuştur, bundan sonra da öyle olacaktır.

Büyük Yunus boşuna mı söylemiş:

Söz ola kese savaşı

Söz ola kestire başı

Söz ola ağulu aşı

Yağ ile bal ide bir söz.

Eski Mevlevîler konuşurken çok dikkat ederlerdi. Kullandıkları kelimeleri bir kuyumcu titizliği ile seçerler, aşırı hassas davranırlardı. Meselâ "ışığı yak, ışığı söndür" demezler, yakmak ve söndürmek kelimeleri insanda yangın imajı uyandırabilir diye "ışığı uyandır, ışığı dinlendir" derlerdi. Meselâ, anne odaya giriyor, ufacık çocuk elinde çok kıymetli kristal bir vazo ile oynuyorken, şimdiki bazı anneler gibi ne yapıyorsun, kıracaksın demezler, ipeksi, yumuşak bir ses tonu ile yavaşça, aman yavrum düşürmeyesin derlerdi ve vazo kırılmaktan kurtulurdu.

Zaman zaman, çevremizdeki bazı kimselerden işitiyoruz. Evin beyi bağırarak "Hanım sana kaç kere söyledim, dünyada herkes adam olur, bu çocuk adam olmaz." der. Bu ne kadar

yanlış, ne kadar kötü sonuçlar doğuracak bir tutumdur. Hep, **“Söylenen söz vücut bulur.”** kelâmının unutulmasıdır asıl sebep. Evlâdımız için iyi olacak dersek, onlar iyi olurlar. Kötü olacak dersek, kötü olurlar. Ne olur bugünkü insanlar da, dünküler gibi söz söyleme konusunda daha titiz, daha dikkâtli olsalar. Kazancımız öyle büyük olur ki...

Peygamber Efendimizin Kütüb-ü Sitte'deki bütün hadislerini inceleyin, bir tek olumsuz söz bulamazsınız. İnsanlık kültür tarihinin en güzel, en veciz, en anlamlı sözleri, Peygamber Efendimizin Hadis-i Şerifleridir. Siz hadislere karşı tavır alanları dikkâte almayın, onlar işin farkında değiller. Ben bütün dünya edebiyatını inceledim. Dünyanın en büyük ediplerinin hiçbiri Resulullah Efendimiz kadar güzel, etkileyici, anlamlı söz söyleyemedi. Bazen birkaç kelimeden meydana gelen bir Hadis-i Şerifi yorumlamaya kalksak, nice büyük ciltler tutar. Yine de o hadisi tam açıklamış olmayız. İnsanlar bir tek **“Ya hayır söyle, yahut sus.”** hadisini uygulayacak olsalar, iş hayatlarında, aile hayatlarında, sosyal hayatlarında onu yaşayıp “Hâl” haline getseler, hayatlarında büyük bir devrim olur. Mânâ âleminde nice yüksek makamlara ulaşırlar. Ne olur şu “Ben onu biliyorum”, “Ben onu okudum.” ukalâlığından, çok bilmişliğinden vazgeçelim, bildiklerimizi yaşayalım, hâl haline getirelim. Şunu iyi bilelim ki, yaşanmayan bilgiler, bizi yük taşıyan hamal olmaktan kurtaramazlar. Örnekleri ortada, isim vermeyelim, siz onları benden çok daha iyi biliyorsunuz. Ancak hayata tatbik edilen, uygulanan, yaşanan bilgiler değerlidir, önemlidir, güzeldir, gerisi sadece lâftan ibarettir. Bugüne kadar hiç kimse kitap okuyarak yüzme öğrenemedi. Sadece kitabî bilgilerle kürsüye, televizyon ekranlarına çıkanların bir tek kişiyi dahi etkileyemediklerini, sadece kafa şişirdiklerini her gün hepimiz acı acı görüyoruz.

Tarih boyunca yaşamadıklarını söyleyenlerin ne kadar zavallı duruma düştükleri, alay konusu oldukları, cümlelerin malûmudur. Bir gün bir camide Abdülkadir Geylani Hazretleri konuşma yapacaktır. Ne hikmetse mübârek sultan biraz gecikir. İmam Efendi Hazret gelinceye kadar kürsüye Hazretin oğlunu çıkartır. Delikanlı küçüklüğünden beri çeşitli ilimler tahsil etmiş, sayısız kitaplar okumuş ama henüz bunları yaşayacak, “Hâl” hâline getirecek zamanı bulamamıştır. Biraz da genç çocuk ilmine mağrur hava basarak konuşmaya başlar. Cemaat sıkılır, bunalır. Kimi esnemeye, kimi uyumaya başlar. Sonra Hazret gelir. Kürsüye çıkar. Ey cemaat der. Sözlerime başlamadan önce hepinizden ayrı ayrı özür dilerim. Tam zamanında çıkıyordum, valideniz geldi. “Efendim” dedi. “Ocağa çorba koymuştum, müsaade edin pişsin, size içireyim öyle gidin.” Kıramadım, incinmesin diye bekledim, çorba pişti, içtim gecikerek geldim. Çok müteessirim. Beni affedin. Biraz önce esneyen, uyuklayan cemaat hüngür hüngür ağlamaya başlarlar. Genç adam, hayretler içindedir. Allah Allah der. Bu ne iştir. Ben o kadar ilimden, kitaplardan bahsettim, kimi esnedi, kimi uyudu. Babam, annemin pişirdiği çorbadan bahsetti, herkes ağlamaya başladı diye hayretini belirtir. Söz söylemek aynı zamanda büyük bir incelik işidir de. Büyük velî Paşa Dede Hazretleri söz söylerken son derece dikkat eder, kimseyi kırmamaya, incitmemeye özen gösterirdi. Olumsuz bir örnek verileceği zaman, kimseyi örnek göstermez, kendini gösterirdi. O, her zamanki erişilmez zarâfeti, edebi içinde konuşmasını sürdürürdü.

Yunus; **“Bir siz dahi sizde görün, benim bende gördüğümü”** der.

Kendi kendimiz olabilmek, mânâ ikliminde gezebilmek için, işe kelâmdan başlamak gerektiğini unutmayalım. Yunus, kendi kendisi olabilmek, mânâ güzelliğine ulaşabilmek için, kırk yıl Şeyhinin dergâhına odunun bile düzgün ve doğru olanını getirdi, sükût etti. Yunus tevhide sükût ile ulaştı. Ondan sonra **“Sevelim, sevilelim, dünya kimseye kalmaz.”** dedi. **“Aşk gelecek, cümle eksikler biter.”** dedi ve **“Ballar balını buldum, kovanım yağma olsun.”** diyerek sözlerini noktaladı.

Allah cümlemize nasip etsin.

Yeni Bir Yıla Girerken

Genellikle birçok kimseler, yeni bir yıla girerken birtakım kararlar alırlar. Uygulanır, uygulanmaz, o ayrı mesele. Önce işe bir genel af ile başlasak nasıl olur acaba? Allah'ım desek, şu âna kadar beni kıran, inciten, üzen, ağlatan ne kadar insan varsa, senin aşkına, Resûlünün aşkına hepsini bağışlıyorum. Sen de bağışla Yarabbi. Eğer onlarda bir hakkım kalmışsa, hepsine ana sütü gibi helâl ediyorum. Allah'ım! O insanların iki dünyasını cennet et, çocuklarının mürüvvetini göster. Onları yaşadıkları toplumda en çok sevilen, sayılan, el üstünde tutulan insanlardan eyle.

İnsanın kendine yapacağı en büyük iyilik, önce işe kendi kafasını ve gönlünü temizlemekle başlamasıdır. İç dünyamızı kirlerden, pisliklerden, düşmanlıklardan arıtmak olmalıdır. İnsan gönlü öyle muhteşem bir mâbet ki, en ufak bir kin, nefret, düşmanlık, intikam duygusu mânevi tekâmülümüze engel olur.

İnsan bu durumda ne yaparsa yapsın, mânâ âleminde yol alamaz, ilerleyemez. İnsanın gönül âlemi kinler ve nefretlerle doluyken, değil mânevi, maddi güzellikleri bile göremez, algılayamaz, özümleyemez. Büyük mutasavvıf Mısırî Niyazi Hazretleri ne güzel söylüyor:

“Ben sanırdım halk içinde hiç bana yâr kalmamış

Ben beni terk eyledim gördüm ki ağyâr kalmamış”

Dikkat edeceğimiz ikinci husus; gerek aile içinde, gerek iş muhitinde, gerek sosyal hayatta uyum içinde yaşamaktır. İnsanları ve hayatı oldukları gibi kabul etmek, bizim gibi düşünmeyenlere de Allah rızası için sevgi ve saygı göstermek, onlara şefkâtle muamele etmek ana ilkemiz olmalıdır. Büyük Yunus, ***“Yaradılanı hoş gör, Yaradan’dan ötürü”*** diyor. Bir büyük velî, ***“Sen kim oluyorsun da, Allah’ın yarattığı bir insanı kardeşliğe kabul etmiyorsun”*** diyor. Gayet tabi bu âlemde her şey zıddıyla bilinecek. Güzelin yanında çirkin, iyinin yanında kötü, asilin yanında bayağı, inananın yanında inanmayan olacak. Kâinatın nizamı öyle kurulmuş. Bir pilin iki ucu var; biri artı, diğeri eksi. Pilin iki ucu da artı veya iki ucu da eksi olsa, radyomuz çalışmaz. Herkesin bizim gibi duymasını, düşünmesini, hareket etmesini beklemek, hayatı ve insanları hiç mi hiç anlamamak olur. Önemli olan, kâinattaki her zerreye edeple, saygıyla, incelikle yaklaşabilmektir. Her zerreden zikreden Allah olduğu bilincine ulaşabilmektir. Ne ki yaratılmıştır, bir sebebi, bir hikmeti vardır. Eğer onu göremiyorsak, anlayamıyorsak kabahati kendimizde arayalım. İstanbul’da herkesin bildiği bir Merkez Efendi kabristanı vardır. Her şeyi yerli yerinde gördüğü için o mübârek Sultan’a, Merkez Efendi ismi verilmiştir. O noktaya ulaşabilmek, ancak devamlı tefekkür, ibadet, edep, saygı, in-

celik ile mümkündür. Ayna tozlu, kirli ve pis olursa, yüzümüzü göremeyiz. Önemli olan, gönül aynasını tertemiz, pırıl pırıl hâle getirebilmektir. Üç beş kitap okumakla, üç beş sohbet dinlemekle, kendilerini olgunlaşmış, yetişmiş sayanlar, ne büyük bir gaflet içindedirler. Onlar kendi kendilerine ihânet etmektedirler. Allah cümlemizi bu duruma düşmekten kurtarsın.

Dikkât edeceğimiz üçüncü husus; her an dikkâtli, uyanık ve gayretli olmaktır. Kâinatın Efendisi gece yatarken dua edermiş; **“Allah’ım! Beni bir an, bir andan da kısa bir zaman nefsim bırakma.”** Nefis, öyle büyük, öyle önemli bir imtihan ki, Resulullah Efendimiz bir savaştan muzaffer olarak dönen askerlerine hitaben; **“Şimdi küçük cihattan, büyük cihada dönüyoruz. Asıl önemli olan, düşmanı değil, nefsimizi yenibilmektir”** diyor. İnsanı nefis yoluna sürükleyen en büyük etkenler; benlik duygusu, gurur ve kibirdir. Kendilerini büyük görenler, gurur ve kibir içinde olanlar, şeytana mensupturlar. Kâinatın en büyük şairi Yunus Emre, kendi kendisine şöyle hitap ediyor:

“Miskin Yunus sen seni

Bir adam mı sanırsın!

Hâlini miktarını

Bil derlerse ne dersin?”

Yeni yılda dikkât etmemiz gereken dördüncü husus; hayatımızın her ânında münâkaşadan, tartışmalardan uzak kalmak olmalıdır. Bugüne kadar hiç kimse bu lüzumsuz çekişmelerden hiçbir şey kazanmadı, eline bir şey geçmedi. Sadece kalpler kırıldı, gönüller incindi, insanın iç dünyasında hiçbir za-

man unutulmayacak acı hatıralar kaldı. Yunus ne güzel söylüyor:

***“Kakımak olaydı ger
Muhammed de kakırdı
Vara yoğa kakırsın
Sen derviş olamazsın.”***

Kimse bizim gibi düşünmeye, bizim gibi hareket etmeye mecbur değil ki. Size bir şey söyleyeyim mi. “Bir insanın mü-nâkaşaya düşkünlüğü, onun aklıyla ters orantılıdır.”

Dikkât etmemiz gereken beşinci husus; israftan kaçmak olmalıdır. Peygamberimiz: ***“Dere kenarında abdest alırken bile suyu tasarruflu kullanın”*** buyuruyor. Cemaatten biri: “Ya Resulullah diyor, ben bunu anlayamadım. Zaten derenin suyu akıp gidiyor, biz dikkât etsek ne olacak” diyor. Yüceler yücesi Peygamberimiz cevap veriyor: “Önemli olan senin tasarruf terbiyesi içinde yetişmen. Bolluk zamanında da tasarrufa riayet etmeyen, darlık zamanında perişan olur.” Bugün Türkiye’nin içinde bulunduğu acı durumlar, hep tasarrufa riayetsizlikten oldu. Ülkemizi kriz ortamına getiren, zenginininden fakirine kadar, herkesin kendi imkânlarına göre içinde bulunduğu israf, savurganlık ve sorumsuzca yaşamalarıdır. Dünyanın neresine giderseniz gidin bizdeki kadar israfı hiçbir yerde bulamazsınız. En kısa zamanda bu çılgın gidişe bir son vermedikçe, Allah esirgesin daha kötü durumlarla da karşılaşabiliriz. Bir atasözü var; “Balık baştan kokar” derler. Daima halktan fedakârlık bekleyen devlet adamları, önce kendileri örnek olsalar. Bu yapılmadıkça ikide bir yoksula, dar gelirliye dönüp sizden fedakârlık bekliyoruz demek, iyi bilelim ki bir kara mizah olmaktan öteye

gidemeyecektir. Türk milleti, bana göre insanlık ailesinin en gözüpek, en yiğit mensubudur. Yeter ki devlet büyükleri güzel davranışları ile bu aziz millete önderlik etsinler.

Altıncı husus; ümitsizlikten kaçmak olmalıdır. Şunu iyi bilelim ki, bedbinlik ve yılgınlıkla hiçbir yere varamayız. Açık konuşalım, zor, hem de çok zor günler geçiriyoruz. Ama tarihe bakacak olursak, Türk milleti nice güçlükleri yüzünün akıyla, başarı ile geçmesini bilmiştir. Hiç şüphem yok, yine öyle olacaktır. Gençlerimiz arasında öyle pırlantalar yetişiyor ki, yarınlar daha güzel olacaktır. Yeter ki hepimiz elimizden gelen gayreti gösterelim. Yediden yetmişe, kadını ile erkeği ile çalışalım. Hem de çok çalışalım. Allah'ın izniyle bütün karanlıklar ışığa dönüşecektir.

Yeni yılın bizler için ve dünyadaki bütün insanlar için hayırlar, iyilikler ve güzelliklerle dolmasını diliyorum.

Çocuk Bu Meçhul

Çocuk eğitimi hakkında, yüzyıllardır birçok kimse, kendi bilgilerinden, görgülerinden, tecrübelerinden yola çıkarak, nice şeyler yazdılar, söylediler. İçlerinde doğrusu vardı, eğrisi vardı. Bunların çoğu insanı anlamamış, insana varamamış, insana ulaşamamış kimselerin görüşleri idi. İnsana gidemedikten sonra, onun eğitimi hakkında ortaya konulan görüşler ne dereceye kadar faydalı olabilir. Hele günümüzde eğitimci geçinen birtakım materyalist kimselerin düşüncelerine katılmak insan adına da, eğitim adına da bir cinayet olmaz mı?

Efendim diyorlar, çocuk yedi yaşına gelinceye kadar hiçbir şey göstermeyin, bir şey öğretmeyin, çocuk ne isterse onu yapsın. Yaksın, yıksın, kırsın, döksün, ne istiyorsa onu yapsın. Çocuğun şahsiyeti böyle teşekkül eder. Sakın ona ilişmeyin. Yarı aydın, çeyrek aydın birtakım insanlar, ne maksatla söylendiği henüz belli olmayan, bu eğitimci geçinen yaratıkların saçmalarına hatta cinayetlerine, kendilerini teslim ediyorlar, de-

diklerini aynen tutuyorlar. Ortaya ele avuca sığmayan bir it yavrusu çıktığı zaman da, bilgiç bilgiç başlarını sallayarak, ne yapalım efendim diyorlar, eğitimciler böyle istiyor. Bilmiyorum hayatta bundan daha büyük gaflet ne olabilir? Atalarımız boşuna mı söylemiş, insan yedisinde ne ise, yetmişinde de o olur. Modern pedagoji, insanın yedi yaşında iken karakterinin ana hatlarının ortaya çıktığını söylüyor. Ondan sonrası fotoğrafçının rötuşu gibi oluyor.

Peygamber Efendimiz, **“Her doğan çocuk İslâm fıtrâtı üzere doğar”** buyuruyor. Bir gün Resulullah Efendimiz, bir eve misafirliğe gider. Anne babanın gösterdiği aşırı sevgi ve hürmet çocuğu ürkütür. Çekindiği için bir türlü elini öpmeğe cesaret edemez. Bunun üzerine anne, çocuğa hitaben “Yavrum git Peygamber Efendimizin mübârek elini öp, duasını al, sana şeker verecek” der. Çocuk şeker sözünü duyunca, Peygamber Efendimize doğru yönelir. Kâinatın Efendisi birden yerinden kalkar, “Bana müsaade edin, birazdan geleceğim” der, çıkar. Bir süre sonra ter içinde geri döner. Önce çocuğa şekerini verir, sonra ev sahiplerine dönerek, sorularını cevaplandırır. “Siz çocuğa, Peygamber şeker verecek dediniz, çocuk şeker almak için bana geldi. Yanımda yoktu, veremeyecektim. Dışarı çıktım, çarşıda şeker aradım. Çoğu dükkân kapanmış, buluncaya kadar aradım. Eğer veremeseydim, bir daha bana inanmazdı.” Bu olayı elli yıldır düşünüyorum, beni ürpertiyor, bazen ağlatıyor. Aman Yarabbi diyorum. Mânevi güzelliklerden ne kadar uzaklaşıyoruz. Birtakım ne idüğü belirsiz eğitimci geçinen hainlerin palavraları ile kendi gül gibi çocuklarımızın kanına giriyoruz. Çocuklarımız ayağı yanmış it yavrusu gibi, oradan oraya delicesine koşuşturuyorlar. Rahmetli annem çocukluğumda işlediği birtakım nakışları, el işlerini gösterirken, bunu derdi, dört yaşında işlerdim,

bu dört buçuk yaşımda, bunu beş yaşımda. Kendi çocukluğumu düşünüyorum, üç buçuk yaşımda iken okuma yazma öğrendim. Dört yaşımda idim, bir gün rahmetli babamın bir arkadaşı, misafir geldi. Misafire hoşgeldiniz efendim dedim. Elini öptüm. Misafir memnun oldu, bana beş kuruş verdi. Beş kuruş o zaman iyi para idi. O para ile kitapçıya gittim, Yunus Emre Divanı'nı satın aldım, okumaya başladım. Bendeki Yunus sevgisi dört yaşında başlar. İlk okula başladığım zaman, hepsi de okunmuş, yüzlerce kitaplık bir kütüphanem vardı. Bugüne kadar bir zararını görmedim. Oturduğum evin üst katındaki ailenin altı yaşında bir kız çocuğu var. Her gün çılgınlar gibi, sabahtan akşama kadar, kendini oradan oraya atarak hayatı bana zehir ediyor. Bazen ne okuduğumu anlıyorum, ne yazdığımı. Eminim ki, o çocuğun eline, ne bir iğne verildi, dikiş nakış gösterildi, ne bir harf öğretildi, ne bir boyama kitabı verildi. O çocuk bir tek dua ezberlemeden, bir tek evliyâ menkıbesi dinlemeden büyüyor. Bir gün cemiyetin başına belâ olan çağdaş firavunlar, çağdaş nemrutlar da böyle yetişmediler mi? Ne güzel atasözlerimiz var, ağaç yaş iken eğilir, diye. Ne verirsen elinle, o gider seninle, diye. Böyle evlât yetiştiren ana babalar şunu iyi bilsinler ki, onlar yarın kabirlerinde de rahat yatamayacaklar.

Bana kalırsa, çocuk terbiyesi daha çocuk doğmadan başlamalıdır. Hamileliği buhranlı, fırtınalı, gerilim içinde geçen annelerin çocukları daha doğmadan acıyı ve ıstırapı yaşamaktadır. Daha doğmamış çocuğun, olan bitenden nerden haberi olur demeyin. Oluyor. Titreşimlerle çocuk artı veya eksi elektriği hissediyor. Amerika'da nice tecrübeler yapılmış. Anne baba münâkaşa ettiği zaman, çocuk ana karnında çok acı çekiyormuş. Bu durum, özel fotoğraflarla da tespit edilmiş. Hamileliği tatlı, uyumlu, saygılı bir atmosferde geçen annenin ço-

cuğu, doğduktan sonra da farklı oluyormuş. Bilim adamları öyle söylüyor, tecrübeler bunu gösteriyor. Sevgi, saygı, hoşgörü hayatın, insanca yaşamının üç temel unsuru. Bunlar çocuğa aile içinde öğretilir. Ama öyle lâfla, palavra ile, nutuk atarak değil. Yaşanarak, tatbik edilerek. Evin içinde, her an Rabbimizin huzurunda olduğumuzun bilinci içinde yaşamalıyız. Yaşamalıyız ki, çocuklarımıza örnek olalım, rehber olalım. Çocuklarda taklit eğilimi çok kuvvetlidir. Çocuk gördüğünü, işittiğini taklit eder. Örnek kötü ise, bütün kabahat çocuğun mu olacak? Anne babanın birbirlerine hitabı bile çok önemlidir. Çocukluk günlerimden hatırlıyorum. Yakınlarımız, komşu teyzeler, amcalar birbirlerine isimleri ile değil, bey diyerek, hanım, hatun diyerek hitap ederlerdi. Bunda ne varmış demeyin. Şimdiki insanların aklının almayacağı güzellikler, incelikler var.

Bazı aileler, çocuğa zorla yemek yedirmek istiyorlar. Ne kadar yanlış bir tutum. Bugünkü beslenme bilginleri, zorla yedirilen yiyeceklerin çocuğa hiçbir fayda sağlamayacağını söylüyorlar. Bir gıda, ancak severek, istenerek, özlenerek yenirse faydalı olur. Bir meydan muharebesi hâline getirilmiş zoraki yemeklerin, çocuğa fayda değil, zarar getireceğini anne babalar ne zaman öğrenecek. Evde egemen olan hava, edep, sabır, şükür, kanaat değilse, öyle bir evde yetişecek çocuktan ne hayır gelir? Anne baba evinde, ben onu yemem, bunu yemem, istemem diyen şımarık büyütülmüş bir çocuğun, yarın evlendiği zaman eşinin başına da belâ olmayacağını kim temin edebilir. Çocuğa çok küçük yaştan itibaren güzel itiyatlar aşılmalıdır. Rahmetli annem üç yaşımdan itibaren, beni kucağına oturtur, şiirler okurdu. O şiirlerden aldığım zevki hâlâ hatırlarım. Sanırım edebiyata olan merakım, o zamandan itibaren başlamıştı. Yine çok küçük yaştan itibaren, çocukta tabiata karşı bir sevgi ve

saygı uyandırılmalıdır. Güneşin doğuşu ve batışı, bahar çiçeklerinin açılışı, sonbahar yapraklarının dökülüşü, ağaçlar, çiçekler, kelebekler, bulutlar, çocukla beraber saygı ile ve hayranlıkla seyredilmelidir. Çocuk imkân nispetinde televizyonların zararlı programlarından uzak büyütülmeli, yağan yağmur, kar, gece, yıldızlar, çocuk ruhunda ürperti uyandıracak şekilde ona gösterilmelidir. Küçük yaşta uyanan tabiat ve sanat sevgisi, ileride bir ömür boyu devam eder, onun hayatına, renk, ışık ve güzellik katar. Belki de büyük bir sanatkârın yetişmesine vesile olur. Güzellik, kâinatın altın anahtarıdır. İyi, sanatı ve güzelliği sevenler, ömür boyu mutlu, huzurlu ve başarılı olurlar.

Neden Hazreti Peygamber?

Öteden beri hayret ederim; çoğu insan, bir müşkülle karşılaştıkları zaman, bir sorunun içinden çıkamadıkları zaman, paniğe kapılır. Kime başvuracağını bilemez; sağa gider, sola gider, gittikçe artan bir sıkıntı içinde bunalır kalırlar. Acaba bugün kaç kişinin aklına geliyor, benim Peygamberim böyle bir durumda nasıl hareket etmiş, o sorunun çözümü için nasıl bir yöntem izlemiştir. İş lâfa gelince, birçok insanın yanlarına yaklaşılmaz. Efendim ben Peygamberimizi şöyle severim, böyle severim diye. Nice edebiyatlar yapılır, ama önemli olan söz değil iştir. Resulullah Efendimiz bir Hadis-i Şeriflerinde şöyle buyuruyor: ***“Allah’a kasem ederim ki, hayatta hiç kimse benim kadar acı ve ıstırap çekmedi.”*** İnceleyecek olursak görürüz ki, çocukluk günlerinden itibaren Kâinatın Efendisinin hayatı nice çilelerle geçmiş, nice dev gibi ıstıraplara göğüs germiştir. İlim ve sağduyu sahipleri bilir ki, Peygamber Efendimiz sâde inanan, temiz müslümanlar için değil, yeryüzündeki bütün

insanlar için tek ve en güzel rehberdir, örnektir. Acaba hangi insan bir sorun karşısında kaldığı zaman, Peygamberimiz nasıl bir davranış tarzı içindeydi diye sordu da, meselenin en güzel hâl yolunu bulamadı?

Ne yazık ki, bugün pek çok insan, bu ışıktan mahrûm. Karşımıza çıkan problemlerin hâlli için, olmayacak kimselere başvuruyoruz, onlardan yardım istiyor, medet umuyoruz. Bir düşünsek, acaba akıl almaya gittiğimiz insan, kendi sorunlarını çözmüş müdür? Kendi hayatına bir renk, bir ışık, bir güzellik getirmiş midir? Hele günümüzde... Her şeyin karmakarışık olduğu bir toplumda, bir insanın insan gibi, efendi gibi, fıtratına uygun olarak yaşaması kolay mıdır? Siz çevrenize bakın, yaşama sanatını bilen, bir yaşama üslûbu içinde ömrünü güzelliklerle geçiren kaç kişi göreceksiniz. Çevremizde aklın, havsaların almayacağı nice güzellikler var; kaç kişi bunları görebiliyor? Kaç kişi güzel bir teslimiyet, huzur, şükür ve edep duyguları içinde yaşayabiliyor? Aylardan beri özlemle beklenen kar yağıyor; insanlara hayat getirecek, sağlık, huzur ve mutluluk getirecek kar geliyor; çok satışlı bir gazete el kadar harflerle manşet atıyor: "Memleketi beyaz kabus bastı." İşte bu manşet, bugünkü şaşkın, perişan, zavallı insanların iç dünyasının bir yansıması değil midir? İnsanlar Allah'tan ve Peygamberden uzaklaştıkları oranda, huzursuzluğun, sıkıntının, bunalımın pençesine düşerler. Nerede sevgi, orada Allah. Sevgisiz geçen her gün, her saat kendimize yaptığımız ihânetten başka nedir? Bize ne gelirse kendimizden geliyor. Kâinatın Efendisinin ışığı olmadan, güzelliği vurmadan huzura, mutluluğa kavuşan bir kişi varsa lütfen gösterin. Peygamber sevgisi olmadan, Peygamberi her şeyden ve herkesten çok sevmeden ışığa kavuşacağını sanan kimseler er geç avuçlarını yalayacaklardır. Allah'a giden yol

Hazreti Muhammed sallallahü aleyhi vesellem'den geçer. Bazı kimselerin iddia ettikleri gibi, Hz. Muhammed'siz Allah'a varılacağı görüşü, bir safsatadan, bir budalalık ve geri zekalılık örneğinden başka bir şey değildir. Yıllar önce bir büyük yazarımız, Resulullah Efendimiz için yazdığı eserinin ismini "O ki, O Yüzden Varız" koymuştu. Bu söz, yıllarca bir mısra gibi dudaklarımızdan eksilmedi. Hep hatırladım, tekrarladım. **"O ki, o yüzden varız."**...

Sevgilerin en büyüğü, Hz. Peygamberi; anamızdan, baba-mızdan, kardeşimizden, evlâdımızdan, her şeyden ve herkesten daha çok sevmektir. Bugün Peygamberimizin Hadis-i Şeriflerine omuz silkenler bilseler ki, bir tek Hadis-i Şerifi yaşayıp uygulayabilsek, o bizi velâyet makamına kadar götürür. Örnek mi istiyorsunuz? Hay hay buyurun... Bir tek **"Ya hayır söyle, yahut sus."** Hadis-i Şerifini iş hayatında, aile hayatında, sosyal hayatta gerçekten uygulayın, sonuç almazsanız benden hesap sorun. Peygamberimiz sâde müslümanlar için değil, yeryüzündeki bütün insanlar için bir hidayet kaynağıdır, bir güzel örnektir. Peygamberimiz renktir, ışıktır, güzelliştir. Aşkın ve estetiğin en güzel örneğidir. Gerek sözleri, gerek yaşantısıyla tek örnek, tek liderdir. İnsanlar Kâinatın Efendisi'ne gösterdikleri sevginin, saygının ve edebin büyüklüğü oranında büyür, yükselir ve güzelleşir. **"Yâ Muhammed! Sen olmasan âlemi yararmazdım."** ilâhi buyruğu, beni çocukluğumdan beri ürpertmiş, ağlatmış ve düşündürmüştür. Peygamberi delicesine sevmek, devâm eden en güzel huyumuzdur. Böyle bir hidayet kaynağı varken, meselelerimizin hallinde başkasından medet ummak, kendimize yapacağımız en büyük ihânet değil midir? Acaba körler, körlere yol gösterirlerse, hepsi birden uçuruma yuvarlanmazlar mı? Bir şairimiz; "Memlekete kıymayın efendiler"

diyor. Biz de böyle yapmakla, kendi kendimize kıymış olmuyor muyuz?

Yaşamak çok ince bir sanattır, çok çetin bir iştir. Rehber olmadan, Himalaya'nın tepesine çıkabilir misiniz? Kitaba bakarak yüzme öğrenmek mümkün müdür? Çektiği bütün acılara ve ıstıraplara rağmen hayatını bin bir güzellikle dolduran Peygamber Efendimiz, bize ve bütün insanlara yaşama sanatını en güzel örneklerle göstermiştir. Gerek Resulullah Efendimiz, gerek onun yolundan gidenler, daha yaşarken bu dünyada cenneti bulmuşlardır. Nobel Edebiyat Armağanı'nı kazanan Fransız yazar Jean Paul Sartre, bir eserinde: "Başkaları cehennemdir." diyor. Bütün maddi imkânlarına, bütün şöhretine, gördüğü sınırsız itibarına rağmen böyle bir sonuca varmak, insanlık kültürü adına ne kadar acıdır. Peygamber âşıklarından Sümbül Sinan Hazretleri bir şiirinde:

Gül alırlar, gül satarlar,

Güliden terazi tutarlar,

Gülü gül ile tartarlar. diyor.

Öyle bir pazara düştüm ki, kapısı gül, yolu gül, terazisi gül, dirhemi gül, alanı gül, satanı gül diyor. İşte size iki örnek, iki insan, hükmü siz verin...

Aklın, izânın, ilmin, idrâkin yolu, Peygamberi sevmek, çok sevmek, O'nu en büyük rehber ve örnek olarak benimsemek, hayat yolunda karşılaştığımız bütün müşküllerde O'na danışmaktır. Sözün özü budur efendim. Karar sizlere aittir...

Biz ve Çocuklarımız

Çocuk sözcüğü, öteden beri içimde tatlı bir ürperiş meydana getirir. Gözlerim dalar, düşünürüm, her doğan çocukla beraber. Geleceğin büyük bir din adamı, ilim adamı, sanatçısı, komutanı, devlet adamı, devrimcisi gözlerimin önünde canlanır, heyecanlanır. Her doğan çocukla beraber olağanüstü bir büyüklüğün, yüceliğin, güzelliğin dünyaya adım attığını hayal ederim. Bilirim ki Cenab-ı Hak'kın her yaratışında akıl almaz ölçüde bir ihtişam vardır. Çevrede, eşde dostta gördüğüm bir doğum olayı beni günlerce, geceler boyu düşündürür. İnsan öyle büyük bir varlık ki, bir Yunus, bir Mevlâna, bir Shakespeare, bir Goethe, bir Beethoven, bir Mozart, bir İtrî, bir Dede Efendi kıyamete kadar insanlığa ışık verecekler, renk verecekler, güzellik verecekler...

Bir Yunus, bugün içinde yaşadığımız çökmüş, dejenere olmuş uygarlığa yeniden hayat ve ruh verebilir. Her doğan çocukla beraber yüreğim titrer, ürperir, heyecan duyarım. Dünyaya yeni bir Yunus, yeni bir Mevlâna geldi mi diye. Resulullah

Efendimiz: ***“Her doğan çocuk İslâm fıtratı üzerine doğar”*** buyuruyor. Gel gör ki, günümüzde aile, okul, toplum üçlüsü el ele veriyor, o dünyaya şeref verecek, ışık verecek, aşk verecek nüveyi boğmak, yok etmek için ellerinden geleni yapıyorlar. Çevremize objektif bir gözle bakacak olursak, başarılı olduklarını da görüyoruz. Nice aile var ki, başta anne baba olmak üzere, büyükanneler, büyükbabalar çocuğun fıtratını bozmak için ellerinden geleni yapıyorlar. Okul hayatınızı şöyle bir gözden geçirin, ilkokuldan üniversiteye kadar, hayat yolunda size rehber olacak, size ışık tutacak kaç hocanız oldu? Toplum gazetesiyle, televizyonuyla, sinemasıyla içindeki güzellikleri boğmak, yok etmek için ne mümkünse yapıyor. Hayatta hâlâ, dürüst kalmış, temiz kalmış, beyefendi, hanımefendi kalmış insanlar, bu boğucu, yok edici, öldürücü gidişi görüyorlar ama ellerinden ne geliyor, göz yaşından başka...

Farzedin ki, çevrenizde dünyaya gelen bir çocukta fıtratın en güzel cevheri var, neye yarar. İşte düşünen insanları, duyan, hisseden insanları kahredecek bir soru. Bugün fıtratı bozulmamış anne babalara, öğretmen ve eğitimcilere her zamankinden daha büyük bir görev düşüyor mu? Aile içinde anne babanın öğütleri sadece lâfta kalır, yaşantıları ile örnek olmazlarsa, çocuk rehber olacak insanları hiç olmazsa aile içinde görmezse ne yapabilir, elinden ne gelir? Yunus:

“Bir siz dahi sizde görün

Benim bende gördüğümü” der.

İnsan yetişirken, muhakkak çevresinden güzel örnekler görme ihtiyacındadır. Sevgi, saygı, itimat, şefkât, yardımlaşma, edep, sabırlı ve şükürlü olmak, teslimiyet içinde yaşamak ço-

cuğun çevresinde görmek ihtiyacında olduğu, yaşantı halinde algılamak istediği mânevi güzelliklerdir. Bunlar kitap sayfalarından öğrenilemez. Annenin hamileliğini geçirdiği mekân, zaman bile çok önemlidir. Daimi kavga, gürültü, patırtı, eksi elektriğin egemen olduğu bir çevrede, anne karnındaki çocuk bunlardan haberdardır. İstirap çeker, çile çeker, ağırlığını hayat boyu omuzlarında taşır.

İnsan ruhu o kadar hassas, o kadar incedir ki, anne baba sabır, şükür, edep içinde olmadıkça, o çocuk ilerideki hayatında da mutlu, huzurlu olamaz. Günümüzde kavgasız, gürültüsüz kaç aile gördünüz? Lütfen realist olalım. Kendimizi aldatmayalım. Her şeye “Efendim, ekonomik nedenler” diye başlayanlar, hiçbir zaman huzuru ve mutluluğu yaşayamayacak olanlardır. Bir Amerikalı psikolog diyor ki: “Bir çocuk, çocukluğunu geçirdiği günlerde yüz tane vurdulu kırdılı cinayet filmi seyretmişse, hayat boyu sağlıklı yaşayamaz.”

Sevgi ve saygı, bütün kapıları açan sihirli bir anahtardır. Sevginin ve saygının olmadığı aile çevrelerinde yetişen nice insan için, hayat başlamadan bitmiş gibidir. Hayatı; yemek odası, yatak odası, tuvalet üçgeninde geçen kimseler için diyeceğimiz yoktur, onlar yaşamayan ama yaşadıklarını sanan zavallılardır. Biz bu dünyaya yiyip içmeye, gülüp eğlenmeye, gezip tozup göbek atmaya gelmedik. Biz bu dünyaya adam olmaya geldik. Hamlıktan, çiğlikten, ilkelikten kurtulmaya geldik. Kâmil insan olmaya, ârif insan olmaya, Hazreti İnsan olmaya geldik. Çocuklarına çok küçük yaştan itibaren bu duyguları aşılamanın anne ve babalar, öğretmenler hayata karşı ihânet içindedirler. Büyük Yunus:

“Ben gelmedim dâvâ için

Benim işim sevi işi

Dostun evi gönüllerdir

Gönüller yapmaya geldim” diyor.

Çocuklarımıza bırakacağımız en büyük miras, onlara varoluşun amacını, yaşamının gayesini öğretmek olmalıdır. Büyük Atatürk 23 Nisan’ı çocuk bayramı olarak bütün dünyaya ilân ederken, ne kadar yüce bir düşünceye sahipti. Çocuklarımız memleketimizin ve insanlığın geleceği için hazırlanmalı, yetiştirilmelidir. Çocuklarımızı sâde bugün için yetiştirmek de yetmez... Onları gelecek zamana da hazırlamalıyız. Çünkü, öyle bir zaman gelecek ki, biz olmayacağız ama onlar yaşayacaklar.

Çocuklarını böyle yetiştiren anne babalar ve öğretmenler, her türlü takdir duygusunun ötesinde, ne güzel bir hâl içinde dirler. Şartlar müsait olmayabilir ama çocuk yetiştirmeyi bir ibadet gibi bilerek Allah’tan yardım istemek, ne güzel bir olaydır ve her şeye rağmen yüce Allah böyle kimselere yardım eder. Yalnız zamandan ve çevreden şikâyet etmek yeterli değildir. Yaşadığımız sürece, son nefesimize kadar hayat bizden bir çaba, bir gayret, bir aşk bekliyor. Peki biz ne duruyoruz? Yunus; ***“Aşk gelicek, cümle eksikler biter.”*** diyor. Bütün zorluklarına rağmen mücadeleye devam... Parolamız bu olmalı, değil mi?

Haddini Bilmek

Uzun yıllar önceydi. Sıra olimpiyat müsabakalarında haltere gelmişti. Bulgar Vasilevski üst üste rekorlar kırıyordu, çok iyi hazırlanmıştı. Olimpiyat rekorunu da kırdıktan sonra devam edecek misin, diye sordular, çok az bir kilo koydular. Üst üste o kadar rekoru kıran Vasilevski konulan o miktarı kaldıramadı. Yıkıldı. Halter bir tarafa kendi bir tarafa gitti. Bu durum beni çok etkiledi.. Yıllarca düşündürdü. Demek ki insan gücünün bir sınırı vardı ve akıllı insanlar, o güçlerinin sınırında durmasını bilen kimselerdi. Gel gör ki, o durmasını bilenler, çok az oluyor. Büyümenin sarhoşluğu insanları alıp götürüyor. Ekonomi kitaplarında buna büyümenin tehlikeleri deniliyor. Belki de en büyük sorun burada ortaya çıkıyor. Gücünün nereye kadar devam edeceğini bilmek. Nerede durmak gerektiğini bilmek. Ticarî hayatta buna nice örnekler gösterebiliriz. Bir işyeri açılıyor, tutuluyor, beğeniliyor bir süre el üstünde tutuluyor ama nefis, büyümenin sarhoşluğu orada devreye giriyor. Başlıyorlar arka ar-

kaya yeni şubeler açmaya, ama bir noktadan sonra hesaplı, kitaplı, plânlı gidilmediği için tökezleme başlıyor. O pıtrak gibi çoğalan şubeler birden yok oluyorlar. Tabi bu arada eldeki de gidiyor. Bu misâlleri hayatın her alanında görebilir, bulabiliriz. Bu siyasette de böyle.

Yıllar önceydi. Genç bir lise öğrencisiydim. Erhan Löker isimli bir avukatın yazdığı “Bir Gün Sovyet Rusya Yıkılırsa” isimli eser, kitap dünyasında bomba gibi patlamış, yıllarca eleştiri konusu olmuştu. Bazı kimseler tebessümle “Canım efendim olacak iş mi bu?” diyorlardı. Hiç koskoca Sovyet İmparatorluğu yıkılır mıydı. Ama gün geçti, devran değişti. Erhan Löker’in dediği oldu. O koca imparatorluğu kuranların heykelleri yerlerde sürüklendi. Bugüne kadar tarih bize şunu gösterdi. Dünyanın neresinde olursa olsun, zulüm hiçbir zaman payidar olmadı. Bundan sonra da olmayacak.

İnsanoğlu bugün garip bir şaşkınlık içinde. Elindekilere bakıp da, Allah’ım sana sonsuz şükürler olsun diyenler ne kadar az. Hep şikâyet, hep şikâyet. Memnuniyetsizlik, surat asmak, aksilik, lânetlik, mendeburluk bugün çağdaş bir portre oluşturmuş. Sözüm ona bir kişilik göstergesi olmuş. Bu kafa yapısındaki insanların mutlu, huzurlu, güzel bir hayat yaşamalarına imkân var mı? Bu çağdaş firavunlar, hayatı kendilerine de zehir ediyorlar, yakınlarına da, çevresindekilere de. Nerede lânet suratlı bir insan görürseniz, bilin ki o Allah’tan uzaktır, Peygamberden uzaktır, Kur’an ışığından uzaktır. Anadolu’da bir lâf vardır; yağ yiyen köpek, tüyünden belli olur, derler. Lütfen bana söyler misiniz, imansız olup da yüzü nurlu bir insan hiç gördünüz mü? Gösterebilir misiniz? Fazıl Hüsnü Dağlarca ne güzel söylüyor: *“Çocuğum dua et geceleri, insan uzaklaşabilir Allah’tan.”*

İstatistiklere bakıyoruz, sigara içenlerin, içki içenlerin, uyuşturucu kullananların, kumar oynayanların, seks bataklıklarında mahvolanların sayıları gün geçtikçe artıyor. Adına sosyolog, psikolog denilen kimseler, lâfları dillerine dolayıp bir türlü gerçeği göremiyorlar. Şair Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın "Çocuk ve Allah" isimli eserinde gösterdiği gerçeği bu kimseler bir türlü göremiyorlar. İnançsız insan, ruhunda bir boşluk duyar, bunu kapatmak ister. Bazı çevrelerin bir umacı gibi gösterdiği Din ve Tasavvuf yolu kapanınca, o da teselliye sigarada, içkide, uyuşturucuda, kumarda, sapıklıkta arayacak. Bunda hayret edecek ne var? Daha bize ilkokulda öğretmişlerdi; falan vitamin alınmazsa, filân hastalık zuhur eder diye. Çağımız bir türlü bu gerçeği kavramak istemediği için, hayat bir cehennem hâlini aldı. Nobel edebiyat armağanı alan J.P. Sartre, başkaları cehennem diyordu. Çünkü inançsızdı, çünkü iman nurundan mahrumdu. İçi kömürlük gibi kapkaraydı. Gayet tabi başkaları cehennemdir diyecekti. Büyük Türk mutasavvıfı Sümbül Sinan Hazretleri: **"Gül alırlar, Gül satarlar, Gülden terazi tutarlar, Gülü gül ile tartarlar"** diyordu. Bütün kâinatı bir gül bahçesi gibi görüyordu. Kalbinde, kafasında ne varsa, dışarıya o aksediyordu. Gayet tabi yağ küpünden yağ, bal küpünden bal, sirke küpünden sirke sızacaktı.

Peygamber Efendimiz bir Hadis-i Şerifinde **"Hikmetin başı Allah korkusudur"** buyuruyor. Pek tabiidir ki, Allah korkusu olmayanlarda hikmet de olmayacak, huzur ve mutluluk da.

Haddini bilmek ne güzel bir haslettir. İnsanlar hadlerini bilseler, bugün karakolları ve mahkemeleri dolduran olayların hiçbiri olmazdı. Bir düşünsük, biz kimiz, nereden geldik, nereye gidiyoruz? Nasıl yaşamamız gerek, ne yapalım, ne edelim ki

sonunda pişman olmayalım? Eyvah, yanlış yaşadık, önümüze çıkan fırsatları teptik, hayatımızı berbat ettik demeyelim. Bilelim ki her gün, karşımıza çıkan bir fırsattır. Dargın olanların barışması, kırılan kalplerin giderilmesi, haksızlıkların düzeltilmesi için önümüze çıkan yepyeni bir fırsattır. Resulullah Efendimiz, “Bir kimseyi sevdiğin zaman hemen sevgini ona söyle, gecikme, yarına bırakma, yarın ikiniz için de çok geç olabilir.” buyuruyor. Büyük Yunus, **“Gelin canlar bir olalım”** diyor ve ilâve ediyor. **“Sevelim, sevilelim, dünya kimseye kalmaz.”** Bunları düşünen, hisseden, idrâk eden kimselerde zaten gurur, kibir, kendini beğenmişlik gibi iğrenç huylar kalmaz ki. Bütün bunların birikimiyle, o lânet suratlı çağdaş firavunlar, nemrutlar ortaya çıkmıyor mu? Önemli olan, iyiye ve güzele giden yolda ilk adımın atılması. Bazen toprağa atılan bir tohum, dev gibi bir ormanın ortaya çıkmasına vesile olabilir. Hayatta insanın kendine yapabileceği en büyük kötülük, benden ne köy olur, ne kasaba, ben adam olmam deyip, kendinden umudunu kesmesidir. Allah’tan yardım isteyen, Peygamber’den şefaât isteyen hangi insan, eli boş geri döndü. İnsanın işlediği günahlar ne kadar büyük olursa olsun, af kapısı kapatılmamıştır. O ışıklı yol hepimize açıktır. Yeter ki edeple huzura varalım. Boyun büküp af dileyelim. Bugün günahkâr olan bir kimse, yarın affa uğrayabilir. En büyük mânevi makamlara ulaşabilir. Umudumuzu kesmeyelim. Allah Gafur’dur, Rahman’dır, Rahim’dır. Peygamber Efendimiz bir Hadis-i Şeriflerinde **“Dünya âhiretin tarlasıdır.”** buyuruyor. Bilelim ki bu dünya hayatı boşuna değildir. Dünya hayatını hayırlı çalışmalarla, güzel ibadetlerle, halka hizmetle geçirenler, muhakkak bunun karşılığını göreceklerdir.

Değil her günümüzü, her saatimizi, hatta her dakikamızı mâneviyat yolunda değerlendirmeli, daha iyiye, daha güzele

giden bir inci dakikası haline getirmeliyiz. Ama acı ama tatlı dün geçip gitmiş, yarının geleceği meçhul, ama bugün varız ve yaşıyoruz. O halde ne bekliyoruz...

Yarın elbet bizim, elbet bizimdir.

Gün doğmuş, gün batmış ebed bizimdir.

Allah'ın selâmı üzerinize olsun.

Aile İçinde Babanın Rolü

Aile içinde annenin rolü ve önemi tartışılmaz. Resulullah Efendimiz bir Hadis-i Şerifinde **“Cennet, annelerin ayakları altındadır”** diyerek, bu gerçeği ne güzel belirtmiştir, ama aile içinde, özellikle çocuk eğitiminde, babanın rolü de bir o kadar önemlidir. Bir erkeğin evlilik hayatı içinde görevlerinin bilincinde olmadığı zamanlarda, anne ne kadar çırpınırsa çırpınsın, yine de evin içinde bir şeyler noksan kalıyor, o adına mutluluk dediğimiz, yaşama sevinci dediğimiz cıvıltılı durum bir türlü gerçekleşemiyor. Baba aile içinde hem sevginin, hem saygının, hem otoritenin şimgesi olmadıkça, bir yerde annenin gayretleri yeterli olamıyor. Tıpkı bir kuşun iki kanadıyla uçması gibi. Siz hiç tek kanadıyla uçabilen bir kuş gördünüz mü? Çocukken mahallemizde bir komşu teyze vardı. Ailesi ile ilgilenmeyen eşi ve çocukları üzerinde hem sevgiye, hem saygıya dayanan bir otorite kuramayan erkekler için onları kınamak babında “Baba, baba değil ki, mübârek tırabzan babası” derdi. Bu son derece

önemli bir durumdur. Günümüzde çok bilmiş bazı eğitimciler, daha doğrusu eğitimci geçinenler, efendim diyorlar otoriteye gerek yok, yalnız sevgi yeter. Sevgi her şeyi halleder. Bu kişilerin ne menem eğitimci oldukları yetiştirdikleri nesillerden belli. Bu saçma sapan fikirler yüzünden bazı çocuklar meydanı boş buluyorlar, bazen evi, bazen ortalığı kasıp kavuruyorlar. Evet, sevginin önemini kimse tartışamaz ama sevgi kadar otorite de önemlidir. Anadolu'nun bazı bölgelerinde bir söz vardır: "Bir erkek kapıyı açıp içeri girince, duvardaki duran saat bile çalışmalı." derler.

İnsan ruhunun sevgiye ne kadar ihtiyacı varsa, otoriteye de o kadar ihtiyacı vardır. Evde baba, sevginin olduğu kadar saygının, nizâmın, otoritenin de simgesi olmalıdır. Yalnız şu şartla ki, kendi iç dünyasında, kendi kalbinde ve kafasında o nizâmı kuramayan bir erkek, evinde nasıl kurabilir. Her gün paket paket sigara içen bir baba, her akşam içki içen bir baba, ikide birde aman evlâtlarım sakın içki içmeyin, sigara içmeyin derse, etkili olabilmesine imkân ve ihtimal var mıdır? Günümüzün bir türlü düzenini kuramayan, her gün kavga dövüş içinde yaşayan ailelerini inceleyecek olursak, bunun nice örneklerini görürüz. Bana en çok sorulan sorulardan biri şu oluyor. Efendim, çocuklarımızı nasıl terbiye edelim, onların kalbinde Allah ve Peygamber sevgisini nasıl uyandıralım? Önce diyorum soranlara, siz kendiniz örnek olun, rehber olun, ışık olun. Çocuklarına hâlleri ile, yaşantıları ile, sözleri ve davranışları ile örnek olabilen aileler, günümüzde ne kadar az. Birtakım parlak nutuklarla, iri lâkırdılarla görevlerini yaptıklarını sananlar, ne büyük bir aldaniş içindeler. Şunu unutmayalım, kadın, erkek, çocuk, büyük, sadece ama sadece hâle bakar. Ancak hâl sahiplerinin sözlerini dinler, onları kendilerine örnek ve rehber

olarak seçer. Müsrif bir babanın, her şeyi döküp saçan bir babanın her gün de olsa, tutum üzerine nutuk atması neye yarar, kimi etkiler? Günümüzde herhalde en çok israf edilen hususlardan biri de söz olmuyor mu? Kâinatın Efendisi bir Hadis-i Şerifinde **“Ya hayır söyle, yahut sus”** buyuruyor. Bu hadisin yaşandığı bir evde, eşler arasında münâkaşa çıkmasına imkân var mı? İnsanoğlu bir tek bu hadisi alsa, yaşasa günlük hayatında uygulasa, bir süre sonra velâyet makamına ulaşır. Sükût, özellikle günümüzde o kadar anlamlı, o kadar güzel ki... Sessizliğin sesini dinleyenler, herhalde dünyanın en mutlu insanlarıdır. Kenan Rifaî **“Sükût olsun sana tevhid”** diyor. Herhalde bir baba evde vakarlı hâliyle, zaman zaman sükûtuyla çocukları üzerinde ne güzel bir örnek oluşturuyor. Artık günümüz insanının lâfa karşı karnı tok. O, güzel davranışlar bekliyor. O, hâliyle, duruşuyla, konuşmasıyla, hayat yolunda kendisine rehber edineceği bir insanı bekliyor. Gerisi hep boş söz.

Bir baba düşünün, yemekten sonra büyük bir edeple, incelikle sofradaki kırıntıları topluyor. Hiç şüphenez olmasın, çocuklarım siz de böyle yapın demesine gerek kalmaz. Çocuklar da aynı üslûp, aynı zarafet içinde babalarını taklit ederler. İki de birde hanımının pişirdiği yemeğe itiraz eden, ben onu yemem, bunu yemem diye nimete burun kıvıran babaların çocukları da aynen gördüklerini yaparlar. Sofraya konulan nimet ne olursa olsun, büyük bir edep, şükür, tevâzu ve incelik içinde “Allah’ım! Bu nimetleri verdiğin için sana sonsuz şükürler olsun. Bizleri bu nimetlere lâayık et yâ Rabbi” diyen babalar, eli öpülecek insanlardır. Allah onlardan razı olsun. Çocukluk günlerimi hatırlıyorum. Rahmetli babam, bana sürekli olarak aman oğlum borç yapma, borçlu yaşama derdi. Hayata atıldım. Herkes gibi acı, tatlı günler yaşadım. Sıkıntılarımdı, gün oldu soframda yalnız

kuru ekmek buldum ama o zaman da aynı edep ve incelikle “Allah’ım! Verdiğin nimete sonsuz şükürler olsun, nimetini, rahmetini, bereketini soframızdan eksik etme” dedim. Çalışma zamanları dışında güzel kitaplar okuyan, ibadetini muntazam yapan, kaliteli müzik dinleyen bir baba, çocukları için ne güzel bir örnektir. Hayata müspet bir görüş açısından bakan, mücalededen yılmayan, hayattan ve insanlardan şikâyet etmeyen, yaşantısıyla sabrın, şükrün, edep ve inceliğin örneklerini veren bir baba, çocuklarına en büyük mirası bırakmıyor mu? Yıllar önceydi, bir aile tanımıştım. Evin erkeği hayata hep negatif açıdan bakıyor, her şeyden, herkesten, her zaman şikâyet ediyordu. Bunu itiyat hâline getirmişti. Bir gün, tatlı ve yumuşak bir üslûpla, bu hareketin doğru olmadığını, yeni yetişip gelen oğlu üzerinde çok kötü bir etkisi olacağını söyledim. Dinlemedi. Bilmediğinde ısrar etti. Aradan yıllar geçti, vefat etti, ama oğlu bir türlü kendine gelemiyor. Hangi işe girdiyse başarılı olamadı, yarı yolda bıraktı. İnsanoğlu için bedbinliği, karamsarlığı itiyat hâline getirmek ne kadar tehlikeli bir iştir. İnsan sâde kendisinin değil, yakınlarının da hayatını zehirliyor, berbat ediyor. Böyle babaların elinde büyüyen çocukların, ne bitmez bir çileleri oluyor. Şikâyet, şikâyet, hep şikâyet. Ama kime karşı? Kimden şikâyet? Bunun bize faydası ne olacak? Bir erkeğin bitmez tükenmez yakınmalarıyla, menfi görüşleriyle, karısının ve çocuklarının hayatını zehir etmeye ne hakkı var?

İşler yolunda gittiği zaman şımarmamak, kibrin ve kendini beğenmişliğin uçurumuna yuvarlanmamak, bilâkis her zamankinden daha edepli, daha saygılı, daha çok şükredici olarak çocuklarına ve yakınlarına güzel örnek olmak, bir baba için ne iftihar edici bir olaydır. Bir mânevi imtihan olarak rızık daraldığı, işler yolunda gitmediği zamanlarda da aynı edep, zarâfet, in-

celik ve tevâzu içinde kalabilmek kadar bir babanın çocuklarına bırakacağı hangi miras vardır. Büyük Yunus bir şiirinde, **“Bunca varlık var iken, gitmez gönül darlığı”** der.

Zâhiri durumumuz, sosyal statümüz, ekonomik durumumuz ne olursa olsun, hep İslâmî edep içinde kalabilmek, hayatta insanın ulaşacağı en güzel makam değil midir? Bu güzellikleri Allah cümlemize nasip etsin. El ele verelim, bir insanlık korosu oluşturalım ve diyelim ki, **“Sevelim, sevilelim, dünya kimseye kalmaz.”**

Börekçi Hafız Ağa

Altmış yıl önceydi. O zamanların Ankara'sında bir mahallede oturuyorduk. Bugün özlemle, saygıyla hatırladığım mahallemizdeki komşularımızdan biri de Börekçi Hafız Ağa idi. Uzun boylu, geniş omuzlu, temiz yüzlü nezih bir insandı Hafız Ağa. Küçücük bir evde oturur, börek yapıp satarak hayatını kazanırdı. Hafız Ağa herkes tarafından sevilen, sayılan bir insandı. Börekleri en iyi malzemeden, tertemiz tereyağı ile yapılır, satışa çıkar çıkmaz tükeniverirdi. Hafız Ağa, efendi bir insandı. Az konuşur, müşterisi kim olursa olsun ona saygıyla davranırdı. Günü olan hanımlar, misafiri gelecekler Hafız Ağa'nın böreklerini konuklarına itimatla, güvenle sunarlardı. Herkes yemezden evvel bu börek Hafız Ağa'nın mı, diye sorar, evet cevabını alınca zevkle, iştahla yedi. Bir kere onun böreklerinden alıp da pişmanlık duyan, nadim olan kimse çıkmadı. Uzaktan Hafız Ağa'yı seyreder, çocukluk günlerimin o tertemiz, o sımsıcak heyecanı içinde ona sevgi, saygı ve hayranlık duyardım. Hafız Ağa ev hayatında da

eşine çok saygılıydı. Mahallede hiç kimse onların evinden kavga, gürültü, münâkaşa sesinin çıktığını duymadı. O mübârek insan, bir melek gibi yaşadı ve bir melek gibi Hak'ka göçtü. Nur içinde yatsın. Allah'ın rahmeti, Peygamber'in şefaati üzerine olsun.

Bir gün, bir televizyon izleyicisi, Kızılay'da yanıma yaklaştı. "Sabri Bey" dedi. "Ben sizi televizyondan her sabah dinliyorum. Geçen gün bir mahalleyi anlattınız. Börekçi Hafız Ağa'dan bahsettiniz. Benim de o güzel insana ait bir anım var, müsaadenizle söyleyebilir miyim?" "Hay hay efendim, buyurun" dedim. Anlattı. "Çocuktum" diyor. "Bir gün karnım çok acıkmıştı. Hafız Ağa böreklerini satışa getirmişti. Uzun bacaklı, dört köşe camekân tezgâhındaki börekler, gözüme inanılmaz güzellikte görünüyordu. Almak istedim ama cebimde param yoktu. Yutkundum. Nasıl baktım bilemiyorum, o mübârek insan bunu hissetmiş olmalı ki, bana döndü, büyük bir sevgi ve saygıyla, yavrum dedi. Bereket olur, sana bir börek vermek istiyorum, kabul eder misin? Utandım, kıpkırmızı oldum, o sırada Hafız Ağa böreği sarıp elime uzatmıştı bile. O böreğin güzelliğini ve Hafız Ağa'nın asil hareketini bir ömür boyu unutamadım. Ne zaman iyilik yapmayı düşünsem, aklıma Hafız Ağa gelir. Allah'ım derim, bana da onun gibi asil, vakarlı, ince davranmayı nasip eyle." Sonra birbirimizle vedalaştık, demek ki benim gibi o televizyon izleyicisinin de gönlünde börekçi Hafız Ağa unutulmaz izler bırakmıştı.

Ne garip, hayatta hiçbir şey unutulmuyor. İyilik de, kötülük de. Çocukluğumuzun çok küçük yaşlarından itibaren her şey bizde derin izlenimler bırakıyor ve bir ömür boyu devam edip gidiyor.

Zaten bilinçaltı denilen o büyük bilinmeyen, hep bu izlenimlerin birikiminden başka nedir? Ne olur biz de hep hayır işlesek, hayır konuşsak, hayırla hareket etsek. Söylediğimiz her sözde, yazdığımız her kelimedede günlük hayattaki irili ufaklı bütün davranışlarımızda hep Allah rızasını gözetsek ne kaybederiz? Günümüz insanları sanki iki tanrılı bir dine sahipler. 1- Paraya tapmak, mala tapmak. 2- Kendi çocuklarına tapmak. Kur'an-ı Kerim'deki **"Biliniz ki malınız ve evlâdınız, sizin için fitnedir."** yani imtihandır, Âyeti Kerime'sini, her gün karşılaştığım olaylar defalarca bana hatırlatıyor. Nice ana-baba görüyoruz ki, resmen kendi çocuğunun kulu kölesi. Önlerinde secde ediyorlar. Onların şımarıklıkları, kaprisleri, edepsizlikleri, şirretlikleri yerine gelsin diye akla hayale gelmeyen, havsalaya sığmayan fedakârlıklar yapıyor. Evler satılıyor, borçların kaldırılmaz yükü altına giriliyor, sağa sola olmadık yüz suları dökülüyor. Bütün bunların acaba sebebi nedir? Bana sorarsanız, uzun söze hiç gerek yok, tek sebep var. Allah'tan uzaklaşmak. Ne kadar Allah'tan uzaklaşırsak, o kadar rezil, aşağılık durumlara giriyor, şerefimizi ayaklar altına alarak şeytanın maskarası oluyoruz.

Bir gün, çalıştığım iş yerine bir telefon geldi. "Efendim," diyordu telefondaki ses, "Yarın kızımı nişanlıyorum, lütfen siz bir konuşma yaparak nişan yüzüklerini takar mısınız?" O gün beni almaya geldi. İşyerimin önünde siyah bir mercedes bekliyordu. Kapıyı açtı, "Buyurun" dedi. Bindim. Yolda gidiyoruz. Sordum, "Damat bey hakkında, damat beyin ailesi hakkında bir araştırma yaptınız mı?" Bu soru adamın canını sıkmıştı. Döndü, "Efendim," dedi. "Damadın mercedesi var." Birden asabileştim. "Lütfen durur musunuz" dedim. Şaşırmıştı. Kapıyı açtım, çıktım. Arabanın açık penceresinden seslenerek. "Sizin" dedim, "Mer-

cedesiniz var, damadınızın da mercedesi var. Ben dolmuşla seyahat eden bir insanım, siz kendinize mercedesli bir kimse bulun da yüzüğü ona taktırın” dedim. Bu küçük olay, bazı insanların, paraya ve mala tapışından başka ne ile izah edilebilir?

Bu madde kesafeti insanları boğuyor, sıkıyor, daraltıyor, bunaltıyor, arkasından kendilerini deli gibi sigaraya, içkiye, kumara, fuhuşa atıyorlar. Bu tıpkı susayan bir insanın tuz yalamasına benziyor. Susuzlukları gittikçe artıyor, artıyor, sonra da son çare olarak kendilerini uyuşturucunun kucağına atıyorlar. Ne yazık ki bazı medya organları bu korkunç gidişi büsbütün körüklüyor. İçinden çıkılmaz hâle getiriyor. Çirkin programlar, çirkin filimler, kötü müzik, adi ve bayağı görüntüler bu zavalıların sayısını her gün biraz daha arttırıyor. Bu madalyonun bir yüzü, bir de öbür yüzü var. Günümüzde hâlâ tertemiz yaşayan insanlar var. Bakıyorsunuz alnının teriyle, yüzünün akıyla kazandığı çok az bir parayla gül gibi yaşayan insanlar var. Allah bereketini veriyor. Onlar pırıl pırıl, ışık dolu, renk dolu bir hayat yaşıyorlar. Yürekleri sımsıcak sevgiyle dolu. Efendilik onlarda, güzellik onlarda, edep, saygı, zarâfet ve incelik onlarda. Onlar, **“Beni kimseler okşamaz madem/ Öp beni alnımdan, sen öp seccadem.”** diyenler. Güzelin, iyinin, doğrunun, huzur ve mutluluğun yayıcıları, devam ettiricileri olanlar, hep yüzlerinde ilâhi bir tebessüm, sabır, şükür, edep ve tevâzu içinde, tıpkı İbrahim Peygamberin ateşin ortasındaki gül bahçesi gibi hayatlarını yaşıyorlar. Kur’an-ı Kerim’deki **“Ne yana bakarsan bak, Allah’ın vechi oradadır.”** Âyetini hayatlarında uygulayarak her zerreden zikredenin Allah olduğunu biliyorlar. Onlar tıpkı büyük Yunus gibi **“Cümle yerde Hak nâzır, göz gerektir göresi”** diyorlar. Onlarda her şey, bir derin sevinç içinde. Onlar almanın değil, vermenin daha büyük olduğunun sırrına ermişler. Onlar,

“Paylaşmak ki, o en güzel” diyorlar. Çünkü Allah’a yakınlar, çünkü Allah’la beraberler. Onlar, ancak mutluluğun Allah’ı anmakla mümkün olacağının idrâki içindeler. Yani kısacası, insan günlük hayatı içinde sözleriyle, davranışlarıyla, düşünceleriyle ya Allah’a yaklaşıyor yahut Kur’an-ı Kerim’deki Belhüm Âdâl sıfatına lâayk olacak şekilde Allah’tan uzaklaşıyor. İşte insanoğlu bu iki seçimin ortasında. İnsanoğlu Allah’a yaklaştıkça büyüyor, güzelleşiyor, yüceliyor, melekleri bile gıpta ettirecek bir çizgiye ulaşıyorlar. Allah’tan uzaklaştıkça huzursuz, mutsuz, sıkıntılı oluyorlar, o oranda da şükürden, sabırdan, edep ve tevâzudan incelik ve zarâfetten uzaklaşarak şeytanın maskarası oluyor, hayvandan daha aşağı bir dereceye düşüyorlar. Allah cümlemizi iyilik ve güzelliğin yolundan ayırmasın. Bizleri ve bütün insanları hayrı konuşan, hayır işleyen, hayırla yaşayan güzel insanlardan eylesin...

Temiz Topluma Giden Yollar

Doktor Berrin Hanım anlatmıştı. Bir gece nöbetçiydim, diyor. Bir hasta getirdiler, baygındı, göğsü kan içindeydi. Olayı anlattılar. O gece konsere gider, bazı gençler gibi o da konserin kapısında jilet alır. Müslüm Baba'yı dinlerken heyecanlanır, aşka gelir, göğsüne jilet atmaya başlar, yaralar çoğaldıkça kanama artar ve genç bayılır. Tam müdahale edecekken diyor doktor hanım, sakın dokunmayın der o sırada gelen bazı gençler. O yaralar kendiliğinden iyileşir. Biz göğsümüzdeki yara sayısı kadar, Müslüm Baba'ya olan sevgimizi, saygımızı ispat etmiş oluruz. Ve tehdit ederler. Müdahale ederseniz sonu sizin için iyi olmaz derler. Doktor hanımın tepesi atar, alın götürün der. Ne hâliniz varsa görün. Bu, toplumun müzik alanında kirlenişinin tipik bir örneğidir. Adına arabesk denilen, birtakım çok bilmişlerin, hayattan, kültürden, sanattan, gerçek müzikten uzak insanların savundukları müzik türü budur işte. Örneklerini her gün istesek de, istemesek de maalesef duyuyoruz. Mezarımı

taştan oyun; Batsın bu dünya, Tanrım beni baştan yarat, Ölürsem kabrime gelme, gibi nice saçmalıklar. İnsanı hayattan, yaşamaktan, güzellikten, mücadele gücünden, yaşama sevincinden ayıran, uzaklaştıran daha nice hezeyanlar.

Birtakım medya köleleri, uşakları ne derlerse desinler, bugün Türk insanını kirleten, yaşama sevincinden, inançlarından, güzellik duygusundan uzaklaştıran unsurların başında, bazı fuhuş albümü gazeteler ve üç beş zavallı soytarıyı allayıp pullayarak Türk halkına yutturmaya çalışan ekranlar geliyor. Adına reyting denilen o rezil, o aşağılık canavar, Türk insanını özünden, kökünden, ruhundan, ailesinden, temiz duygularından gaddarca, insafsızca koparıyor, uzaklaştırıyor. Ve insan yediden yetmişe kirleniyor, sonra da birtakım cici beyler kürsülere çıkıyorlar, temiz toplum nutukları atıyorlar. Geçelim efendim. Ne olur, Allah aşkına birbirimizi kandırmayalım, durum çok vahim. Toplum gittikçe kirleniyor. Yeter artık birbirimizi aldattığımız. Peki, temiz toplum imkânsız mı? Niye imkânsız olsun. Pekâlâ mümkün. Şunu iyi bilelim ki, nasıl toplum bireylerden meydana geliyorsa, temiz topluma giden yol da temiz insanlardan ortaya çıkar. O halde meseleyi şöyle ortaya koyabiliriz. Temiz insana giden yollar nelerdir? Şimdi bunları görelim.

Yalnız sıralayacağımız hususlar, birtakım beylik nutukların, palavraların, birtakım çalımlı, cakalı kimselerin sıraladıkları beylik sözler değildir. Bunlar bir ömrün muhasarasıdır. Beğenin veya beğenmeyin, karar sizin. Benden söylemesi.

1- Temiz insana giden yol, önce temiz kazançtan geçer. Kazancı helâl olmayanın ibadeti de çürüktür. Falan profesör, filân diyanet mensubu ne derse desin, önce, her şeyden önce temiz kazanç gelir. Yediğimiz velev ki bir dilim kuru ekmek, bir

bardak su bile olsa, helâlinden olmalıdır. Aman dikkat. Kendimizi aldatmayalım. Buz üstüne yazı yazmayalım. Haram kazançla, rüşvetle çocuk büyütüp okutan hiçbir ana baba, o çocuğunun hayrını göremeyecektir. Kendisi de yaşadığı sürece hiçbir zaman huzuru ve mutluluğu bulamayacaktır.

2- İbadetlerimizi ite kaka, zoraki, vergi verir gibi değil, aşkla, şevkle, heyecanla yapalım. Sadece ibadete ayırdığımız zamanlar değil, hayatımızın her ânı, her dakikası ilâhi ürperişle dolsun. Her zaman, her yerde Allah'la beraber olmaya çalışalım. Günlük ekmeğimizi kazandığımız işimizde olduğu gibi, sokakta yürürken, alışveriş yaparken, evde çamaşır yıkarken, yemek yaparken, bulaşık yıkarken, ev temizlerken, misafir kabul ederken, misafirlğe giderken de hep Allah ile beraber olalım. Allah için konuşalım, Allah için sükût edelim. Gördüğümüz her zerrede Hak'kı müşahede etmeye çalışalım. Her zerrede zikredenin Allah olduğunu bilelim. Her olay, bizi Allah'a yaklaştırmaya bir vesile olsun.

3- Mümkünse, her vesileyle güzellik âlemiyle bir rabita kurmaya çalışalım. Bir Hadis-i Şerifte ***"Allah güzeldir, güzellikleri sever."*** buyuruluyor. Herkesin tiksinererek baktığı bir köpek leşinde bile Peygamberimiz (S.A.V.)'in eğilerek: "Ama ne güzel dişleri var." diyerek, bir güzellik gördüğünü unutmayalım. Bir bulut, bir kuş, bir ağaç, bir çiçek, bir böcek bizi Hak'ka götüren bir vesile olmalı. Büyük Yunus ***"Benim bir karıncaya ulu nazarım vardır."*** derken, bizi her zerreye edeple, saygıyla, hayretle bakmaya davet ediyor.

Kur'an-ı Kerim'de ***"Ne yana bakarsan bak, Allah'ın vechi oradadır."*** buyuruluyor. Büyük Yunus bir şiirinde ***"Göz odur ki Hak'kı göre"*** diyor. Güzellik kâinatın altın anahtarındır. Pey-

gamberimiz hayatı boyunca güzelliğe yaşamın her alanında önem ve değer vermiştir. Hiç kimse Kâinatın Efendisini hayatının hiçbir döneminde lekeli, tozlu, kirli bir elbise ile görmedi. O daima güzelliğin, estetiğin, incelik ve zarâfetin bir simgesi olarak yaşadı.

4- İnsanlarla ilişkilerimizde çok dikkatli olmalıyız. Büyük, küçük, zengin, fakir, cahil, okumuş farkı gözetmeden, herkese karşı son derece saygılı, edepli, kibar, zarif davranmalıyız. Bir gün, bir cahil bedevî gelir İmam Gazali'ye. "Efendim" der. "Benim okumam, yazmam yok. Okuyamam. Fazla akıllı değilim. Uzun sözleri aklımda tutamam. Bana bir tek söz söyleyin, o bir tek söz bana hayat boyu yetsin, beni velâyet makamına kadar götürsün." İmam Gazali Hazretleri cevap olarak "Evlâdım" der. "Her gördüğünü Hızır, her geceni Kadir bil. Bu sana yeter." İyi hâlli insanlarla herkes geçinir. İş dirayet, feraset ve yumuşaklıkla kötü hâlli insanlarla da iyi geçinmektedir. Atasözünde ne güzel bir ders vardır. Akıllı ile herkes geçinir. İş deliyi idare etmekte. Nerede, ne zaman, kiminle olursak olalım, ona karşı, dikkâtli, uyanık, tedbirli, saygılı, edepli olmakla kim ne kaybeder. Bugün birçok insanın çeşitli nedenlerle iç dünyası kırgın, yaralı, mustarip. Ne olur, Allah rızası için onlara biraz sevgi, biraz saygı, biraz ilgi göstersek ne kaybederiz.

5- Devletin yasalarına, belediyelerin koydukları yasaklara harfiyen riayet etmemiz gerekiyor. Bir başkasının hürriyetinin sınırının başladığı yerde, benim hürriyetim bitiyor. Ne olur yolda giderken, otobüste giderken, pazarda alışveriş yaparken, bir apartman dairesinde temizlik yaparken başkalarını üzecek, incitecek, kıracak hareketlerden uzaklaştık. Bazen görüyoruz, balkonlardan, pencerelerden halı, kilim çırpılıyor. Bu bilgisizliğin,

görgüsüzlüğün, saygısızlığın, Allah'tan uzaklığın en çirkin bir ifadesidir. Kalbinde Allah sevgisi olan bir insan, ölüm pahasına da olsa bunu yapamaz. O insanların kalbinde kesinlikle insan sevgisi de yoktur. Onlar tepeden tırnağa nefisle dolu çağdaş Firavunlar, Nemrutlardır. Belki bu satırları okuyan bazıları nasıl olur efendim diyecekler. Ben biliyorum o balkonundan halı çırpın hanım, muntazam namazını kılıyor. Durun acele etmeyin, ben de size Kur'an-ı Kerim'den bir âyet okumak istiyorum. **"İçinizde öyle namaz kılanlar var ki, kıldığı namaz ona lânet eder."** Allah cümlemizi böyle durumlardan korusun. İnsana saygı duymayanlar, şeytana mensupturlar. Kalbinde zerre kadar insan sevgisi ve saygısı olan kimseler, tekrar ediyorum, ölüm pahasına da olsa komşularının üzerine başına halı, kilim çırpamazlar.

6- Temiz insana giden yollardan biri de israftan kaçınmaktır. İsrâf da ne yazık ki egoizmin, nefsanîyetin bizi berbat eden, fert olarak ve toplum olarak helâke götüren yollardan biridir. Her gün Türkiye'de atılan yemekle, ekmekle nice fakir insan karnını doyurabilir, gıdasını alabilir. İsrâftan kaçınmak, çok küçük yaştan itibaren bir terbiyeyi gerektirir. Resulullah Efendimiz **"Dere kenarında abdest alırken bile israftan kaçının."** buyurur. Cemaatten biri sorar: "Ey Allah'ın Resulü, zaten kendiliğinden deredeki su akıp gidiyor. Biz israf etsek ne olur. Etmesek ne olur." Peygamberimiz cevap verir. "Evet, derenin suyu akıyor ama önemli olan senin israf etmemendir, tasarruf terbiyesi almandır. Bolluk zamanında tasarrufa riayet etmeyen, darlık zamanında da edemez." Musluklardan gereksiz yere akan bir dakikalık sudan, gereksiz yere yanan bir dakikalık elektrikten, bizler gelecek kuşaklara karşı da sorumluyuz. Bir zerre dahi olsa atılan ekmek, yemek bizi ıstırap içinde bırakmalıdır. Ankara'nın

mânevi sultanı Hacı Bayram Hazretleri, yemek bittikten sonra sofradaki kırıntıları toplayan, ölünceye kadar körlük görmez buyurur. Elbisemizi, eşyamızı, kullandığımız araç ve gereçleri son derece dikkâtli bir şekilde istimal etmek zorundayız. Madem ki her zerreden zikreden Allah'tır, o nedenle çok dikkâtli olmalıyız.

7- Okuduğumuz her yazıdan, işittiğimiz her sözden bir şeyler öğrenmeye, dersler çıkarmaya mecburuz. Önemli olan, birçok fakülteler bitirmek, binlerce kitap okumak değil, hayat kitabını okuyabilmektir. Kur'an-ı Kerim'de ilk inen Âyette **“Yaradan Rabbinin ismi ile oku”** buyrulur. Bu hususu Yunus Emre ne güzel anlatır:

İlim ilim demektir

İlim kendin bilmektir

Sen kendini bilmezsin

Ya nice okumaktır

Allah cümlemize Rabbimizin ismiyle okumayı nasip etsin.

Günümüzde Tasavvuf

Tasavvuf kelimesinin bugüne kadar o kadar çok tarifi ve tavsifi yapıldı ki, bunların hepsini sıralayacak olsak, elinizdeki kitabın sayfaları yetmez. Birkaçını görelim.

Tasavvuf “Güzel ahlâktır, bizi en güzel ahlâka götüren yoldur.” Tasavvuf “Edeptir, inceliktir, zarâfettir.” Tasavvuf “Yâr olmak, bâr olmamaktır.” Tasavvuf “Bizi Allah aşkına götüren en güzel yoldur.” Tasavvuf “Hiç almayı düşünmeden, Allah rızası için hep vermek, vermek, vermektir.” Tasavvuf “Kendi şahsında çekil aradan, kalsın Yaradan sözünü, bütün boyutlarıyla uygulamaktır.” Tasavvuf “Allah rızası için, Aşk-ı Muhammedî için bir gönüle girmektir.” Tasavvuf “Kur’an-ı Kerim’deki “Ne yana barksan bak, Allah’ın vechi oradadır.” Âyet-i Kerimesini kendi özel hayatında bâtini ve zâhiri olarak bütün nüanslarıyla yaşamaktır.” Tasavvuf “Muhammedî potada benliğinden bir zerre kalmayınca kadar erimektir.” Tasavvuf “Hepisinden iyisi bir

gönüle girmektir” diyerek bütün hayatını ilâhi aşk, şiir, güzellik içinde yaşamaktır.”

Mısırî Niyazi ne güzel söylüyor;

Ben sanırdım halk içinde hiç bana yâr kalmamış

Ben beni terk eyledim gördüm ki ağyâr kalmamış.

Yunus Emre ***“Bir çeşmeden akan su, acı tatlı olmaya”*** der. Gerçek tasavvufu yaşayanlar, bu mısraı kâl ile değil, hâl ile yaşayanlardır. ***“Nârin da hoş, nûrun da hoş”*** diyenler, diyebilenler, bunu resmî ve özel yaşantıları ile söyleyebilenler ne güzel, ne mübarek insanlardır.

Yunus en güzel şiirini ***“Sev, Sevil”*** diye bitirir.

“Ballar balını buldum, kovanım yağma olsun” derken, mânevi güzelliği yaşamamanın hazzını iliklerine kadar hisseder, bütün varlığında duyar.

Nobel edebiyat armağanını kazanan Fransız yazar “Başkaları cehennemdir.” diye feryat ederken, büyük mutasavvıf Süm-bül Sinan Hazretleri:

Gül alırlar, gül satarlar

Gülden terazi tutarlar

Gülü gül ile tartarlar

diyerek aşkını ilân ediyordu. Bir pazara gittim; kapısı gül, yolları gül, terazisi gül, dirhemi gül, alanlar gül, satanlar gül diyerek bütün kâinatı bir gül bahçesi gibi gördüğünü söylüyordu.

Aman Yarabbi bu ne ürpertici bir çelişki idi. En büyük edebiyat ödülünü alan bir yazar, hayatı ve insanları bir cehennem

gibi görürken, acaba kendi kafasındaki ateist, inkârcı ruh halini mi söylüyordu. Eğer Sümbül Sinan Hazretleri, kendi kafasında ve kalbinde bir güzelliği yaşamasa, ilâhi aşkın yüceliklerinde dolaşmasa, dünyayı bir gül bahçesi gibi görebilir miydi?

“Seviyoruz, seviliyoruz, güzelliğimiz bu yüzden” diyebilir miydi? Ve her şeyden sonra büyük Yunus **“Aşk gelicek, bütün eksikler biter”** diyebilir miydi? Tarihe bakıyoruz; kadın, erkek nice güzel insanlar tasavvufun güzelliklerini yaşayarak, içlerine sindirerek pırıl pırıl bir yaşama üslûbuna kavuştular. Renk içinde yaşadılar, ışık içinde Hak’ka göçtüler. Günümüzde de birçok tasavvuf kitapları basılıyor, satılıyor, birtakım kimseler ceplerini dolduruyorlar. Birtakım kimseler tasavvuf toplantıları yapıyorlar, ekranlarda sözüm ona tasavvuf konuşmaları yapıyorlar. Kimisinin isminin başında caf caflı unvanlar, kimisinin çalımından cakasından yanına yaklaşılmıyor. Aman Yarabbi! İnsanın aklına ister istemez Mevlâna’nın sözü geliyor. **“Nefs içinde yaşayan bir insan, konuşmaya başlayınca, ağzından çıkan sözler sarımsak gibi kokmaya başlar.”** Bu kimselerin hiçbir güzelliği, inceliği, zarâfeti yaşamadıkları, yanlarından bile geçmedikleri o kadar belli ki. Kısa bir süre sonra onlardan yayılan negatif elektrikle içiniz daralıyor, bunalıyor, bayılacak gibi oluyorsunuz. Kalkıp ekranı kapatıyorsunuz. Hoş inançlarını yaşantı hâline getiren güzel insanlara da ekranları yöneten despotlar, Firavun taslakları müsaade etmiyorlar. Bugün gözlerden uzak olan bir husus var. Nedense tasavvufun bir kâl ilmi değil, hâl ilmi olduğu unutuluyor.

Hiç ışık yanmadan, etrafında pervane döner mi? Mânâ âleminin güzelliklerini içimizde yaşamadan, hâl hâline getirmeden, yazsak ne yazar, konuşsak ne yazar. Gönülden gelmeyen

bir söz en yakınlarımız da dahil kimi etkiler ki. İsterse saatlerce konuşulsun, isterse yüzlerce sahife yazılsın. İçten gelmeyen her şey boşboğazlıktan, gevezelikten, kafa şişirmekten başka neye yarar. Hâl ilminde öyle ürpertici bir husus var ki o, bir gerçeği, bir güzelliği yaşayanların en küçük hareketlerine kadar yansıyor. O insanların sessiz duruşunda bile kelimelerle ifadesi mümkün olmayan bir güzellik oluyor. İnsanı ürpertiyor, büyülüyor, etki altında bırakıyor.

Bir gün, bir topluluğa, bir zat ders vermeye gelir. “Efendiler” der. “Bugünkü dersimiz sükût.” Edeple yerine oturur, saygıyla başını önüne eğerek, zarif bir şekilde ellerini dizlerinin üzerine koyar ve yarım saat hareketsiz o durumda kalır. Sonra kalkar, “Müsaadenizle efendim” der. “Dersimiz bitti.” Bunu anlatan çok değerli bir zat, gözleri dolu dolu bana döndü, “Efendim” dedi. “Sükûtu, bütün nüanslarıyla o gün idrâk ettim.”

Bir de günümüzde, kendi kendilerine ehli tasavvuf diyen bir garip, bir acayip yaratıklar var. Abdest almazlar, namaz kılmazlar, oruç tutmazlar, sağlıkları ve imkânları müsait olduğu halde Hacca gitmezler, ama söz tasavvuftan açılınca, lâfı da kimseye bırakmazlar. Bunlar için yaratık sözünü boşuna kullanmadım. Bu zavallılar şunu iyi bilsinler ki, kendi kendilerini aldatıyorlar bu davranışlarıyla. Ve aldanışların en kötüsü, insanın kendi kendisini aldatması değil midir? Bunlar buz üstüne yazı yazanlardan başkası değildir. O kafayla hiçbir yere ulaşamayacaklarını, bir gün avuçlarını yalayarak anlayacaklar ama iş işten geçmiş olacak. Bekleyelim görelim.

Bir gün, bir mânâ büyüğüne sorarlar, “Efendim” derler, “Yoldan geçen bir Allah dostunu, bir velîyi nasıl anlayabiliriz?” O zat, tebessüm ederek cevap verir. “Evlâdım” der. “O zatlara gördü-

ğünüz zaman, sizde Allah düşüncesi uyanıyorsa, hükmünüzü verebilirsiniz.” Onlara hayatın her alanında rastlayabiliriz. Hani ne demişler, Allah’ın dostları, bin bir kisve, bin bir görünüş altında gizlidir, ama görene, görebilene. Allah bizleri, bütün kardeşlerimizi, böyle güzellikleri ve incelikleri görenlerden, idrâk edenlerden, yaşayanlardan eylesin.

Yönetimin İncelikleri

Tarih boyunca yönetim için neler denmemiş ki... Kimi insan, yönetim bir bilimdir derken, bazıları onun bir sanat olduğunu söylemişler, her düşünür kendi kişisel düşüncesine göre yönetimin ayrı bir tarifini yapmıştır. Ortada bir gerçek var. Yönetimin çok zor, çok çetin, çok ince bir iş olduğu. Her toplumun kendine özgü ayrı bir yapısı, ayrı şartları var. Herhalde yönetim, bir toplumun kendi imkânları ile, o gün insanlığın eriştiği uygarlık çizgisi içinde, en iyi, en güzel idare edilebilmesidir diyebiliriz. İyi bir devlet adamı olmak, herhalde iyi bir bilim adamı olmak, iyi bir sanat adamı olmaktan çok daha zordur. Günümüzdeki örneklerine bakarak rahatça diyebiliriz ki; insanı tanımayan, kendi toplumunu tanımayan, o toplumun kendine özgü iç dinamiklerini göremeyen, o insanların inanışından, ruh dünyasından uzak insanlar, nasıl iyi bir yönetici olabilirler? O toplumun insanların, uğrunda hiç çekinmeden, gözlerini bile kırpmadan canlarını verebildikleri mânevi değerlere sırt çevirmek, hayatı bo-

yunca o güzellikleri bir gün bile yaşamamış, onları düşünmek-ten, idrâk etmekten dahi uzak insanlar, nasıl o toplumu gerektiği şekilde idare edebilir, ona yön verebilir, onu iyiye, doğruya, güzele götürebilir? Tarih bunun nice örnekleriyle dolu.

Günümüzde de bu gerçeği acı acı görüyor, ibretle, hayretle seyrediyoruz. İddiacı olmak kolay, benim demek kolay, iri nutuklar atmak kolay ama gerçek devlet adamı olmak, çok ama çok zordur. Belki toplumun bazı kesimleri, yalanla dolanla bir süre kandırılabilir, aldatılabilir, yanlış yerlere götürülebilir ama bunu ilelebet sürdürmek imkânsızdır.

Bir kimse, akıntıya karşı ne kadar yüzebilir, dayanabilir. Güneşi balçıkla sıvamak isteyenler, hem kendilerini aldatmış, hem de toplumlarına ihânet etmiş olmazlar mı? Birinci Cihan Harbi'nden yenik çıkmış, ordusu dağılmış, maliyesi perişan olmuş, düşman donanmalarının topları saraya doğru çevrilmiş bir toplum düşünün. İnsanlar panik içinde... Her kafadan bir ses çıkıyor... Kimi diyor ki Amerikan mandasından başka çare yok, kimileri diyor ki hayır, Amerikan mandası değil, en iyisi İngiliz mandası. Ölümlerden ölüm seçer gibi bir durum karşısındayız. İşte "O ahvâl ve şerait altında" Mustafa Kemal isimli bir dâhi çıkıyor. Hayır diyor, masaya yumruğunu vuruyor. Bu millet esir edilemez. Türk Milleti ilelebet hür ve müstakil yaşayacaktır. İnanan insanları, içleri vatan sevgisiyle, aşkla, heyecanla dolu insanları, Türk Milletini kurtarmaya dâvet ediyor. Bu inanç dolu, aşk dolu, cesaret dolu insan, büyük mücadelesine başlıyor. Aynı ulvî ürpertiye duyanlar, akın akın onun çevresinde toplanmaya başlıyorlar. Ve bir gün bakıyoruz ki, o aşk ve heyecandan, adına Türkiye Cumhuriyeti denen, nur topu gibi bir çocuk doğuyor. Bugün acı acı görüyoruz ki, toplumlardan her

zaman yeni Mustafa Kemal'ler çıkmıyor. Bazı kimseler, onun eserine ihânet için adeta yarışa giriyorlar.

Bilgi, kültür, görgü, hayat tecrübesi, sezgi, fevkalâde bir taktik ve stratejiye sahip, geleceği görebilen, yakın ve uzak tehlikelerin bilincine varabilen insanlar, ne yazık ki kolay kolay yetişmiyor. Topluma o anda sahip olan egemen güçler, böyle kimselerin çıkmaması için ellerinden geleni yapıyorlar. Kendi kendilerine aydın, uygar, ilerici ismini takan bazı yaratıklar, o egemen güçlerin önünde perende atmak için fırsat kolluyorlar. Atatürk'ün tabiriyle "Gaflet, dalâlet, ihânet" içinde olan bu insanlar, güneşi ne kadar süre balçıkla sıvayabilecekler. Eğer bir toplum, yaşama gücü ve iradesi içindeyse, eninde sonunda bu hokkabazları, hilebazları, vurdumduymazları aşacak, milletin ağlayan, ıstırap çeken, çile çeken gerçek insanları ile beraber bağımsızlığa, özgürlüğe, onurlu bir yaşama doğru gidecektir. Bundan kimsenin şüphesi olmasın. Türk Milletini hakir görenler, tepeden bakıp küçümseyenler daima aldanmışlar, hata etmişlerdir. Mübârek Anadolu toprağının altı da, üstü de evliyâ ile doludur. Lütfen dikkât buyurun, gelişi güzel konuşmuyorum, edebiyat yapmıyorum, sözlerime Allah'ı ve Peygamber'i şahit olarak gösteriyorum. Önümüzdeki fersudeleşmiş, özünü ve aşkını kaybetmiş, yıpranmış, yozlaşmış örneklerle bakarak, artık bu iş bitti, yapacak bir şey kalmadı diyenler, her zaman olduğu gibi yine yanılacaklar, avuçlarını yalayacaklardır. Pırıl pırıl bir nesil geliyor. Kafaları ilimle dolu, müspet düşüncelerle dolu, yürekleri aşkla, imanla, heyecanla dolu, yepyeni bir genç kuşak geliyor. Onlar, önlerindeki bütün engelleri aşacaklar, bütün mayınları patlatacaklar, bütün zincirleri parça parça yapacaklardır. Fuhuş albümü gazeteleriyle, rezil televizyon programlarıyla, öldürücü, uyuşturucu, yaşama gücünü yok eden arabesk müzik-

leriyle bu gençliğin önünü durduramayacaklardır. Onlar, tıpkı Namık Kemal gibi ***“Dönersem kahpeyim, millet yolunda bir azimetten”*** diyerek milletimizi lââyık olduğu çağdaş, onurlu, temiz bir hayata götüreceklerdir. Buna bütün kalbimle inanıyorum. Önce o gençlerin alınlarından, sonra ellerinden öperek, onları sevgiyle, saygıyla selâmlıyorum. Yolları açık, gazâları mübârek olsun.

Bir Gül Gibi Olmak

İnsan hayata çeşitli pencerelerden bakıyor. Eğer varsa, görebiliyorsa, gözleriyle bakıyor, gazeteyle bakıyor, kitapla, dergiyle bakıyor, radyoyla, televizyonla bakıyor, gözlemledikleri, tanık olduklarıyla bakıyor. Sonuç hep aynı. Yıllar, yıllar evvel Âkif ne güzel anlatmış;

“Nazarlardan taşan mânâ

İbâdullahı istihkâr.”

İşittiklerimiz, gördüklerimiz, şahit olduklarımız bizi sevgisi, saygısı, şefkâti, merhameti, inceliği ve zarâfeti kalmayan bir toplum teşhisine götürüyor. Acaba içimizde aksini düşünen bir kişi çıkar mı diye düşünüyorum. Ne kadar inkâr etsek, görmemezliğe gelsek, durum ortada. İçimizde öyleleri var ki, onlara hayvan desek, onlara hakaret olur; belki de yarın bizden dâvâcı olurlar.

Peki neden böyle oluyor. Neden insanca, efendice, medenice yaşayamıyoruz. Neden Kur'an ifadesiyle **"Belhum Adal"** olmak yolunda, hayvandan aşağı bir hayat tarzını seçiyoruz. Önemli olan mertçe, yiğitçe, erkekçe bu soruyu sorabilmek ve bunun cevabını araştırmak. Artık mâhut bazı kişilerin, insanı tiksindiren nutuklarına karnımız tok. O tür söylemler, sadece midemizi bulandırıyor, bizi iğrendiriyor. Ortada bir hastalık var, bunun süratle teşhisinin konulması lâzım. Herkes kendi hesabına bunun cevabını bulmakla yükümlü. Efendim, ben sadece kazancıma bakarım demek, benim başıma saman yüklü bir torba bağlayın, beni yalnız o ilgilendirir demekle müsâvi.

Bundan uzun yıllar önce şair Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın "Çocuk ve Allah" isimli bir şiir kitabı çıkmıştı. Orada değerli şair:

**"Çocuğum dua et geceleri,
İnsan uzaklaşabilir Allah'tan"** diyordu.

Gerçek ortada, lâfı eveleyip, gevelemeye, sündürüp uzatmaya hiç hacet yok. Biz Allah'tan uzaklaştık. Biz mânâ âleminde, ışıktan, güzellikten, incelikten uzaklaştık. Madde adına, para adına ve sözde yetiştirdiğimiz çocuklar adına, bütün mânevi değerleri çiğnedik. Sonuç ne oldu? İşte ortada. İnsanı utandıran, kahreden çirkinliklerde, rezillikte her gün yeni rekorlara gidiyoruz. İçkide, sigarada, uyuşturucuda, cinsî sapıklıklarda, edepsizlikte, kabalıkta, her gün insanlıktan, efendilikten biraz daha uzaklaşarak "Belhum Adal" olmak yolunda süratle ilerliyoruz. Artık bazı gazetelerimiz, genelev albümü gibi çıkıyor. Bazı televizyon kanallarımız, sokağa düşmüş zavallı kadınların reklâmını yapmak, fiyatlarını arttırmak için birbirleriyle yarışıyor. Artık bir "ikinci Necip Fazıl" yok ki **"Durun kalabalıklar durun!**

Bu yollar çıkmaz sokak/ Haykırsam kollarımı makas gibi açarak” desin. Artık bu ülkede, bütün dürüst, temiz, hassas, ince ruhlu asil insanların, hanımefendilerin, beyefendilerin boyunları bükük, onlar garip, yalnız, çaresiz. Onlar, muhtaç oldukları sevgiyi, saygıyı, ilgiyi en yakınlarından bile göremiyorlar. Öyle yalnızlar ki, bazen göz yaşlarını bile içlerine akıtmak zorundalar. Karşılarında mâneviyat adına, kültür adına, insanlık adına her şeylerini ama her şeylerini kaybetmiş bir gürûh var. İthamlar başlıyor. Yobaz, gerici, mürteci, çağdışı ve daha neler neler. O tertemiz, o pırıl pırıl, o kirlenmemek için canlarını dişlerine takan insanlar, göz yaşlarını içlerine akıtarak, ıstırap içinde şunları söylüyorlar:

“Beni kimsecikler okşamaz mâdem;

Öp beni alnımdan, sen öp seccadem!”

Gerçek bu, demin söylediğim o ağzı köpüklü it gürûhunun dışında, kimse aksini söyleyemez. Peki yapılacak nedir? Tek husus var. Allah’a ve Peygamber’e her zamankinden daha büyük bir aşkla, şevkle, heyecanla sımsıkı sarılmak. Kur’an-ı Kerim’de buyurulduğu gibi ***“Önce inandım de, sonra dosdoğru ol.”*** Gerek Kur’an-ı Kerim’de, gerek onun en güzel yorumu olan Peygamber sözlerinde öyle diriltici bir kuvvet var ki, bir tek âyeti, bir tek hadisi yaşayan, onu kâl’den hâl’e geçirenlerde derhal etkisini gösterir. Bir tek hadis bütün nüanslarıyla yaşandığı taktirde, insan hayatında en büyük devrimi yapar. İddia ediyorum. Bir tek ***“Ya hayır söyle, yahut sus”*** Hadisini, bütün incelikleriyle iş hayatında, ev hayatında, sosyal hayatınızda uygulayın, durumu görün. O sizi velâyet makamına kadar götürür. İtiraz etmeyin lütfen. “Yeter senden çektiğim ey tersi dönmüş ahmak.” Ramazan ayı olunca malûm televizyonlardan

ahkâm kesmeye başlayan malûm şahıslar gibi ukalâlık etmeyin. Sadece başınızı önünüze eğin, edeple, saygıyla denileni yapın. Gerçekten yürekten inanan insanları inceleyin, o güzel insanlarda teslimiyetin, şükrün, sabrın, kanaatin, edep ve zarâfetin ortaya çıkardığı bir hoşluk, bir güzellik, bir incelik görürsünüz. Onlar, hep etraflarına artı elektrik verirler. Onların yanında, kendinizi rahat, huzur, güvenlik içinde hissedersiniz. Onların yanında, sadece sevgi, saygı, edep, incelik, zarâfet bulursunuz. Tek düşünceleri, Allah rızası için hizmet etmek, faydalı olmak, yardımcı olmaktır. Nerede göz yaşı döken varsa, onların ıstırabını paylaşmaya hazırdırlar. Nerede acı çeken, ıstırap çeken insanlar varsa, onlarla beraber olmak isterler. Elllerinde tek servet olarak yarım ekmekleri bile olsa, ihtiyacınız olduğu zaman ortadan ikiye kırıp, buyur kardeşim diye size uzatırlar, ama bu hareketleri öylesine içten, derin ve samimidir ki, onların yanında hayat bütün çirkinlikleri kaybeder. Onlarda her şey aşk ve ihlâs iledir.

Bir velîye sormuşlar, “Efendim” demişler, “Bir caddede gidiyoruz; yanımızdan, yöremizden binlerce insan geçiyor, onların içinden hangisinin Allah dostu olduğunu nasıl anlayabiliriz?” O zat demiş ki; “O on binlerce kuru kalabalık içinde hangi insan sizde Allah düşüncesini uyandırıyorsa, hiç şüphemiz olmasın, o bir Allah dostudur, velîdir.”

Önemli olan hep şikâyet etmek değil, yakınmak değil, bir güzelliği yaşamaktır. Şunu iyi bilelim ki, hep şikâyet, nefsin kendi kendini tekmelemesinden başka bir şey değildir. Bir gülün yettiği ortama bakın; o rengiyle, kokusuyla, biçimiyle, duruşuyla gözleri ve gönülleri kamaştıran gül fidanının dibinde ne vardır? Sadece su, toprak ve gübre. Niye biz de bir gül fidanı

gibi olmayalım? Kâinatın en büyük kadınlarından biri olan Hz. Asiye validemiz, unutmayalım ki Firavun'un karısı idi. Bir ömür boyu onunla aynı masada yemek yedi. Aynı yatakta yattı. Tebaasını kendisine taptırmak isteyen Firavun, Asiye validemizi etkileyemedi. Önemli olan, şikâyet etmek yerine, Allah'ın, Peygamber'in yolunda gitmek, onların gösterdiği güzellikleri kendi şahsımızda yaşayarak, örnek bir insan olmak değil midir?

Bir gün, adamın biri hamama gider. O devirde, hamamda temizlik kil ile yapılırmış. Hamamcıdan kil alır, temizlenmeye başlar. Üzerine sürdükçe, kilden mis gibi bir gül kokusu çıkar. Sorar, "Ey kil" der. "Sen bir topraksın. Nasıl oluyor da senden böyle mis gibi bir gül kokusu çıkıyor?" Kil cevap verir. "Haklısınız efendim" der. "Ben sıradan bir toprağım. Yalnız bir gün yolum düştü, üç gün gül ile arkadaşlık yaptım, bir kokum varsa ondan geliyordur." Neden biz de çevremizdeki insanlara her şeye, ama her şeye rağmen bir gül gibi güzel kokular vermeyelim? Neden onlar bizim yanımızda huzura, ışığa, güzelliğe kavuşmasınlar? Yolda bizi gördükleri zaman akıllarına Allah gelmesin?

Aşk yolunda, ihlâs ve güzellik yolunda, Allah cümlemizin yardımcısı olsun.

Çocuk ve Eğitim

Bana, dünyanın en güç, zor, çetin işi nedir diye sorsalar, şöyle cevap verirdim: “Çocuk yetiştirmek” derdim. Gerçek mânâda ailesi için, vatani için ve bütün dünya için hayırlı, faydalı bir çocuk yetiştirmek. Her gün yanımızda, yöremizde, çevremizde gördüğümüz örneklerle bakarak, bu hükme kolayca varabiliriz. Hele günümüz Türkiye’sinde iyi bir çocuk yetiştirmek, hayırlı bir evlât yetiştirmek o kadar, ama o kadar zor bir iş ki... Zorluk şuradan geliyor. Birçok ailede annenin görüşleri farklı, babanın görüşleri farklı. Hele bazı ailelerde olduğu gibi, işe bir de büyükanneler, büyükbabalar karışınca, seyreyleyin gümbürtüyü.

Mektupla, telefonla, bizzat görüşerek edindiğim izlenimler, beni çok üzüyor, müteessir ediyor. Örneğin çocuğun hatalı bir hareketini veya hoş olmayan bir sözünü, anne kendi anlayışına, kendi ölçülerine göre cezalandırmak istiyor, pek çok evde durum aynı. Derhal büyükanneler, büyükbabalar işe müdahale

ediyorlar. Bazen bu müdahalenin derecesi, anneyi tehdide kadar varıyor. Sanki mübârekler, o yaramazlık yapan çocukların avukatları. Anne azarlanıyor, horlanıyor, küçük görülüyor ve en çirkin şekilde o yaramaz çocuklar pohpohlanıyor, göklere çıkarılıyor, şımartılıyor. Gel yavrum, kaç dedene, kaç ninene, kimler üzmüş benim biricik torunumu, kimler ağlatmış diye, resmen yordakçılık yapılıyor. Yarınlara sokak serserileri, tinercileri, anarşistleri böyle yetiştiriliyor.

Günümüzde çarpık bir eğitim anlayışı var. Adına eğitimci denilen bazı geri zekâlılar, kaz bile güdemeyecek beyinsizler, efendim diyorlar, çocuk özgür yetişmeli, yakmalı, yıkmalı, devirmeli, kırmalı ama kimse bir şey dememeli. Bu rezilliğin, bu kepazeliğin adı, modern eğitimmiş. Lânet olsun böyle eğitim anlayışına. Ben bunların aynı zamanda insanlık ve medeniyet düşmanları oldukları kanaatindeyim. Bunlar düpedüz memleket çocuklarının insanlığı ile, istikbâli ile oynuyorlar. Bu zihniyetle, bu anlayışla, bu tutumla insan değil, hayvan bile yetiştirilemez. Bir de sözüm ona aydın geçinen, diplomalı ama aslında kafaları katran kazanından daha karanlık bazı ana babalar da bu görüşleri benimseyip, çocuklarını berbat ediyorlar. Neymiş efendim, çocuk okula gidinceye kadar ona bir şey öğretmemeli, hiçbir şey göstermemeliymiş. Ben şu satırları yazarken, insanlık adına bu tür kimselerden ürüyor, ürperiyor, hatta iğreniyorum. Bizim ecdadımız, çocukları üç yaşında okuma ve yazmaya teşvik etmekle, demek hata etmişler. Rahmetli annem, dört yaşında iken nakış işlemeye başlamış, daha okula gitmeden hepsi bir sanat eseri kadar güzel, ince, zarif işler ortaya çıkarmış. Ben üç buçuk yaşında okuma yazma öğrendim. İlkokula başladığım zaman, bir kitaplık dolusu kitap okumuştum. Soruyorum sizlere, bu çalışmalarımın gerek rahmetli anneme, gerek bana ne zararı

oldu? Üç yaşında başlayan çalışmalarım, bugün de devam ediyor. Emekliliğim dört seneye yaklaşıyor. İnsanlara ve cemi-yete faydalı olabilmek için, gece-gündüz çaba harcıyorum. Her gece dua ediyorum. "Allah'ım bu güzel memleketin, bu güzel, bu mübârek insanlarına hizmet etmeyi son nefesime kadar bana nasip eyle." Bu taş kafalı, sözde eğitimcilerin yetiştirdiği azgın insanların içinden bir kişi gösteremezsiniz, bu ulvî ürpertişleri, duyguları, düşünceleri yaşayan ve hisseden, buyurun varsa gösterin. Rahmetli şair Necip Fazıl KISAKÜREK ne güzel söylüyor:

Yeter senden çektiğim, ey tersi dönmüş ahmak

Bir saman kâğıdından bütün iş kopya almak...

Resulullah Efendimiz bir Hadis-i Şerifinde; ***"Her çocuk İslâm fitratı üzere doğar, onu iyi ve kötü yapan çevresidir. O çevreye hâkim olan düşünceler, yaşayış şekilleridir."*** Buyuruyor. Bugün tertemiz, melek gibi çocukların doğduğu öyle aile çevreleri var ki, orada tek düşünce, madde ve onun nüanslarıdır. Para, döviz, araba, yat, kat ve siyaset dedikoduları. O ailede Kur'an'dan, hadisten, evliyâdan, İslâm büyüklerinden, güzel sanatlardan, ilimden, düşünceden, tabiat güzelliklerinden hiç bahsedilmez. Dolayısıyla o tür evlerde, yoğun bir eksi elektrik vardır. Eksi elektriğin egemen olduğu mekânlarda, insan duyamaz, düşünemez, hissedemez, idrâk edemez. Sadece sıkıntı içinde, stres içinde çırpınır durur. O nur topu gibi doğan çocuk, böyle bir çevrede içindeki güzelliği, asaleti, temizliği nereye kadar koruyabilir, mümkün mü? Gazeteler bir âlem, televizyonlar bir başka âlem. Onlarda neler olup bittiğini, siz benden iyi bilirsiniz. Bir aile fakir olabilir, çeşitli hayat zorlukları, yoksulluklar içinde yaşayabilir, ama o ailede sevgi varsa, saygı

varsa, edep, incelik, zarâfet varsa, o ailenin fertleri birbirlerine karşı şefkât ve merhamet hisleriyle doluysa, yarının pırlanta insanları yetişebilir. Bir bakarsınız, o aileden pırlanta genç kızlar, asil delikanlılar cemiyete kucak kucak nur götürebilirler. Aile içindeki hava o kadar önemlidir ki.

Çocukluğumu düşünüyorum. İki mübârek insanın üzerimdeki etkileri, bir ömür boyu hiç eksilmedi. Bu güzeller güzeli insanlardan biri babaannem, diğeri annemdi. O iki insanın şahsında Allah'ı sevdim, Peygamber'i sevdim, İslâm'ı sevdim. Düşünüyorum, bazı ailelerde çok çirkin, çok kaba bir şekilde her gün din, ahlâk nutukları atılır, söve saya örnekler gösterilir, ne hikmetse, dinsiz imansız insanların çoğu, bu tür ailelerden yetişir. Çocukluğumun geçtiği evde din, iman, üzerinde çirkin şekilde tartışmalar yapılan birer durum değil, sadece yaşanan, "hâl" hâline getirilen olgulardı.

Ben edebin, edepsizlerden öğrenileceğine kesinlikle inanmam. Bu palavradan başka bir şey değildir. Lütfen edebiyat yapmayalım, birbirimizi kandırmayalım. Hiç kimse kötülüğü görerek iyiliğe, kabalığı görerek inceliğe ulaşamaz. Edep, incelik ve zarâfet, ancak edepli, hassas, kibar, ince, zarif insanlardan öğrenilebilir. Unutmayalım, **"Üzüm üzüme bakarak kararır."** İnsanlar, ancak güzel örnekler, güzel davranışlar, güzel konuşmalar içinde yetişerek güzeli bulabilir, güzelliğe ulaşabilir. Zaman zaman bana sorarlar, "Çocuklarımıza İslâm'ı öğretmenin en güzel yolu nedir?" derler. Cevap veririm, "Kendi yaşantınız" derim.

İslâm'ın güzelliklerini kendi hayatınızda Peygamberimizi örnek alarak öyle içten, öyle ihlâslı yaşayın ki, çevrenizdeki

insanlarda İslâm'a karşı bir sevgi, saygı, hayranlık uyansın. Bence İslâm'ı yaymanın, İslâm'a hizmet etmenin en güzel yöntemi budur. Bakın çevrenizdeki insanlara dikkât edin, söylemek istediklerimi benden daha güzel hissedecek, anlayacaksınız.

Beş yaşındaydım, soğuk bir kış günü idi. Ben sobanın yanında kitabımı açmış okuyordum. Rahmetli babaannem pirinç ayıklıyordu. Birden bir pirinç tanesi halının üzerine düştü. Babaannem pirinç tepsisini bıraktı, yere düşen pirinç tanesini aramaya başladı. Bir türlü bulamadı, ama arayışları devam ediyordu. Dayanamadım, "Babaanne" dedim. "Yere düşen nihayet bir tane pirinç tanesi. Bu kadar arıyorsun yazık, günah değil mi canına, yoruldu artık." Babaannemin birden kaşları çatıldı. "Yavrum" dedi. "Sen hiç pirinç yetiştirilirken gördün mü? Nice insanlar, soğuk demeden, sıcak demeden, suların içinde bazen sağlıklarını da ortaya koyarak o pirinci üretiliyorlar. Nice insanlar bu yüzden hastalanıyor, sakat kalıyorlar. Sen sıcak sobanın yanına oturmuş, eline kitabını almış ahkâm kesiyorsun." Bu sözler beni o kadar üzdü ki, bugün bile hatırladıkça yüzüm kızarır. Hiç unutmadım. Ne zaman, nerede pilâv yersem, tabağımda bir tek pirinç dahi bırakmam, hep o günü hatırlarım.

İnsanlar tutumlu davranmayı da, müsrif olmayı da aile yuvasında görür ve öğrenirler. Ben bugüne kadar hassas, ince ruhlu, inançlı, tutumlu bir annenin çocuklarının israf içinde yaşadığını hiç görmedim. Hayattaki olaylar öyle ince ipliklerle birbirine bağlı ki... Söz olarak, hareket olarak en küçük nüanslar bile unutulmuyor, hafızalardan silinmiyor. Bazen otuz sene evvel ağızımızdan dikkâtsizce sarfedilen bir sözün, bir gün faturasını ödemek zorunda kalıyoruz. İşte bunun için Japon dilinde küçük, basit, önemsiz sözcükleri yok. Onlar için her şey önemli.

Yüce Peygamberimiz, ***“Dünya âhiretin tarlasıdır.”*** buyuruyor. Gerek aile içinde, gerek sosyal hayatta öylesine dikkâtlî, duyarlı yaşayalım ki, hem çocuklarımız, hem diğer insanlar için örnek olalım. Yoldan geçenler bizi gördükleri zaman Allah'ı hatırlasınlar. Allah bu güzel duyguyu cümlemize, bütün insan kardeşlerimize nasip etsin.

Örnek Olabilmek

Ankara'nın Karum Çarşısı'ndayız. Gelenler, gidenler, yoğun bir kalabalık. 7-8 yaşlarında bir çocuk, avazı çıktığı kadar bağıyor. Kulak tırmalayan, insanın içini karartan bir ses kirliliği...

Yaklaştım, "Yavrum" dedim, "Lütfen bağırma, ne istiyorsan bana söyle, bir ihtiyacın varsa alıp getireyim." O sırada, soldaki bir dükkândan birisi çıktı. Hiddetle, asabiyetle bana dönerek: "Sen benim çocuğuma karışamazsın" dedi. "Sâde sen değil, hiç kimse benim çocuğuma karışamaz. Çocuk bağırır da, çağırır da, yakar da, yıkar da... Ona müdahale olmaz. Çocuk, böyle böyle, bağıra çağıra, yaka yıka şahsiyetini bulacak." Gereken cevabı verdim, oradan uzaklaştım.

Günlerden beri kafamda bu düşünce var... Çocuğun babasının cevaplarını düşünüyorum.

Bugün, bir kitabevinden içeri girdim. Yeni gelen kitaplara bakıyordum. Bir kitabın ismi, beni ikinci kez ürpertti ve dü-

şündürdü. “Asla Çocuğunuza Müdahale Etmeyin, Karışmayın” Yani, bırakın çocuk bildiği gibi yaşasın. Kırsın, devirsin, yaksın, yıksın. Ne yazık ki günümüzde nice eğitimci geçinen, ana baba geçinen yaratıklar da bu fikirdeler. Bilmiyorum bu kafayla gerek memleket, gerek dünya gençliğinin sonu nereye varacak? Bir hayvan bile bakım istiyor, eğitim istiyor. Uygar ülkelerde atlardan, kediye, köpeğe kadar bakım okulları var, eğitim kursları var. Budanmayan bir ağaç ne hâle gelir, sizler benden daha iyi bilirsiniz. Bakımsız bir çiçek, gereken ihtimam, özen gösterilmediği takdirde, bütün güzelliğini kaybetmez mi? Eşya bile bakım, ihtimam, dikkât ister. Bir süre çalışma masanızın, kütüphanenizin tozunu almayın, bakımını yapmayın, ne hâle geleceğini görürsünüz. Nasıl olur da evrenin en yüce varlığı “Zübde-i Âlem” olan insan, başıboş bırakılabilir? Unutmayalım, atasözünde ne büyük, ne ince bir hakikat vardır. **“Ağaç yaşken eğilir”, “İnsan yedisinde ne ise, yetmişinde de odur.”** Sözleri, gerçeği nasıl da ortaya koyuyor. Ne demek çocuk okula gidinceye kadar başıboş bırakmak, ona bir şey öğretmemek. Onun ruhunu bomboş bırakmak... Efendim, çocuk ne öğrenecekse öğretmeninden öğrenmeliymiş. Okuldan önce çocuğa bir şey öğretmek, bir eğitim faciasıymış, bir cinayetmiş. Acaba bu saçma sapan düşünceleri, kimler, hangi amaçla, hangi kirli emellerle, bu toplumu bozmak, yıkmak, dejenere etmek için ortaya atıyorlar. Farkında mıyız? Efendiler eğri oturalım, doğru konuşalım.

Kendimden örnek vereyim müsaadenizle...

Üç buçuk yaşında okuma yazma öğrendim. İlkokula başladığım zaman, yüzlerce kitap okumuştum. Kocaman bir kütüphanem vardı. Allah’a şükürler olsun, hiçbir şey kaybetmedim.

Daima okul hayatımda çalışkan, sevilen, sayılan, el üstünde tutulan bir öğrenci oldum. Şimdi emekliyim, 69 yaşımdayım. Hâlâ sabahleyin uyandığım andan, gece gözlerim kapanıncaya kadar bir şeyler öğrenebilmek için çırpınıyorum.

Yıllar önceydi. Bir dergiden benimle röportaj yapmak için bir arkadaş geldi. Çeşitli sorular sordu. “Efendim” dedi, “Öğrencilik hayatınız nasıl geçti?” Cevap verdim: “Ah efendim” dedim, “Öğrencilik hayatım bitmedi ki... Ben hâlâ öğrenciyim. Allah nasip ederse, son nefesime kadar da hep öğrenci kalmak istiyorum.”

Rahmetli annem, edebiyat öğretmeni idi. Üç dil bilirdi. Kültürlü, mü'min, ince, zarif bir insandı. Anlatırdı. Dört yaşımdayken nakış işlemeye başlamış, örneklerini gösterirdi. Şunu dört yaşında, şunu beş yaşında, bunu da altı yaşında iken işledim diye. Hepsi birbirinden kıymetli, çok ince, çok güzel, sanat eserleri gibi. Şimdi ne oluyor? Birtakım kerameti kendinden menkul eğitimci büyüklerimiz buyurdular ya, çocuğa okula gidene kadar bir şey öğretmeyin, bir şey göstermeyin diye, geriye ne kalıyor? O zavallı çocuklar, sabahtan akşama kadar ayağı yanmış it gibi, oradan oraya kendilerini atıyorlar. Üst katta bir komşumuz var. İki kızı var. Sabahtan gece yarısına kadar deli gibi koşturuyorlar. Ne çektiğimi bir ben bilirim, bir de Allah. Neymiş efendim, o çocuklar modern terbiye sistemine göre yetiştiriliyormuş. Okuma yok, yazma yok, nakış yok, dikiş yok, örgü yok, müzik yok, resim yok, sadece deliler gibi, çılgınlar gibi koşmak var. Efendim, lütfen bu dar kafalılığı, palavralar, gürültüler, sloganlarla yaşamayı bırakalım. İnsan olalım. İnsan olmaya çalışalım. Düşünelim. Kur'an-ı Kerim, çeşitli âyetlerinde bizi hep düşünmeye sevk eder. “*Düşünün*” der. “*Düşünenler için ibretler*

vardır” der. Düşünmeyi bir nev’i ibadet sayar. Biz ne yapıyoruz? Düşünceden kaçmak için akla gelen her çareye başvuruyoruz. Gözlerimizi açar açmaz, ellerimiz ya o fuhuş albümü gazetelerde veya gözlerimiz çeşitli şekillerde o yolun yolcusu olan insanların reklâmını yapan ekranlarda. Bu kafayla biz kendimiz medeni bir insan, efendi bir insan, güzel bir insan, Hazret-i İnsan olamayız ki, çocuklarımız olsun. Üzüm üzüme baka baka kararır mı.

Her gün pek çok insan beni telefonla arar, çeşitli sorular sorar. En çok sorulan sorulardan biri de şu:

“Efendim” diyorlar, “Biz çocuklarımıza İslâm’î bir terbiye vermek istiyoruz. Hangi yöntemle bu işi halledelim? Lütfen bunu bize anlatır mısınız?” Cevap veriyorum:

“Efendim” diyorum, “Bana göre en güzel yöntem şu. Siz İslâm’ı öyle güzel yaşayın ki, ev içinde, aile ilişkilerinde, iş hayatında, sosyal hayatta, İslâm’ın kurallarını öyle ince, öyle güzel, öyle zarif bir şekilde uygulayın ki, çocuklarınız İslâm’ın en güzel örneğini sizin şahsınızda, sizin yaşantınızda görsünler. Haz duysunlar, mutlu olsunlar, örnek alsınlar. Yoksa elinde sigara, içki bardağı, çocuklarını karşısına alıp, aman yavrularım siz siz olun içki içmeyin, sigara içmeyin deme gafletinde, komikliğinde bulunmayın. Böyle yapanlar, acaba çocuklarının gözünde alay konusu olduklarının farkındalar mı? Hayır efendim, hayat sandığınız gibi değil. Bugünün insanı, lâfa değil, fiile bakıyor. Şair ne güzel söylemiş:

“Onlar ki lâf ile verirler dünyaya nizâmat

Bin türlü teseyyüp bulunur hanelerinde”

Eğer sözlerimizle davranışlarımız arasında bir çelişki, bir tutarsızlık var ise, en yakınlarımızı bile ikna edemeyiz. Sadece ama sadece alay konusu, eğlence konusu oluruz. Rahmetli Hocam operatör doktor Münir DERMAN; “Sözleriyle değil, fiilleriyle örnek olanlara uyun, gerisine gülün geçin” derdi. Bir gün, İmam-ı Âzam Ebu Hanife Hazretlerine bir kadın çocuğuyla gelir. “Efendim” der, “Benim yavrum, af buyurun uzun süredir ishal. Gitmediğim doktor kalmadı. Çocuk günden güne sararıp soluyor. Lütfen bir dua buyurun da bu dertten kurtulalım.” Hazret kadına döner, “Evlâdım” der, “Kırk gün sonra gelin”. Kırk gün sonra, kadın ve oğlu tekrar gelirler. Hazret çocuğa döner “Yavrum en çok yediğin, en çok sevdiğin gıda nedir?” Çocuk “Efendim” der, “Benim en çok sevdiğim baldır. Her gün yerim.” Onun üzerine büyük velî, âlim, İmam-ı Âzam Hazretleri, “Yavrum” der, “Lütfen artık bal yeme.” Kadın birden sabredemez söylenmeye başlar. “Efendim, madem söyleyeceğiniz bir tek cümleydi, niye kırk gün evvel geldiğimizde söylemediniz?” der. Hazret güler “Nasıl söyleyebilirdim” der. “Kırk gün evvel, ben de her gün bal yiyordum. Bu kırk gün içinde kendi kendimi denedim, acaba bal yemeden de olabilir mi diye? Pekâlâ oluyormuş. Ondan sonra çocuğa söyledim” der.

Bu hepinizin bildiği bir hikâyedir, ama bazı bilinen şeylerin tekrarında da büyük faydalar vardır. Kendi yapmadığımız, uygulamadığımız bir hususu, başkalarına söylersek, hiç ama hiçbir sonuç alamayız. Sadece lâfazanlık etmiş oluruz, o kadar. Gönül istiyor ki, bu ülkenin bütün anne babaları, sevgide, saygıda, edepte, incelikte, zarâfette, çalışkanlıkta kendi çocuklarına örnek olsunlar, rehber olsunlar ve yarınların mutluluk dolu, huzur dolu pırıl pırıl genç kızlarını, delikanlılarını yetiştirsinsinler.

Ya Hayır Söyle, Yahut Sus

YOYAV'ın değerli başkanı Sayın İbrahim ATEŞ telefon etti ve benden yolsuzluk konusunda bir yazı yazmamı rica etti. Uzun uzun düşündüm. Önce aklıma Peygamberimizin **“Ya hayır söyle, yahut sus”** Hadis-i Şerifi geldi. Öteden beri gerek kişisel, gerek toplumsal plânda, olaylara negatif yaklaşmanın kimseye bir şey kazandırmayacağı kanaatindeyimdir. Her gün söylene söylene sakıza çevrilmiş yolsuzluk ve emsâli konuların bize, insanımıza, toplumumuza bir şey kazandıracağına kesinlikle inanmıyorum. Dergi çıkınca göreceğiz, kimse de işe yarar bir yaklaşımda bulunamayacak. Buna inanıyorum, ama yine de sevgili İbrahim ATEŞ'in hatırını kıramadım ve kalemi elime aldım.

Yol nedir? Yoldan çıkmak nedir? Yolsuzluk nedir? Önce onu görelim. Yol tektir. İslâm'ın yoludur, Allah'ın yoludur, Resulullah'ın yoludur. Yoldan çıkanlar, ilâhi kanunlardan, sünnetullah'tan, sünnet-i Resul'den derece derece uzaklaşanlardır. Yol-

suzluk yapanlar ise, nefislerinin kölesi olmuş, küçücük çıkarları uğruna bütün mânevi değerleri çiğneyen yaratıklardır. Topluma baktığımız zaman ne görüyoruz, tepeden tırnağa, a'dan z'ye pislik, iğrençlik, kokuşmuşluk içindeyiz. Hatır için bu satırları yazdığımdan dolayı, okurlarımdan tekrar tekrar özür diliyorum. Vebâli bu konuyu seçenlerin olsun. Lütfen bana yolsuzluğa bulaşmamış, çirkefe bulaşmamış bir tek alan, bir tek husus gösterin. Dün gece düşündüm, evime nasıl bir gıda alayım ki çağımızın rezil, kepaze buluşları, evime aldığım gıda maddelerine bulaşmamış olsun. Etinden tavuğuna, hıyarından domatesine, bulgurundan mercimeğine kadar rezillik katılmamış hiçbir gıda maddesi bulamadım. Eğer siz saf, temiz, katkısız, hilesiz bir gıda maddesi biliyorsanız, lütfen söyleyin. Size ölünceye kadar dua ederim.

Bu sene çilek mevsiminde, piyasaya pabuç gibi çilekler çıktı. Sorumlu bir bakan, televizyon ekranından onların reklâmını yaptı. Demek istedi ki, ben ki koskoca bir bakanım, bu rezil çileği yiyorum, siz kim oluyorsunuz da yemeyeceksiniz.

Okulların açılma mevsimi. Soruyorum sizlere, öğrencilerinden, velilerinden en çirkin şekilde haraç almayan bir tek okul gösterin. Okul servisleri adı altında çalışanlar, resmen işi eşkıyalığa döktüler. Ey benden yolsuzluk konusunda yazı isteyenler, bu misâlleri sabaha kadar uzatabiliriz.

Çocukken oyun oynardık; önüm, arkam, sağım, solum sobe derdik. Şimdi de ne yana baksak yolsuzluk fışkırıyor. İsterseniz bunları burada bırakalım ve Yüce Peygamberimizin şu Hadisine kulak verelim. ***“Dikmek için elinize bir fidan alıp bahçeye inseniz, her yerden insanlar bağırsa kaçın, kaçın kıyamet kopuyor. Siz yine o fidanı dikin ve vakit kalırsa, dibini de***

sulayın.” Sanırım bütün mesele burada. Her şeye rağmen yine de tertemiz kalabilmek ve son nefesimize kadar insanlar için iyi olan, güzel olan, temiz ve asil olan her şeyi yapabilmek. Bu yolda, gerekirse sağlığını, gerekirse canımızı ortaya koya-bilmek. Önemli olan sabahtan akşama kadar yolsuzluk üzerine nutuklar atmak, gevezelik yapmak değil, hiç olmazsa bir karınca gibi olabilmek.

Efendim hikâyeyi bilirsiniz. Bir karınca, hızlı adımlarla yolda gidiyormuş, bir zat sorar: “Ey karınca, böyle acele acele nereye gidiyorsun?” Karınca cevap verir. “Nemrut Hz. İbrahim’i yaka-cak. Bir ateş hazırlattı, alevleri göklere yükseliyor. Ben bir yu-dum su aldım, yangını söndürmeye gidiyorum.” O zat hayretle sorar. “Sevgili karınca” der. “Bir yudum suyla o koca ateş nasıl söndürülür, buna imkân var mı?” Karınca “Ben de bir yudum su ile o ateşin sönmeyeceğini biliyorum, ama bu şartlar altında elimden gelen bu. Peki ben bunu yapıyorum iyi hoş da, sizden ne haber? Siz ne yapıyorsunuz Hz. İbrahim’i kurtarmak için?” Adam karıncanın karşısında yüzü kızarır, başını önüne eğerek ve sükût eder.

Sanırım günümüzde değişen hiçbir şey yok. Gene İbrahim’in ateşi bir başka şekilde devam ediyor. Örnek mi istiyorsunuz. İşte YOYAV. İşte İbrahim ATEŞ. Herkes o ateşi söndürmek için bir yudum su götürse, ateş söner.

Büyük velî Kenan Rifaî Hz.leri diyor ki: **“Önemli olan, kö-tülüğün senin sınırına geldiği zaman orada durması.”**

Bir milletvekili arkadaşım anlatmıştı. Bir gün belinden rahatsızlanır, gitmediği doktor kalmaz, çare bulamaz. Bir dostu der ki, Belediye Hastanesi’nde çok kıymetli bir fizikçi var, ona

git, muhakkak faydasını görürsün. Tedavi başlar. Bir gün tedavi sırasında hastane personelinin şöyle bir konuşmasına şahit olur. "Birazdan top atılacak, iftar için peynir ekmek alacağız, bir de çay kaynatıp içeceğiz." Çok merak ediyorum, çayın kaynaması için belediyeden aldığımız elektriğin hesabını yarın Allah'ın huzurunda verebilecek miyiz acaba? Olayı işittiğim zaman gözyaşlarımı tutamadım. Yarabbi şu ruh asaleti, şu mânevi güzellik ne ürpertici bir olaydı. Şimdiki zamanda insanlar söze değil, davranışa bakıyorlar. Dil ile öğüt vermek kolaydır, iş fiili ile örnek olmaktır. Geçenlerde radyo dinliyordum, bir hanımefendi anlatıyordu. Kocam Bağ-Kur emeklisi, ayda şu kadar emekli maaşı alıyorum. Söylediği rakam, o kadar ama o kadar azdı ki, huzurunuzda tekrarlamaya teeddüp ederim. Sözlerine şöyle devam etti. "Allah'ım! Sana sonsuz şükürler olsun. Bana bu nimeti verdin. İki günde bir, bir şişe süt alıyorum, bir ekmek alıyorum, acıktıkça ekmeğimi süte batırarak karnımı doyuruyorum." Tekrar ediyordu. "Allah'ım! Sana sonsuz şükürler olsun, olmayanlara da ver Yarabbi." Hanımın konuşması bittiği zaman gözlerim dolu dolu olmuştu.

Önemli olan, hayatta her şeye rağmen temiz, dürüst, efendi kalabilmektir. Şu şöyle, bu böyle diye başkalarının kusurlarını, ayıplarını, yedi düvele ilân edeceğimize, kendimizin minicik de olsa bir hayırın, bir güzelliğin peşinde olabilmesi, daha mertçe, daha yiğitçe bir hareket değil midir? Sanırım yarın âhiret âlemine intikâl ettiğimizde, bizden sorulacak olan da bu değil midir? Ne olur gece yatarken ellerimizi açsak, sadece anamıza, babamıza, âhirete intikâl eden akrabalarımıza değil, bütün insanlar için dua edebilsek. Allah'ım desek, yeryüzünde ne kadar hasta varsa, sen onlara şifâ ver, güçsüzlere derman, borçlulara edâ nasip eyle. İstirap çekenlerin sen yardımcısı ol Yarabbi,

diye dua etsek. Yeryüzündeki bütün insanları, hayvanları, bitkileri, eşya ve cemâdâtı Muhammedî bir aşkla kucaklayabilsek. Doğru yoldan ayrılmışlar için, günaha gömülmüşler için, hayır dua edebilsek ne kaybederiz.

Bugün bütün insanlar mânevi bir susuzluk içinde. Sevginin, saygının, dostluğun, kardeşliğin, arkadaşlığın, şefkâtin, iyilik ve tebessümün susuzluğu içindeler. Bağlıları şahrem şahrem yarılmış. Milyarlarca insan, bir yudum sevgi için çıldırıyor. Tıpla ilgilenenler bilirler, bugün pek çok hastalığın sebebi, sevgiden, saygıdan, şefkâten, ilgiden uzak yaşamaktır. Mânevi inanç, böyle zamanlarda, böyle toplumlarda en büyük şifâ kaynağı oluyor. Ondan uzak yaşayanlar perişan oluyorlar, hastalıklara yenik düşüyorlar. Eğer bu toplumda, bu çağda bir kimse:

***“Madem ki okşamaz, sevmez kimseler,
Sen öp alnımdan, sen öp seccadem”***

diyemiyorsa vay haline. Bugün insanlık, tarihin hiçbir döneminde görülmediği kadar aşktan, ihlâstan, güzellikten uzak yaşıyor. İşte bu dönemlerde yapılacak iş, oturup sabahtan akşama kadar şu hırsız, şu uğursuz, şu namussuz diye sayıp döküp, dedikodu yapmaktansa, bir hastayı ziyaret etsek, bir aç doyursak, zeki, yetenekli bir memleket çocuğunun elinden tutup onu okutsak, bir fakir kız evlenirken çeyizine yardımcı olsak, acıdan, yalnızlıktan, ıstıraptan göz yaşı dökenlerin sıkıntılarını paylaşırsak daha iyi olmaz mı? Bazen bir öksüz çocuğun başını okşamak, bir âmâyâ yolun bir tarafından bir tarafına geçerken yardımcı olmak, bir kimseye aklının havsalasının almayacağı kadar sevap kazandırabilir. Bizim de sırat köprüsünü geçemize yardımcı olabilir. Büyük Yunus ***“Sevelim, sevilelim, dünya kimseye kalmaz”*** diyor.

Peki biz ne bekliyoruz? Ölümün ne zaman geleceğini biliyor muyuz? İyilikleri, güzellikleri hep erteliyoruz. Çocukluk günlerimin bir şarkısı vardı. Seyyan Hanım söylerdi, artık taş plâklarda kaldı. “Yarın olsun, yarın olsun diye günler soluyor, neye baksam, neyi görsem bana bin dert oluyor.” Bilmem ki neden, biz de küçücük de olsa, minicik de olsa yapacağımız iyilikleri, güzellikleri, hayırları hep yarınlara erteliyoruz, hep yarın olsun, yarın olsun diyoruz, iyi güzel de yarın hayatta olacağımızı ne biliyoruz. Ah bir bilsek, bir tek tebessüm bazen bir insanı ölümden, intihardan döndürebilir, ona enerji, güç, kuvvet, yaşama sevinci kazandırabilir. Bazen bir tek tebessüm, bütün dünyayı dolaşabilir.

Ne olur, onu bunu bırakalım da, bir hastaya, bir tas çorba götürelim. Bir gün, bir hastaneye gidelim, hiç ziyaretçisi olmayan bir hastayı ziyaret ederek, onu sevgiyle, saygıyla, Allah rızası için selâmlayalım, hatırını soralım. Çocukken babaannem derdi ki “Yavrum ne verirsen elinle, o gider seninle.” Önemli olan yapılan hayırların, iyiliklerin, güzelliklerin azlığı veya çokluğu değil, onların Allah rızası için yapılıp yapılmadığıdır. Haydi bizler de el ele verelim ve Yunus gibi söyleyelim:

Gelin tanış olalım, işi kolay kılalım,

Sevelim, sevilelim, dünya kimseye kalmaz

Hepinize sonsuz sevgiler, saygılar...

Huzursuzluğun Asıl Sebebi

Günümüz insanları, istisnalar dışında garip bir ruh hâli içindeler. Kızılay'da yapacağımız yarım saatlik bir yürüyüş, bize vâzih fikirler verebilir. Asık çehreler, sıkılmış yumruklar, kenetlenmiş dişler. Duyan, düşünen, hissedebilen insanlar için çok şeyler anlatıyor. Gazetelerde, televizyonlarda her gün pek çok örneğini gördüğümüz çeyrek aydınlara soracak olursanız, efendim diyecekler, ekonomik, sosyal nedenler diye başlayan, kafa şişiren uzun nutuklar atacaklar. Belki bunların da bir rolü olabilir, ama bence asıl mesele, günümüz insanının kendi kendisiyle kavgada oluşu. Bir türlü bu kavga bitmiyor, hep dışta sebepler arıyoruz, şu şöyle değil, bu böyle değil diye kendi kendimizi kandırmaya çalışıyoruz. Fikret boşuna söylememiş, ***"İnan Halûk, ezeli bir şifâdır aldanmak"*** diye. Gerçekten kaçtıkça, mesele içinden çıkılmaz hâle geliyor. "Bir kördüğüm ki içim, çözdükçe dolaşıyor." Entel geçinenler, soluğu psikologlarda, psikiyatristlerde alıyor, derdine derman bulmaya çalışıyor. Bu-

labiliyor mu? Hayır. Çünkü o kimselerin gelenlere verdikleri cevap, sadece yüksek dozajda, avuçlar dolusu ilaç oluyor.

Bir gün, bir arkadaşımın annesi rahatsızlanır. Kızı randevu alır, annesini o günün en meşhur psikiyatri profesörüne götürür. Muayenenin ortasında, doktor hastasına döner, “Anacığım” der, “Ben alkoliğim. Alkol alma zamanım geldi. Bana biraz müsaade et, sonra muayeneye devam ederiz.” Bir çekmecedен içkisini ve mezesini çıkarır, demlenir, sonra hastasına döner, “Hadi” der, “Kaldığımız yerden başlayalım.” Yaşlı kadın hayret ve şaşkınlıkla olup bitenleri seyretmektedir. Doktor sorar, “Anacığım, bana niye öyle bakıyorsun, bir şey mi var?” Yaşlı hanım sükûnetle cevap verir. “Doktor bey” der; “Eksik olmayın, beni siz tedavi edeceksiniz sağ olun, var olun ama merak ediyorum, acaba sizi kim iyileştirecek?” Aynı hikâyeye, nice zamandır hep devam ediyor.

Yüzyıllarca önce, Yunus meseleyi bir mısrada ne güzel halletmişti. **“Seni deli eden şey, yine sendedir sende”** diyordu. Ama bizler bugün, Yunus’un o mısrada anlattığı gerçeklerden ne kadar uzağız. Mutsuzsak, eğer sıkıntılıysak, hep dışarılarda sebep arıyoruz. Memur âmirine kızıyor, işçi patronuna, gelin kaynanasına, öğrenci öğretmenine... Bunu değil saatlerce, günlerce uzatabiliriz. Bütün bunlar neyi hallediyor? Hiçbir şeyi. Sadece ama sadece kendimizi kandırıyor, deşarj olduğumuzu sanırken, büsbütün daha büyük negatifliklerle şarj oluyoruz.

Hikâyeyi bilirsiniz. Bir gün Rabia Sultan Hazretleri, evinin bahçesinde harıl harıl bir şeyler arıyormuş. Komşuları merak etmişler. “Efendim” demişler, “Bir şey mi kaybettiniz, müsaade ederseniz biz de arayalım, yardımcı olmaya çalışalım.” Mübârek

Sultan “Çok teşekkür ederim” demiş. “İğnemi kaybettim, onu arıyorum.” Hep beraber arama tekrar başlamış. Bulamamışlar. Nihayet gelenlerden biri sormuş, “Anacığım” demiş, “İğneyi nerede kaybettin?” Rabia Sultan, “Evde dikiş dikiyordum, elimden kayıverdi” demiş. Adam cevap vermiş: “Efendim” demiş, “Hiç içeride kaybedilen iğne, dışarıda aranır mı?” Rabia Sultan gülmüş “Niye hayret ettiniz?” demiş. “Siz de aynı şeyi yapmıyor musunuz? Kalbinizde kaybettiğiniz huzuru, mutluluğu boş yere dışarıda aramıyor musunuz?”

Bence günümüzün asıl meselesi burada. İnsanoğlu, kendi kalbinde, iç dünyasında kaybettiği mânevi güzellikleri, boş yere dışarıda arıyor. Bulabilecek mi? Hayır. Kıyamete kadar arasa, yine de bulamayacak. İşi arabeske dökmekle kendi kendimize ihânet ettiğimizizin acaba farkında mıyız? Her gün, her yerde evlerden işyerlerine, radyolardan televizyonlara, dolmuştan pazar yerlerine kadar çalınan arabesk şarkılar, toplumun iç dünyasında ne büyük yaralar açıyor, farkında mıyız? O çok sayın eğitimciler, pedagoglar, psikologlar, psikiyatristler neden meselelerin üzerine parmak basmıyorlar, sükût ediyorlar. Arabesk adı altında çalınan parçalar, insanları bedbin, karamsar ediyor, hayata küstürüyor. Bazı hassas ve heyecanlı gençleri, göğüslerine jilet atacak hâle getiriyor. Sonuçları hiç düşünüyorlar mı? Bazı insanları, içkiye, sigaraya, uyuşturucuya, kumara götüren, adına iç sıkıntısı denilen o ifritin pençelerinde kıvrandıran nedir? Neden insanlar her şeye rağmen, bütün imkânlarına rağmen mutlu, huzurlu olamıyorlar? Çünkü kafalarımızın içi, çifit çarşısı gibi. Kendi kendimizle bitmek tükenmek bilmeyen bu kavga, nasıl sona erecek? Bence çağımızın en önemli sorunu budur.

Şair Fazıl Hüsnü Dağlarca en güzel şiir kitabı “Çocuk ve Allah”ın bir mısraında **“Çocuğum dua et geceleri, insan uzaklaşabilir Allah’tan”** diyordu. İçimizdeki o büyük ayrılıktan doğan sonsuz acıyı, hüznü, ıstırapı başka nasıl izah edebiliriz. Mevlâna, dünyaca meşhur eseri Mesnevi’nin özü olan ilk on sekiz beytine şöyle başlar:

“Dinle neyden kim hikâyet etmede

Ayrılıklardan şikâyet etmede”

Ne olur, biz de o çeyrek aydınlar gibi lâfı uzatmayalım. Sosyal, ekonomik, psikolojik vs. gibi ukalâlıklara düşmeden, bilgiçlik taslamadan meseleyi açıkça ortaya koyalım. Biz bugün Allah’tan koptuk, uzaklaştık, içimizdeki hüznün de, evimizdeki bereketsizlik de, toplum hayatındaki sayısız çekişmeler de hep o ayrılığın, o uzaklığın yansımalarından başka nedir ki?

Bu ayrılık devam ettiği sürece, iyi bilelim ki, ne kendi iç dünyamızda, ne aile içinde, ne mesleğimizde, ne de toplum içinde, hiçbir zaman ama hiçbir zaman mesut ve bahtiyar olamayacağız. Allah’ın huzurunda olmayan, seccadesiyle Allah’ın huzuruna çıkmayan bir kimse, doktorların o avuç dolusu uyuşturucu ilâçlarıyla mı huzuru bulacak. **“Seviyorum, seviliyorum, güzelliğim bu yüzden”** diyebilecek. Ne olur, samimi olalım. İki yüzlülüğü bırakalım, kendi kendimizi kandırmaktan vazgeçelim. İnancımızda da, ibadetimizde de, günlük yaşantımızda da mert, samimi, dürüst ve içtenlikli olalım. Biz yaradılışın bu en büyük kanununa aykırı hareket ettiğimiz sürece, bizi bekleyecek olan hep acılar, ıstıraplar ve hüsrânlar olacak. Biz bu dünyaya yiyip içmek, giyinip kuşanmak, gezip tozmak, göbek atıp eğlenmek için gelmedik. Biz bu dünyaya yontulmaya geldik, adam olmaya

geldik. Hazreti İnsan olmaya geldik. Allah'ın bin bir güzelliiklele yarattığı şu dünyaya bakıp bakıp da hayran olmaya geldik. Bizi bu mukaddes yolculuğumuzdan uzaklaştıracak her ne varsa, onlardan ayrı olup, aslımızı bulmaya geldik. Zavallı doktorlar, ne kadar gaflet içindeler, bugün ben yüksek dozajlı ilâçlarla tedavi olup da iyileşen hiç kimseyi görmedim, göreceğimi de sanmıyorum. Aksini iddia etmek akla da, mantığa da, yaratılışın kanunlarına da aykırıdır. İnsanları bugün sevgisizlik, saygısızlık, ilgisizlik hasta ediyor. Bundan hiç kimsenin şüphesi olmasın. Yalnız burada ince bir nokta var. Bir insan, içi sevgiyle dolmadan, en yakınları da olsa başkalarına sevgi gösteremez. Ve ancak, Allah ile beraber olanların kalbi sevgiyle dolar.

Büyük Yunus, içindeki o büyük Allah aşkı olmasaydı,

“Gelin tanış olalım,

İşi kolay kılalım,

Sevelim, sevilelim,

Dünya kimseye kalmaz” diyebilir miydi?

Aşkın boşluğunu ilâçla doldurmaya çalışmak, en büyük gaflet değil midir? Susayan bir insan, ancak su içerek susuzluğunu, içinin yangınıını dindirebilir. Su yerine tuz yalayanlar, yalatanlar acaba ne yaptıklarının farkındalar mı?

İnsan bazen bilmeyerek, istemeyerek de olsa, hayata ve insanlara ihânet ediyor. Gelin bu gafletten el birliğiyle kurtulalım. Bizleri Allah'tan ve Peygamber'den uzaklaştıranların kimler ve neler olduklarını bilelim, hayatımızı yeniden, ama yeniden sıfır kilometreden başlayarak kuralım ve el ele tutuşarak ilân edelim.

“Aşk gelicek, cümle eksikler biter.”

Öz ve Şekil

Yıllarca önceydi, Etlik'ten dönüyordum. Bir büyüğümü ziyarette gitmiştim. Dolmuşta önümdeki iki kişi, aralarında konuşuyorlardı. Biri diğerine, "Bu iş de tamam oldu, artık görevimi yaptım, oğlumu da, kızımı da Kur'an kursuna yazdırdım. Bir baba olarak görevimi yaptım, bitirdim, huzur içindeyim." diyordu. İki arkadaş arasındaki konuşma, bu minvâl üzere devam etti. Bu mesele, beni yıllarca düşündürdü. Çocuklarını Kur'an kursuna yazdırmakla görevlerinin bittiğini sanan bu babanın mantalitesi, sanırım yaşadığım sürece de beni meşgul edecek, düşündürecek.

Pek çok insan var ki, işin kolayına gidiyor, işi kolay tarafından alıyor. Din, mâneviyat, bir aşk, bir heyecan, bir güzellik sorunu iken, birkaç şeklin, kuralın, formalitenin içine hapsediyorlar o cânım, o güzelim duyguları... Tıpkı bir insanın, bütün hayatının bir tek boyuta irca edilmesi gibi. Oysa din de, insan da, çok yönlü, çok boyutlu, çok geniş eksenli realiteler.

Bir Hadis-i Şerifte Peygamber Efendimiz (s.a.v.): **“İçinizde öyle oruç tutanlar var ki, bütün kazançları, sabahtan akşama kadar aç kalmaktır”** buyuruyor. Belki bir kimse, sahur zamanıyla iftar zamanı arasında bir şey yememiş içmemiş olabilir, ama orucun mânevi şartları yerine getirilmemişse, o şahıs karnım acıktı diye önüne gelene çatmışsa, sürekli olarak en yakınlarının bile kalbini kırmışsa, harama bakmışsa, haram yemişse, dedikodu yapmışsa, o oruç ne dereceye kadar sağlamdır, makbuldür. Dinin sadece zâhiriyle yetinenler, bâtını üzerinde kafa yorup, onu bütün incelikleriyle anlamaya, kavramaya, yaşamaya çalışmayanlar, ne dereceye kadar mânevi hayatın güzelliklerini hissedebilirler.

Egzistansiyalizmin en büyük ismi Sören Kirgegard Danimarkalı asil bir ailenin çocuğudur. Tek evlât olarak büyür, özenle, itina ile yetiştirilir. Kopenhag İlâhiyat Fakültesini birincilikle bitirir. Mükâfat olarak başkentten en büyük kilisesinde görevlendirilir. Birkaç yıl görevini yapar, bir gün düşünür, nedir benim yaptığım der. Bir hafta evde kitaplar okuyorum, notlar çıkarıyorum, sonra gidip bunları halka anlatıyorum. Kendini okuduklarını aktaran bir cihaz olarak görür. Ben der, anlattıklarımı iç dünyamda yaşamıyorum ki, uygulamıyorum ki, yaptığım sadece kitaptaki bilgileri halka aktarmak. Kendini iki yüzlü bir insan gibi, bir sahtekâr gibi görür, ağlamaya başlar. Bir dilekçe göndererek, görevden affını ister. Ayrıldıktan sonra kendini, kendi iç dünyasında yetiştirmeye adar. Bu çalışmaları sırasında, kesinlikle şunu görür; yaşanmayan, uygulanmayan düşünceler, inançlar bizi ve başkalarını aldatan bir yükten başka nedir ki? Şuradan buradan edindiği birtakım bilgileri, papağan gibi tekrarlayanlar, önce kendilerini, sonra başkalarını aldatmış oluyorlar mı?

Hayat, yaşamak çok ciddi bir iş. Aldanmakla, aldatmakla geçen bir ömürden daha zavallı ne olabilir. Halk arasında “sözün eri” diye bir kavram vardır. Söylediklerini yaşamayanlar, hiç kimse üzerinde etkili olamazlar. Burada zaman ve mekân farkı da yoktur. Bu kural, her zaman ve her yer için geçerlidir. Dil ile öğüt vermek kolaydır. Haramzadeler, rüşvetçiler, vurguncular, hortumcular da ahlâk hakkında çok güzel nutuklar atabilirler. Önemli olan, dil ile söylemek değildir. Fiili ile yaşamaktır. Yapmadığını, yaşamadığını, yaşayamadığını başkalarından isteyenler, bekleyenler, bunun edebiyatını yapanlar, insanlığın yüz karası, iki yüzlü kimselerdir. Dili ile öğüt verene değil, fiili ile öğüt verene uymak gerekir. Ancak öyle insanların arkasından gidilebilir. Ancak o zaman “Eyvah yanlış yapmışız, umduğumuz dağlara kar yağmış” demekten kurtulabiliriz.

Kaldı ki, atasözünde olduğu gibi “Yalancının mumu yatsıya kadar yanar.” Söylediklerini yaşayamayanlar, bugüne kadar insanlar üzerinde etkili olmadılar, hele bundan sonra hiç olamayacaklardır. Bazı insanlar, gözleri var diye gördüklerini sanıyorlar, ne büyük aldanış. Bir bilsek ki, gören göz değil gönüldür. Kur'an-ı Kerim'de **“Ne yana bakarsan bak, Allah'ın vechi oradadır.”** buyruluyor. Yunus bir şiirinde;

“Cümle yerde hak nâzır,

Göz gerektir göresi”

der. Bakmak başka, görmek başkadır. Ancak Hak'la bakanlar, Hak'la görebilirler. Eğer biz gaflet içinde yaşamasak, karşımızda konuşan insanın papağanlık yapıp yapmadığını derhal anlayabiliriz. Önüne gelenin söylediklerine inanıyorsak, kabahati biraz kendimizde arayalım. Hak ile beraber olanı, Hak ile bera-

ber yaşayan insanları kimse aldatamaz. Cenab-ı Hak bir Kutsi Hadiste **“Siz bildiklerinizle amel edin, ben size bilmediklerinizi öğretirim.”** buyuruyor. İlmin başı edep ve tevâzudur. Edep ve tevâzudan mahrum kimseler, hiçbir zaman hakikati bulamayacaklar, bir güzelliği yaşayamayacaklardır.

Güzellik kâinatın altın anahtarıdır. O anahtar, ancak ona lââyık olanlara, o ruh olgunluğuna erişenlere verilir. Söylediğini yapmayanlara, yapamayanlara bir iş düşüyor. Edebini takınıp sükût etmek. Sadece birtakım şekilleri yerine getirmekle bir yere vardıklarını, bir şey olduklarını sananlar, hiçbir zaman gafletten, ziyandan kurtulamayacaklardır. Hayat bizden yeni ruh hamleleri, yeni fetihler bekliyor. **“İki günü birbirine eşit olan ziyandadır.”** Ne mutlu **“Bildikleriyle amel edenlere.”**

Allah cümlemize nasip etsin.

En Büyük Mürşit

Değişik zamanlarda, çeşitli kimselerden yıllardır işitiyorum. Kadın-erkek, okumuş-okumamış, köylü-kentli, her yaştan insanlar, yana yakıla bir arayış içindeler. Kimi, bana diyor, bir mürşit tavsiye eder misiniz? Kimi diyor diyor dolaşıyor, kendini eğitecek, ıslah edecek, adam edecek bir mürşit arıyor. Bazıları aradıkları mürşidi bulamamanın ıstırabı içinde kahroluyorlar. Bazılarında iş neredeyse çocuk dalaşmalarına dökülüyor. Benim mürşidim senin mürşidini döver diyorlar. Şöyle bir düşünecek olsak, bu yapılan işlerin ne kadar saçma ve anlamsız olduğunu görürüz. Ayakkabı alır gibi, elbise alır gibi mürşit aranmaz ki. İş kendi hayatımıza bir renk, bir ışık, bir anlam getirebilmek. Ta ki, bir gün karşımıza gerçek bir mürşit çıktığı zaman, onu anlayabilecek, ona sevgi ve saygı duyabilecek, onu takdir edecek ve onun verdiği dersleri ne pahasına olursa olsun yerine getirecek bir ruh kıvamında olmak. Bütün mesele burada. Aksi takdirde, çabalar boşa gider. Bilinen bir gerçektir, aradığını bilmeyen, bulduğunu anlayamaz. Duyan duymayan, bilen bil-

meyen iyicë kulak versin, mürşit aranmaz. Biz bir eşya gibi mürşit aramaya kalkarsak, karşımıza bu işin hilebazları, hokkabazları, cambazları çıkar. Mürit, mürşidini aramaz. Mürşit, müridini arar. Bize düşen, efendi gibi, medeni bir insan gibi kendi yolumuzda saygıyla, sevgiyle, edeple, incelikle yürümek. Hepsi bu. Bu yürüyüşlerle belli bir kıvama geldiğimiz zaman, mürşit bizi arar ve bulur. Geceler çok önemlidir. Geceleri mâneviyat yolunun kervanları kalkar. Sonsuzluk kervanları...

Gidiyor, gidiyor nurdan heykeller

Ufuk önlerinde bayrak kulesi

Bu gidenler altun kol silsilesi

Ölçüden, âhenkten daha güzeller

Gidiyor, gidiyor nurdan heykeller.

Önemli olan helâl rızık kazanıp, helâlinde yiyip içmek. Temiz ve dürüst bir hayat yaşamak. Farz olan ibadetlerimizi yerine getirmek, iki günümüzü birbirine eşit yapmadan, her an daha iyiye, daha güzele, daha mükemmele ulaşmaya çalışmak. Gece namazlarına kalkmak, olgunlaşmak, adam olmak, hamlıktan, çiglikten kurtulmak, ârif, zarif, kibar, asil bir kâmil insan olabilmek. Bir de bakarız ki, o sonsuzluk kervanına biz de katılmışız. Bir güzel, bir mübârek el uzanmış, bizi çekip çıkarmış, kervana dahil etmiş. Olay bu. Yoksa sonu gelmeyen tartışmalarla, senlik benlik kavgalarıyla yola çıkanlar, sonunda hiçbir yere ulaşamazlar. Bilmem diyen öğrenir, bilirim diyene ne verilir. Bu yol nispet, iddia, çalım, gösteriş, benlik, gurur, kibir yolu değil, edep yoludur. Tevâzu yoludur. İncelik ve zarâfet yoludur.

Güzel âşık cevrimizi çekemezsin demedim mi

Bu bir rıza lokmasıdır, yiyemezsin demedim mi

Gönül dostlarından biri, sabahleyin evden çıkarken şöyle diyor: **“Bir toz zerresinden kendimi daha büyük görsem, ağlayarak Allah’a sığınır, af dilerim.”** Varanlar, menzili maksûda ulaşanlar, hep edep ve tevâzu kapısından geçtiler. Bir Allah dostu, her sabah evden çıkarken şunları söylermiş: “Allah’ım” dermiş; “Bu şehrin en şerli, en kötü, en günahkâr insanı benim. Ya Rabbi bu şehirdeki iyilerin, mübârek insanların yüzüsuyu hürmetine beni affet. İyilerin yüzüsuyu hürmetine beni bağışla.”

Ne mutlu bizlere ki, kâinatların yüzüsuyu hürmetine yaratıldığı, insanların en büyüğü, en güzeli, en yücesi olan Resulullah Efendimiz, bizim peygamberimiz. Ne kadar şükretsek az. Her an bu mensubiyetin kadrini, kıymetini bilmeli, idrâk etmeye çalışmalıyız. Peygamberimiz, Efendimiz, yüce Resulümüzü anamızdan, babamızdan, kardeşimizden, eşimizden, çocuklarımızdan ve bütün sevdiklerimizden daha büyük bir aşkla sevmeliyiz. Bütün kâinat O’nun yüzüsuyu hürmetine yaratıldı. O sadece müslümanların değil, bütün Kâinatın Efendisi, Resulü, Kurtarıcısı, Mürşidi.

Öteden beri hayret ederim. Peygamber Efendimizin gerek sözleri, gerek yaşantısı en ince nüanslarına kadar açık seçik ortada iken, bazı kimselerin kendilerine kapı kapı dolaşıp, yalvar yakar mürşit aramaları biraz tuhaf kaçmıyor mu? Pırıl pırıl güneş ışığı başucumuzda iken, aydınlanmak için mum ışığı aramak sizin de garibinize gitmiyor mu? Bu ne gaflet? Ne aradın da İslâm’da bulamadın? Rahmetli hocam Dr. Münir Derman bu gibi durumlarda “Evlâdım, seccaden sana yetmiyor mu, ne arıyorsun?” derdi. Yüce Resulümüzün bir tek Hadis-i Şerifini alalım, meselâ her zaman söylediğim örnek **“Ya hayır söyle, yahut**

sus” Hadisi. Onu yaşayalım, ama aşkla, heyecanla yaşayalım. Günlük hayatımızda uygulayalım, ev hayatımızda, iş hayatımızda, sosyal hayatımızda... Göreceğiz ki samimiyetle, içtenlikle yaşanan, uygulanan bir tek hadis bile, hayatımıza inanılmayacak kadar renk, ışık, güzellik, estetik getirecek. Hayatı daha farklı, daha başka boyutlarıyla algılamaya başlayacağız. Ben bir tek hadisin bile, bütün nüanslarıyla yaşandığı takdirde, insanı velâyet makamına kadar götüreceğine inanıyorum. Yüce Peygamberimiz, Kâinatın Efendisi Hz. Muhammed (s.a.v.) sâde biz müslümaların değil, bütün evrenin, bütün insanların yol göstereni, ışık tutanı, peygamberi. Şu yaşa geldim, kesinlikle inanıyorum ki, kâinatta hiç kimse Resulullah Efendimizin önünde diz çöküp, mübârek elini öpmedikçe, ona biat etmedikçe, asla huzuru, mutluluğu, güzelliği bulamayacak, yaşama sevinci ile dolup, taşamayacak. Seviyorum, seviliyorum, güzelliğim bu yüzden diyemeyecek.

Bir söz vardır, müslüman olmayan cennete giremeyecek diye. Bazıları bunu taassupla söylenmiş bir söz gibi karşılarlar, şüpheli bir tavır takınarak, müstağni bir hava içine girerler. Oysa bu sözde, kâinatın en büyük sırrı gizli, kesinlikle taassupla ilgisi yok. Gerçeğin ta kendisi. Madem ki hayatta adam gibi yaşayabilmek için Hz. İnsan olabilmek için, mutluluklarla, güzelliklerle kucaklaşabilmek için kesinlikle İslâm'ın getirdiği kriterlere göre hareket etmemiz gerekiyor, pek tabiidir ki İslâm'ın getirdiği güzelliklere sahip olmadan, yaşama sanatında usta olamayız. Maddi ve mânevi güzellikleri bütün incelikleriyle algılayamayız. Hayret edilecek ne var? Acaba asıl taassup, İslâm'ın getirdiği o muhteşem insan, toplum ve hayat anlayışına karşı ölesiye direnmekte mi gizli? Bana göre, çağımızın asıl sorunu bu. İnsanlar Ay'a gidiyor, uzaya gidiyor, iyi güzel, fevkalâde, sadece

şapka çıkarılır, takdir edilir ama aynı insanlar evde kendi eşleriyle, kendi çocuklarıyla o güzel diyalogu kuramıyorlar. Bırakın başkalarını, kendi kendileriyle dost olamıyorlar. Ben bu büyük çelişkinin arkasında yatan gerçeğin İslâm'ın getirdiği güzelliklere sırt çevrilmesinde görüyorum. Ve asıl taassubun onlarda olduğuna inanıyorum. Ne olur gerek bizler, gerek onlar şu çok bilmişliğimizi bıraksak, ben onu okudum ukalâlıklarından uzaklaşsak, edeple, tevâzuyla, aşkla, heyecanla Peygamberimizin mübârek ellerinden öperek, onun bütün insanlığa getirdiği ezeli ve ebedi güzellikleri yaşamaya çalışsak. Aşk gelecek cümle eksikler biter diyebilsek.

Allah o aşkı cümlemize nasip etsin.

Bayram Sevinci

Halk arasında, bir kimsenin sevincini, memnuniyetini, hoşnutluğunu belirtmek için söylenen bir söz vardır. “Bu onun bayramı oldu, bayram yaptı, bayramını yaşıyor” derler. Bayram bir güzelliştir, bir heyecandır, bir aşktır. Bayram, yaşama sevincinin çiçeklenişidir. Bayram, adına hayat kavgası denilen bu hay huy, bu patırtı gürültü, bu toz duman içinde, bir çocuğun tebessümü gibi insanın yüzünü güldüren, içini hazla, mutlulukla dolduran bir olaydır. Tabiri caizse, bir mütarekedir. O günlerde savaşa ara verilir, silahlar bırakılır.

Bayram, insanın kendi kendisi ile yaptığı nefis mücadelesinde bir güzel müjdedir. Bir ürperiş, bir zaferdir. Bir aylık oruçtan sonra bayram gelir. Bu bayram günleri müspetin menfiye, olumlunun olumsuzla, mânâ âleminin madde âlemine galebesidir. Bu zafer, bayramla kutlanır. Ramazan Bayramı ile Kurban Bayramı arasındaki sürede bu fetih devam eder. Kurbanla birlikte bu ikinci zaferin bayramı kutlanır. Rabbi uğruna, Resulü uğruna, Kur'an uğruna nefsinin, egosunu, benliğini bırakan insan,

duyduğu heyecanı bayramla kutlar. Aslında bayram, adına insan denilen, Allah'ın bir Kutsi Hadiste *"Beñ insanın sırrıyım, insan benim sırrım"* dediği, yaratılmışların en şerefli olan varlığın, hayatının, varoluşunun anlamını bulduğu günlerdir. Duyan, düşünen, hisseden insanlar için bir kutlu duraktır, bir gönül ürperişidir, bir sırrın ifşasıdır. Sanki bayram günlerinde gizlilikler aşikâr olmuş, karanlıklar renkle, ışıkla, şiirle dolmuştur. İstiraplar yerini sevince bırakmıştır. Her yer gülle dolmuştur. O günlerde büyüklerin eli öpülür, küçükler sevilir, okşanır. Küsler barışır, dargınlıklar, kırgınlıklar yerini sevgiye ama tertemiz, ama bembeyaz, pırıl pırıl bir sevgiye bırakır. O sevgi gönülleri kuşatır, cihanı doldurur. O sevgiyle insan çevresindeki her şeyi, herkesi, dağıyla, taşıyla, kurduyla kuşuyla sever, kucaklar, bağrına basar.

Bayramım imdi, bayramım imdi,

Bayram ederler yar ile şimdi.

Yan ey gönül yan, yan ey gönül yan

Yanmada derman buldu bu gönlüm der.

Bayram günleri, Hak aşığı insanlar için bir genel af gibidir. Öyle bir af ki, içine bütün kâinatı alır. Allah ve Peygamber aşkı ile dolu gönüller, bayramın hürmetine yeryüzündeki bir kum tanesinden, gökyüzündeki Samanyolu'na kadar bütün kâinatı Muhammedî bir aşkla kucaklayıp, bağrılarına basarlar. Sevmek, devâm eden en güzel huyum derler.

Duyuyor, biliyor, inanıyorum ki

Yaşamak sevgilerle güzel.

El ele tutuşup ilân edelim,

"Aşk gelecek, cümle eksikler biter."

Bayram günlerinde yalnız sevgi, saygı, edep, incelik, zarâfet ve hoşgörü hâkimdir. Bütün kırgınlıklar unutulmuş, bütün dargınlıklar sonbahar yaprakları gibi dökülmüştür. Yalnız bir ses duyulur kulaktan kulağa, gönülden gönüle yankılanan o güzel ses. Sevginin sesi, dostluğun sesi, affın, hoşgörünün ve ebedî aşkın sesi. Bütün inanan insanlar, ellerini uzatarak bir koro oluşturlar. **“Sevelim, sevillelim, dünya kimseye kalmaz.” “Ve bir an yaşıyorum bütün bir ömre bedel.”** derler.

Bayram günlerinde Hak âşıklarının gönülleri, yeni yağmış kar gibi bembeyaz, tertemiz olur. O gönüllerden artık küskünlük, dargınlık, kin, nefret, düşmanlık hisleri ebediyen atılmıştır. O günler rahmetin bütün kâinatı kuşattığı günlerdir. Sanki o günler yerle gök birleşmiş, tarifi mümkün olmayan, tâkat getirilmeyen bir aşk ve güzellik yaşanmaktadır. O günlerde, her köşeden bize Yunus Emre seslenmekte **“Her dem taze doğarız, bizden kim usanası”** demektedir. İnsanlar evlerini, gönülleriyle beraber temizlemişler, bir güzelliği yaşamak üzere, bir dostluğu, bir kardeşliği paylaşmak üzere misafirlerini beklemektedirler. Sanki o gelenler, o gül kokan yerden, Peygamber mekânından, aşkın ve inanın güllerini getirmektedirler. İnsanlar sevgiyle birbirlerini kucaklarken gönüller **“Ya Muhammed gönlüm arzular seni”** demektedirler. Hayat adına, varoluş adına, insanlık kültürü adına ne muhteşem bir sahnedir o.

Böyle günlerde içim sızlayarak, yüreğim titreyerek hep bayram kaçaklarını düşünürüm. Zavallılar bir otel odasının mânevi soğukluğu içinde çilelerini doldururken, nedense hep onları düşünürüm. İçim sızlayarak vah kardeşlerim derim. Siz o güzellikler diyarından nefsinizin esaretine kaçarken, neyi bekliyorsunuz? Mutlu olmak **“Seviyoruz, seviliyoruz, güzelliğimiz bu**

yüzden” demek varken, bu kaçış nereye, kime ve ne zamana kadar? Sizler, o pırıl pırıl sevgilerin, dostlukların, kardeşliklerin yerine, bir otel odasının soğuk taş duvarlarına kaçarken, ne yaptığının farkında mısınız? Bu kaçış, aydınlıktan karanlığa, nurdan zulmete gidiş değil midir? Ah benim zavallı kardeşlerim, bir bilseniz ki insanı insan eden yine insandır. İnsanı mutlu eden yine insandır. Onlarla beraber olup bir sevinci yaşamak, bir güzelliği paylaşmak varken, aslında bu kaçış kendi özümüzden, kendi bilincimizden, kendi varoluşumuzdan, kendi hayatımızın amacından uzaklaşmak değil midir? Bu, şeytanın bir oyunu değil midir? Ben bugüne kadar bayramdan kaçıp da, gittikleri yerlerde sevinci, mutluluğu, huzuru ve sevgiyi yakalayan hiç kimse görmedim. Rahmetli Bedri Rahmi EYÜBOĞLU ne güzel söylemiş: **“İnsan âlemde insanları sevdiği müddetçe yaşar.”**

İnsan yaşamanın tadını, varoluşun hazzını, yalnız Allah rızası için insanları sevmek, onlara hizmet etmek, onlara faydalı olmakla bulabilir. Yaşadığımız sürece bayram günlerinin kadrini bilelim, o günlerin en güzel şekilde yaşanıp değerlendirilmesi için elimizden geleni yapalım. İşte yaşama sevincinin, huzurun, mutluluğun odaklandığı nokta burada. Peki “Yarın olsun, yarın olsun...” diye ertelemek niçin? Evet, biz de Yunus gibi diyelim en iyisi...

“Sevelim, sevilelim

Dünya kimseye kalmaz.”

Hikmetin Doğuşu

Yüzyıllarca insanlar hikmet kelimesi üzerinde durmuşlar, çeşitli anlamlarını araştırmışlar. Yüzlerce, hatta binlerce yazar, düşünür, mutasavvıf sayısız tarifler yapmışlar, değişik yaklaşımlarla hikmet kelimesini irdelemişler. Bunların hepsini bu yazıda sıralayacak olsak, kitabın sayfaları yetmez. İsterseniz önce, hikmetin halk arasındaki kullanılışına bir göz atalım. Bu söz, en çok tasavvuf üzerine yazılan kitaplarda geçer. “Hikmetli sözleri vardır.” ibaresi, hemen hemen bütün mutasavvıf biyografilerinde sık sık geçer. İnsanlar bir işin oluş nedenini araştırdıkları zaman, “Bu işin hikmeti nedir?” diye sorarlar. Hikmetli söz söyleyene “hakîm insan” “bilge insan” denilir. Hikmetli sözler diye nice kitaplar yazılmış, insanların istifadelerine sunulmuştur. Burada ince bir nokta var. Vecize, güzel söz başka, hikmetli söz başkadır. Hikmetli sözde bir derinlik, insanı düşüncelere götüren bir yön vardır. Daha açıkçası, hikmetli sözde bir “mânevîlik” vardır. İnsan arındığı, temizlendiği, Allah’a yaklaştığı

oranda, hikmetli söz söyleme ortamına girmiş olur. Bir ayna ne kadar temiz, ne kadar tozdan, kirden uzak olursa, dıştaki nesneleri o kadar net, vazih, en ince nüanslarıyla gösterirse, insan da öyledir. İnsan da arındığı, temizlendiği, gönlünü ve kafasını parazit düşüncelerden, nefsin oyunlarından kurtarabildiği nispette, insanları, olayları daha güzel, daha ince, daha derin seyredebilir, görebilir, gerçekleri tespit edebilir. Genellikle insanları hayatta doğru düşünmekten, güzel ile çirkin, iyi ile kötü arasındaki farkları görmekten alıkoyan, kafamızdaki takıntılar, ön yargılardır. Nefsinin esareti altında olan bir insan, bir şeyi nasıl görmek isterse öyle görür. Çünkü, tabiri caizse, elindeki damgayı her insana, her olaya aynı şekilde basmaktadır. Bu durum, bizi sonu gelmeyen hatalara sürükler; çünkü her an, her insan yeni ve farklıdır. Peşin hükümlerle yola çıkan, ister istemez realitenin dışında kalacak, objektiflikten uzaklaşacak, hakikate varamayacaktır.

Hikmet kavramının mânevi hayatla beraber gitmesi boşuna değildir. Ancak gönlünü tertemiz bir ayna haline getirenler, insanı ve olayları bütün nesnelliği içinde algılayabilir. Mısırf Niyazi *“Vechini pâk eyle ki, mirâta bûhtan olmasın”* der.

Yüce Peygamberimiz “Hikmet müminin yitik malıdır, nerede bulursa alsın.” buyuruyor. Kur’an-ı Kerim’de *“Allah hikmeti dilediğine verir, kendisine hikmet verilen ne hayırlı insandır”* hükmü yer alır. Ancak, ilim sahibi olmakla beraber gönüllerini de temizleyenler, bütün şüphelerden kurtularak, en saf, en temiz şekilde iman edenlere hikmet veriliyor. Ne yazık ki, bazı kimseler, hikmeti kuru ilimle, kuru akılla özdeş görüyorlar. Oysa asırlarca evvel büyük Yunus ne güzel söylemişti;

“İlim ilim demektir

İlim kendin bilmektir

Sen kendini bilmezsın

Bu nice okumaktır” diyordu.

Bir insan, kendi dalında bir ilim adamı olabilir, ama ille hikmetli söz söyleyecek diye bir şey söylenemez. Bütün kâinatı insanıyla, hayvanıyla, bitkisiyle, cemâdâtıyla Muhammedî bir aşkla kucaklamadan, saygı, edep, sabır, şükür, teslimiyet hudutları içine girmeden, hikmetin doğuşunu beklemek nafiledir. Yunus ***“Benim bir karıncaya ulu nazarım vardır”*** derken, ne güzel bir bakış açısı getiriyor. Kâinattaki her zerreye edep, incelik, zarâfet, aşk ve hayranlıkla bakmadan, değil hikmetli söz söylemek, söylenen hikmetli sözü bile anlayamayız. Açıkça görölüyor ki, hikmetin gerek doğuşu, gerek anlaşılması için, özel bir ruh iklimine ihtiyaç vardır.

Batı edebiyatını baştan sona inceleyin, hikmetli söze pek rastlayamazsınız. Arada sırada görülenler de İslâm kaynaklıdır, İslâmî eserlerden alınmıştır. Hikmet, İslâmiyet’le ortaya çıkan İslâmiyet’le beraber gelişen ve genişleyen bir gönül medeniyetinin en güzel çiçeğidir. İnsana huzur ve sükûn verir, ruha ferahlık verir, düşüncüyü inceltir ve geliştirir. Hikmet, Allah aşkı ile dolu, Peygamber aşkı ile kendinden geçmiş saf ve hayran kalplerin sesidir. Hikmet, kâinat karşısında duyan, düşünen ve ürperen insanların gönüllerinde filizlenen bir ebediyet rüyasıdır.

Kırk yıl önce İmam Gazali’den okuduğum bir hikmeti, her gün ürpererek tekrarlarım. Bir gün, çok uzak mesafelerden bir yolcu gelir. İmam Gazali’ye hitaben “Efendim” der. “Benim öyle okumam yazmam filân yok, çok uzun sözleri aklımda tutacak

kadar da zeki değilim, bana bir tek söz söyleyin. Öyle bir söz olsun ki, o beni dünyada da, âhirette de mesut ve bahtiyar etsin. Beni velâyet makamına kadar götürsün.” İmam Gazali tebesüm eder ve şu sözleri söyler; **“Evlâdım, her gördüğünü Hızır, her geceni Kadir bil, bu sana yeter.”**

Özdemir Asaf bir şiirinde;

“Bir kelimeye

Bin anlam yüklediğim zaman

Sana sesleneceğim” diyor.

Hikmetli sözler öyledir, bir kelimeye bazen bin anlam, bazen on bin anlam sığdırılır. Ve yüzyıllarca, bir meşale gibi insanlara mızrak mızrak güzelliklerini sunar. Bugüne kadar insanlık kültür tarihinde hoşgörü üzerine, müsamaha üzerine on binlerce kitap ve makale yazılmış, ama hiçbirisi Yunus Emre’nin **“Yaratılanı hoş gör, Yaratan’dan ötürü”** mısraı kadar etkili olamamıştır. Acaba Yunus, öğrendiği ilimler kadar gönlünü de arı, duru, tertemiz, pırıl pırıl bir hâle getirmemiş olsaydı, o eşi bulunmaz sözlerini söyleyebilir miydi?

Her hikmetli söz, insanlığın kültür ufkunda, bir yıldızın doğuşu, bir güneşin parlayışıdır ve onlar kıyamete kadar insanlığa ışık verecek, yol göstereceklerdir.

Karışık Kafalar

Günümüz insanlarında en çok görülen durumlardan birisi de kafa karışıklığı. Birçok insan, bu hâli bütün nüanslarıyla yaşıyor. Onu doğru yoldan ayıran o kadar çok husus var ki... Bunların başında ön yargılar geliyor. Vaktiyle yol kesen haramiler varmış, bugünün insanının yolunu ön yargılar kesiyor. Radyolar, televizyonlar, gazeteler insanların iletişimini sağlamak bir yana, tabiri caizse iletişimlerine engel oluyorlar. Belirli çevrelerin her gün çıkardıkları uydurma haberler, insanları şaşkına çeviriyor. İnsanlar ne yapacaklarını bilemiyorlar, sanki sözden ve harften bir denizde boğuluyorlar. Kafa karışıklığı, daha ufacık çocukken başlıyor. Okuldan telkin edilen düşüncelerle, aileden gelen fikirler çok küçük yaştan itibaren birbiri ile çelişiyor, minicik ruhlarda fırtınalar yaratıyor. Topluma egemen olan güç, bütün dehşetiyle insan ruhlarına saldırıyor. Çok kıymetli bir hanımefendi anlattı. O hani televizyonlarda sık sık çalınan rezil bir şarkı var, "Bas bas paraları Leyla'ya, bir daha mı geleceğiz dünyaya", bunu bir

ilkokulun önünden geçerken işitiyor. Hayretle ve dehşetle dönüp bakıyor. Bir öğretmen, öğrencilerine koro halinde bu şarkıyı söyletmektedir. Eğitimle uzaktan da olsa biraz ilgisi olan bir insan, bu durum karşısında çılgına dönebilir, feryat edebilir, hüngür hüngür ağlayabilir ama elinden başka ne gelir. Hangi Milli Eğitim yetkilisine ıstırabını duyurabilir ve derdini hangi televizyon kanalından anlatabilir. Tabi hiçbirinde. Vatandaşın ıstırabına kulak veren bir tek kanalımız yok ki. Bugün Türkiye’de dürüst insanlar, temiz insanlar, karakter sahibi nice hanımefendiler, beyefendiler korkunç bir yalnızlığı yaşıyorlar. Çoğu ne aile içinde, ne hısım akraba içinde, ne çalıştığı işyerinde göz yaşını, ıstırabını kimseyle paylaşmıyor, derdini kimseye anlatamıyor. Din ticareti yapan bazı televizyon kanalları, sadece ama sadece doyumsuz iştahlarını ve ceplerini tatmin yolundalar. Memleketle nadiren yetişen ve tek tük kıymetlere, bu din tüccarı televizyon kanalları asla ve asla yer vermiyorlar. Ben bugüne kadar hiçbir televizyon kanalında beyefendi, hanımefendi bir insanın çıkartılıp, onlarla konuşmalar yapıldığını görmedim. Siz gördüyseniz lütfen haber verin. Bu gidiş nereye, zulümlerin faturaları bir gün çıkmayacak mı sanırsınız. Ortalık yalnız kof şöhretlere kalmış, onlar her yere, onlar her şeye egemen.

Bıçak soksan gölgeme

Sıcacık kanım damlar

Gir de bir bak ülkeme

Başsız başsız adamlar.

Bu şartlar altında dürüst, temiz insanlar ne yapacaklar, nasıl bir yol tutacaklar? Yapılacak tek şey var. Yalnız ve yalnız Allah’a ve O’nun Yüce Peygamberine bağlanmak. Kur’an ve

Hadis dışında yazılanlara, söylenenlere kulak tıkamak... Peygamberi sadece Kur'anı tebliğle görevli bir memur telâkki eden sözüm ona profesör taslaklarına, defolun diyebilmek. Bizim başımıza ne gelirse Kur'an, Hadis ve Sünneti Seniye dışında, ıvır zıvır insanlara, onların deli saçması televizyon konuşmalarına, onların para kazanmak için çıkardıkları kitaplara iltifat etmemizden ileri geliyor.

Üç buçuk yaşında idim, minicik omuzlarıma sığmayan büyük bir aşk ve heyecanla okuma yazma öğrenmişim. Bir gün annem, bana bir defterle bir kalem getirdi. Oğlum dedi, sana bir cümle söyleyeceğim, bunu arka arkaya beş sayfaya tekrar-tekrar yazacaksın. O cümle şuydu. **“Oğlum, Allah'ın ve Peygamberin inan dediklerinden başka hiçbir şeye, hiçbir kimseye inanma.”** Bütün çocukluğum, bu cümleyi tekrarlamakla geçti. Posta Caddesi'nde şimdiki Modern Çarşı'nın bulunduğu yerde, Devrim İlkokulu vardı. Ben orada okudum. Her sabah okula giderken, bu cümleyi tekrar ederdim. Çevrenizdeki konuşmalara, tartışmalara arada bir kulak verin, ne kadar boş, ne kadar anlamsız, ne kadar ipe sapa gelmez olduklarını göreceksiniz. Falan meselede, filân profesörün görüşü söyleymiş. Falan yazar böyle diyormuş. Bunlar lâf mıdır efendim? Allah aşkınıza bu sözlerin tutarlı bir yönü olabilir mi? Filân profesörün görüşü şöyle olabilir, böyle olabilir, bundan bana ne, beni ne ilgilendirir? Benim için önemli olan, Allah'ın ve Resulünün ne dediği ve Resulullah Efendimizin sünneti seniyesi. Hangi insan Allah'a ve Resulüne şeksiz, şüphesiz büyük bir aşk ve imanla bağlanmışsa, önemli olan odur. Eğer her önüne gelenin kişisel görüşüne ve kanaatine göre hareket edilirse, bu iş nereye varır. Bir gün, bir insan Hz. Ali'ye sorar, “Efendim” der, “İlim nedir?”

Hız. Ali cevap verir: “İlim bir nokta idi, onu cahiller teksir etti (çoğalttı).” Bugün kafası karmakarışık olan insanlara sorun, falanca mesele hakkındaki görüşünüz nedir diye. Başlar sıralamaya, falanca âlim böyle diyor, filânca âlim şöyle diyor, anlatır, anlatır bir sürü isimler ve kitaplar söyler ama bir türlü sıra kendi görüşüne gelmez. Efendim bu konuda Kur’an-ı Kerim’in hükmü şudur, diyemez, bir türlü bu konuda “Yüce Resulümüz şöyle buyuruyor” diyemez. Bu isimler ve kitaplar çoğaldıkça, kafalar iyice karışır. İyiyi kötüden, güzeli çirkinden, eğriyi doğrudan tefrik edemez hâle gelir. Ve bu durum ne kadar acıdır. Böylelikle kişiliğini bulamamış, sevincini yakalayamamış, güzellikten uzak tipler ortaya çıkıyor. Rahmetli hocam Op. Dr. Münir Derman “Oğlum serseriliğin birçok çeşidi vardır. Önüne gelen her kitabı okuyan, onun eleştirisini yapamayan, sadece okuduğu kitapların sayısı ile övünen insanlar, ne kadar zavallıdırlar.” derdi. Her işittiğine inanan, her sakallıyı hoca sanan, her ukalâlık yapanı âlim sanan kimseler için, ne sıfat kullanılır, onu siz söyleyin.

Önemli olan, iç ile dış, madde ile mânâ, ruh ile beden, dünya ile âhiret arasında güzel, hoş, uyumlu bir denge meydana getirebilmek, bir senteze ulaşabilmektir. Allah’ımızın ve Yüce Resulümüzün bizden istediği budur. Ya ruh, ya beden, ya madde, ya mânâ, ya dünya, ya âhiret diyenler, nasıl da yanılıyorlar, acı bir gaflet içindeler. Önemli olan, hayata Sümbül Sinan Hazretlerinin gül kasidesinde gibi;

Gül alırlar, gül satarlar,

Gülden terazi tutarlar,

Gülü gül ile tartarlar.

diyebilmek, hayatı bir gül gibi yaşayıp, Hak'ka bir gül gibi göçebilmektir. Dünyası cennet olanın, âhireti de cennet olur.

Tertemiz, misler gibi beyaz bir gül gibi yaşayıp, Hak'ka te-bessüm ederek, aşk içinde göçmek varken, kafa karışıklığından doğan bu sıkılmış yumruklar, kenetlenmiş dişler, zindan gibi bir ifade ile hayatta sürünmek niçin, yazık değil mi bizlere? Asırlar ötesinden büyük Yunus ne güzel sesleniyor. Bir kulak versek:

İlim ilim demektir

İlim kendin bilmektir

Sen kendini bilmezsin

Bu nice okumaktır.

Çarşıda, yolda aydınlık yüzlü, bakışları nur dolu bir insan gördüğümüz zaman, nasıl sevinir, mutlu oluruz. Sanki içimizde bir pencere açılır. Bize iyinin ve güzelin bütün seslerini ve kokularını getirir. Neden biz de öyle olmayalım? Neden biz de, sevelim, sevilelim, dünya kimseye kalmaz demeyelim?

Hadisler ve Hayatımız

Resulullah Efendimizin Hadis-i Şerifleri öyle eşi bulunmayan mücevherlerdir ki, bir tanesi bile okunup öğrenildikten sonra uygulansa, günlük hayata geçirilse, insan hayatına yepyeni bir anlam getirebilir. O insanın hayatını renkle, ışıkla, şiirle, güzellikle, huzur ve mutlulukla ebediyen doldurabilir. Bütün nüanslarıyla, bütün incelikleriyle bir tek hadis, insan hayatında fiilen yaşandığı takdirde, o insanı velâyet makamına kadar götürür.

Günümüz insanlarına şöyle bir bakın. Uzaklara değil, en yakın çevrenize, göreceğiniz nedir? Stres, bunalım, sıkıntı, asık çehre, sıkılmış dişler, kenetlenmiş yumruklar, karmakarışık bir ifade. Soruyorsunuz, sayın kardeşim derdin nedir? Niçin sıkılıyorsun? Sana nasıl faydalı olabilirim? Senin için ne yapabilirim? Onların içinde sevdikleriniz, saydıklarınız var. Allah şahittir ki, her fedakârlığı yapmaya hazırsınız, ama hiçbirinden doğru dürüst bir cevap alamıyorsunuz. Bu neden böyle oluyor. Hani Hümeysra Hanım'ın meşhur bir şarkısı var. Tıpkı onun gibi.

Ya her şeyim, ya hiçim
Sorma dünyam ne biçim
Bir kördüğüm ki içim
Çözdükçe dolaşıyor.

İşte kompleks dedikleri durum. İç içe girift olmuş, birbirine geçmiş dertler, sorunlar. İşin acısı, toplumda insan ruhlarına yön verme durumunda olan psikologların, psikiyatristlerin de hastalarından pek bir farkı yok. Onlar da dert yüklü, sıkıntı yüklü, mutsuz ve huzursuz. Peygamber Efendimiz bir tek hadisi ile bu karanlık ortama ışık tutuyor, çözüm getiriyor. **“Hayat atının eğeri üzerinde, yumuşak ve sâkin oturun.”** Bütün derbi maçlarda dikkat ederim. Hangi takım sahaya stres içinde çıkmışsa, sonunda kaybeden taraf o olur. Pek çok hastalığın kökeninde, işte bu kördüğüm olmuş dertler ve sıkıntılar vardır.

Yakın bir akrabamızın üniversiteye giden oğlu anlattı. “Sabri Amca” dedi, “Çok istediğim halde bir türlü yüzme öğrenemiyordum. Antalya’da, Rafet Amca beni yüzme öğretmeye götürdü. Dedi ki; “Anıl, eğer çok kısa bir zamanda yüzme öğrenmek istiyorsan, kendini rahat ve yumuşak bir şekilde denizin sularına bırak. Deniz seni kaldırır. Hiçbir şey yapmazsan bile, denizin üzerinde yatağında yatıyormuşçasına durabilirsin.” İlk bunu öğrendim, arkası bir iki gün içinde kendiliğinden geldi.” İnsanlar da Anıl’ın yaptığı gibi, hayat denizinin karşısında sâkin, yumuşak bir şekilde kendilerini bıraksalar, mesele kendiliğinden halledilir. Yapabileceğimiz şeyler, elimizden gelenler apaçık ortada. Bunu Erzurum’lu İbrahim Hakkı Hazretleri bir şiirinde ne güzel anlatıyor;

Mevlâ görelim neyler,

Neylerse güzel eyler.

İstediğimiz kadar endişelenelim, kaygı duyalım, bunalım içinde çırpıyalım. Ne faydası var? Elimize ne geçecek, kazancımız ne olacak? Sadece kendimizi biraz daha üzmüş, yormuş, yıpratmış olmayacak mıyız? **“Hayat atının eğeri üzerinde, yumuşak ve sâkin oturun”** Hadis-i Şerifi, bana hep ışık tuttu. Karşılaştığım bütün problemlerin hâlinde bana ışık tuttu, yol gösterdi, yardımcı oldu.

Hayat olayları öylesine iç içe, öylesine girift ki, onları iplik iplik çözmek, öze varmak, gerçek nedeni anlayabilmek için problemler karşısında kaldığımızda yaklaşımımız son derece serin kanlı olmalı, rahat olmalı, sâkin olmalı ki, işin içinden çıkabilelim. Panik içinde verilen kararlar, bizi hep hatalı yollara götürür. Bir türlü hastalığın ilâcını bulamayız. Bir bilsek ki, bazen sorulan soruların cevabı kendi içindedir. Hayatta çözülemeyecek, halledilemeyecek hiçbir problem yoktur. Yeter ki biz soğuk kanlı olalım. Telâşa kapılmayalım. Bedbin, karamsar bir ruh hâli içine girmeyelim. Allah insanlara taşıyamayacağı yükü vermez. Biz kendimiz ön yargılarla yola çıkarsak, panik içinde kalırsak, o zaman en küçük sorunlar bile gözümüzde Ağrı Dağı gibi büyür. Yaşamak çok ince bir sanat. Nice insan sahip olduğu pek çok şeye rağmen, hayatına bir renk, bir ışık, bir güzellik getiremiyor. O çarşıda, pazarda, caddelerde gördüğünüz asık suratlı insanların niceleri pek çok şeye sahip, ama bir türlü edep içinde, sabır ve sükûnet içinde Allah'ın verdiği nimetleri değerlendiremiyorlar, hep bir olumsuzluğu yaşıyorlar. Kökeninde Allah'tan uzaklık var. Peygamberi tanıyamamak, sevememek var. Peygamber Efendimiz, kâinatın en büyük, en güzel insanı

ve yaşamak sanatının en muhteşem örneği. Öteden beri Hadis-i Şerifleri, yaşamak sanatının umdeleri olarak gördüm. Hangi insan ki, beş on Hadis-i Şerifi okur, öğrenir, öğrendiklerini hayatında yaşarsa, o dünyanın en mutlu, en huzurlu, en rahat insanlarından biri olur. Hayatından zevk alır, insanları sever, onlara saygı duyar ve onlarla beraber huzuru ve mutluluğu yudum yudum içer.

Nikâh törenlerinde, gençler birbirlerinin ayaklarına basmak için yarış ediyorlar. Sebebini soruyorsunuz. Efendim diyorlar, kim kimin ayağına basarsa evde onun sözü geçer, o üstünlük sağlar. Ne kadar zavalıca bir düşünce. Daha nikâh memurunun önünde başlayan bir savaş. Oysa batıdan gelen bu çirkinliklere yüz vermesek, aldırış etmesek daha güzel olmaz mı? Ben de kırk bir yıl önce evlendim. Dedim ki, bu evde yalnız Allah'ın ve O'nun Yüce Resulünün dedikleri olsun. Biz kim oluyoruz ki bizim dediklerimiz olacak. Huzura, mutluluğa, geçime, anlayışa ve sevgiye giden yolun kapısı, daima Allah'ın ve Peygamberinin dedikleri ile açılır. İnsanoğlu ben, ben dediği sürece, ben merkezli bir dünyanın sınırları içinde yaşadıkça huzuru, mutluluğu ve yaşama sevincini hiçbir zaman tadamayacaktır. Sadece nefsanîyetinin karanlık hapisanesinde azap içinde kalacaktır. Bilmem diyen öğrenir, bilirim diyene ne verilir. Toplumlarda sevilen, sayılan, el üstünde tutulan insanlar, hep egolarını, nefislerini arka plâna atan sabır, şükür ve edep içinde yaşayan insanlardır. Nefislerinin esiri olan insanlar, muhtaç oldukları sevgi, saygı ve ilgi ortamını hiçbir yerde bulamayacaklardır. Bir velî zat, ben demekten çok çekinirmiş, bir gün bir topluluk önünde sohbet ediyormuş. Birden kalkmış lavaboya gitmiş, ağzının içini yıkıyormuş, çalkalayıp tekrar yıkıyormuş. "Efendim, ne yapıyorsunuz?" demişler. "Özür dilerim" demiş. "Sizleri rahatsız et-

tim. Demin sohbet sırasında ben kelimesini kullandım, ağzımın içi necasetle doldu. Şimdi müsaadenizle onu temizliyorum.”

Hayatları boyunca nefsanîyetleri ile yaşayan insanlar, önce ben, sonra ben diyen insanlar, hiçbir zaman sevilmemişlerdir. Bundan sonra da sevilmeyeceklerdir. Sevgi kuşu, konmak için temiz bir dal arar. Sütü, temiz olmayan bir kapta pişirmek isterseniz derhal kesilir: Peygamber Efendimiz, bütün Hadis-i Şeriflerinde insanlığa pırıl pırıl bir dünya getirmiştir. Gerek kişisel yaşamda, gerek aile ve toplum boyutunda gerekli olan, lüzumlu olan ne varsa, hadislerde gösterilmiştir. Hadisleri yok saymaya çalışanlar, görmezliğe gelenler, sâde İslâm’a değil, aynı zamanda insanlık kültürüne de en büyük kötülüğü yapıyorlar. Duyan, düşünen, seven ve hisseden insanlar, bir ömür boyu aradıkları nice güzellikleri hadislerde bulacaklar ve onları uygulayıp, yaşadıkları oranda mesut ve bahtiyar olacaklardır.

Tabiat Boşluktan Hoşlanmaz

Telefonda aziz dost İbrahim ATEŞ'in, o her zamanki sevgi dolu, sınımsız sesi, "Sabri Bey" dedi, YOYAV Dergisi'nin bu sayısında Türkiye'deki misyoner faaliyetlerini çeşitli yönleri ile incelemek istiyoruz; senin de o güzel üslûbunla bir katkıda bulunmanı rica ediyoruz, yazını bekliyoruz...

Düşündüm, Türkiye'deki misyoner faaliyetlerinin, Hristiyanlık propagandasının gün geçtikçe daha da yoğunlaştığını görmek için, ille de çok değerli Emniyet Kuvvetlerimizin ilgili birimlerinde görev almaya gerek yok. Öylesine aşıkâr ki... Bazı gazetelerimizin belirli sayfalarına her gün bakmak yeterli. Çarşaf çarşaf ilânlar. Adresinizi verin bedava İncil gönderelim, bedava dergi gönderelim. Dinî müşküllerinizi yazın, cevap verelim. Sonra "Alo dua faslı", şu numaraya telefon edin, tüm sorunlarınıza cevap verelim. Yıllar önce rahmetli annem anlatmıştı. "Oğlum" demişti. "Bir gün İstanbul'da Göztepe Parkı'nda oturuyordum, bir hanım yanıma geldi, oturdu. Hâl-hatır sorduktan sonra, çantasından

kucak dolusu kitaplar, broşürler, içinde İncil'den âyetler yazılı kartlar çıkardı, verdi. Sonra bir adres ve telefon numarası bıraktı. Ne zaman isterseniz bizi arayın, emrinizdeyiz." Tabi onlar annemin nasıl bir Allah ve Peygamber âşığı olduğunu bilmiyorlardı. Yine yıllarca önceydi, tatile gitmiştik. Bir hanım elinde koltuğu, sürekli peşimizden geliyordu. Nerede yorulduğumuzu hissetse, aman efendim diyordu, buyurun koltukta istirahat edin. Kocasını da bir elinde sürahi, bir elinde bardak hanımının arkasından koşuyordu. Koltuğa oturduğum zaman derhal bardak doluyor, uzatılıyordu. Eşimle beraber hayretler içindeydik. O güne kadar kimseden böyle bir yakınlık, ilgi görmemiştik. Birkaç gün sonra mesele anlaşıldı. Bir gece yemekten sonra çay içiliyordu, hanım bizi Hristiyanlığa davet etti. "Falan mekânda, filân günler bizim toplantılarımız oluyor. Ne zaman emrederseniz gelelim, sizi alalım, gece yine evinize bırakırız" dediler. Onlara dönerek dedim ki, "Efendim, ben Allah'a ve İslâm'a âşık bir kimseyim, ilginize çok teşekkür ederim." Bir daha ne koltuğu gördük, ne de sürahi dolu suyu.

Bir söz vardır, derler ki, tabiat boşluktan hoşlanmaz. Boş olan durumlar, şu veya bu şekilde doldurulur. Ben Türkiye'deki gittikçe yoğunlaşan misyoner faaliyetlerini de bu boşlukla izah ediyorum. Nice zamandır, Türkiye'de gönüller boş bırakıldı. İnanan insanlar, her ne kadar inançları tertemiz, bembeyaz, her türlü isnattan uzak yaşadılarsa da, yine de onlara çarpık gözlerle bakıldı. Nice yıllar, o güzeller güzeli insanlar horlandı, entel geçinen sözüm ona çeyrek aydınlar, onları bazen alay konusu yaptılar, bazen istihza ile baktılar. Bazen de çeşitli olumsuz sıfatlarla onları aşağıladılar. Ben bugüne kadar gelen diyanet başkanları içinde rahmetli Ahmet Hamdi Akseki ve İbrahim Elmalı hariç, hiçbirinin görevlerini lâayık ve çhile yaptıklarına

inanmıyorum. Nûr içinde yatsın. Ahmet Hamdi Akseki merhum her yönü ile müstesna bir insandı. O zaman beş yaşında bir çocuktum. Bir gün rahmetli annem elinde bir kitapla geldi. Kitabın ismi “Yavrularımıza Din Dersleri” idi. Yazarı Ahmet Hamdi Akseki. Aradan altmış dört yıl geçti, hâlâ o kitabı zaman zaman o beş yaşımın heyecanıyla ele alır, ürpererek, heyecanla okurum. Başkanlık yaptığı sürece merhumun her yönden olumlu hizmetleri oldu. Türk Milleti onu yürekten sevdi. Vefatından sonra, anne babalarına geceleri okurken, aralarına onu da kattılar. Ama o kadar. Gördüğümüz rahmet o oldu. Ne yazık ki bir ikinci Ahmet Hamdi Akseki çıkmadı. Zaman zaman basında, televizyonlarda, siyaset çevrelerinde İslâm adına saçma sapan sözler söylenirken İslâm’la hiç ilgisi olmayan çok ağır isnat ve iftiralarda bulunulurken, Diyanet İşleri Başkanlığı tam bir vurdumduymazlık içinde olanlara omuz silkti, bana ne, neme lâzım dedi. Bazı başkanlara makam arabası ve koltukları pek tatlı gelmişti. Ayrılmamak için her türlü tâvizi vermeye razıydılar. Bir tek İbrahim Elmalı hariç, hep aşağılık kompleksi içinde el ovular.

Bana göre bu boşluğu yaratan ikinci sebep, İlahiyat Fakülteleri oldu. Onlar daha büyük bir vurdumduymazlık içinde profesörcülük oynayarak kimi dekanlık, kimi rektörlük peşinde koştu. İslâm’ı yanlış anlayanlara ve yanlış anlatanlara karşı hiçbir zaman medeni bir insan gibi karşı çıkarak “Efendiler! Siz olaya yanlış yaklaşıyorsunuz, o anlattığınız hurâfeler, saçmalıklar sadece sizin kendi indî görüşleriniz, Kur’an’a, Hadis-i Şeriflere, Sünnet-i Seniyye’ye göre doğrusu budur, senetleri bunlardır, diyemediler bir türlü. Kimisi korkudan titreyerek kendi cüppesinin içine sığındı, kimisi şan, şöhret, isim, para peşinde koştu, kimisi siyaset peşinde koştu. Hâlâ bugün bile nice pro-

fesör geçinen akıldâneler milletin kafasını karıştırmakta devam ediyorlar. Hele son yıllarda yeni bir moda çıktı. Ramazan gelince o inanmış, o masum, o tertemiz hanımların, erkeklerin kafalarını karıştırmak için akla hayale gelmez, idrâke sığmaz ne saçmalıklar sergileniyor. Bu arada bazı siyasetçiler de kafaları karıştırmak, inanmış ruhların, kar beyazlığını karartmak için ellerinden geleni yaptılar. Sonuç ortada. İnandım diyen insanların içinde bile, Kur'an'a ve Resulullah Efendimize, hurafelerden uzak, bidatlardan uzak, inanan kaç kişi gösterebilirsiniz? Çünkü bazı televizyon kanalları, her gün ortalığı karıştırmaya devam ediyorlar. Hâlâ bazı çevrelerin nazarında inançlı, temiz, güzel insanlar ikinci sınıf vatandaş muamelesi görüyorlar. Dört yaşındaydım. Komşumuz Sürpik Teyze, Ermeni asıllı bir vatandaşımızdı. Günde iki paket İkinci sigarası içerdi. Beni çok sever, genellikle sigaralarını bana aldırırdı. O yıl ki Ramazan, Temmuz ayına rastlamıştı. Çok sıcak günler yaşıyorduk. Dikkât ettim. Sürpik Teyze sigara içmiyordu. Bir gün kendisine sordum, "Teyzeciğim" dedim. Ramazan geldiğinden beri sigara aldırıyor-sun, sebebini öğrenebilir miyim?" Sürpik Teyze saçlarımı okşadı. "Yavrum" dedi, "Bu sıcakta müslümanlar çok zorluk çekerek oruç tutuyorlar. Ben o güzel insanların yüzüne bakarak nasıl sigaramın dumanını üfleyebilirim?" Ne zaman Ramazan'da Kızılay'dan geçerken elleri sigaralı, kadınlar-erkekler görsem, (hem de Ramazan ayında) o çocukluk anımı düşünür, ürperirim.

Nasıl aç kalan bir insan, çok acıkan bir insan, eline ne geçerse yağlı demeden, yavan demeden karnını doyurmaya çalışırsa, hiç şüphemiz olmasın, mâneviyat alanında da durum aynı. Bir çocuk doğuyor, tertemiz, mis gibi, melek benzeri... Resulullah Efendimizin "Her çocuk İslâm fıtratı üzere doğar, ona

iyi veya kötü bir kişilik kazandıran anne-babadır, çevredir.” Hadis-i Şerifinde buyurduğu gibi, aile, okul, toplum üçgen el ele veriyor, o çocuğu ne kadar kötü yetiştirmek mümkünse, ellerinden geleni yapıyorlar ve ortaya yeni firavunlar, nemrutlar çıkarıyorlar. Aman sakın ha, siz siz olun yedi yaşına kadar okuma-yazma öğretmeyin, dikiş, nakış öğretmeyin. Bırakın çocuk ayağı yanmış it gibi koşsun-dolaşsın, yaksın-yıksın, vursun-devirsin diyenler, yarın Allah’ın huzuruna çıktıkları zaman, bunun hesabını nasıl verecekler hiç düşünüyorlar mı? Yedi yaşına kadar itlik eden çocuklar, yarın yetmiş yaşında da aynı itlikle devam edecekler. Bu öğretmenler ve onlara uyan anne-babalar, nasıl bir cinayet işlediklerinin farkındalar mı acaba? Bir cemiyet bu kadar başıboş bırakılırsa, fuhuş albümü gazetelerle, televoleli iğrenç programlarla mânevi değerler bu kadar sarsılırsa, o toplumdan başka ne beklersiniz? Her şeye rağmen canını dışı-ne takip kendini yetiştiren, tertemiz yaşayan, örnek bir hayatı olan, gerçek aydın, gerçek kültürlü hanımefendilere, beyefendilere, din tüccarı televizyonlar başta olmak üzere, hepsi ama hepsi, kapılarını sımsıkı kapatırlarsa, meydan soytarılarının elinde kalırsa, gayet tabi misyonerler cirit atacak. Apartman daireleri kilise yapılacak, parayla o kiliselere cemaat toplatılacak, elden ele dağıtılan kasetlerle, CD’lerle, filmlerle sun’i bir hayranlar kitlesi yaratılacak ve sonra bunları açık açık söyleyenlere ağız dolusu küfürler, hakaretler yağacak. Acaba niye hayret ediyoruz, ne bekliyoruz ki, neye şaşıyoruz? Rahmetli Mehmet Akif nice yıllar evvel ne güzel söylemişti: **“Sen sahip olursan bu vatan batmayacaktır.”** Mesele burada efendi. Ne zaman vatanımıza, toprağımıza, çocuklarımıza sahip olursak, onların da canlarına ot tıkanacaktır. Dost acı söyler. Benden bu kadar...

Işıkla Dolmak

Senelerce, senelerce evveldi... Genç bir lise öğrencisi idim. Bir gün okuduğum kitaptaki bir cümle, beni çok düşündürdü. Yıllarca o cümlenin mânâsını düşündüm, hâlen de düşünüyorum. Yıllar içinde sayısız defalar, tespih çeker gibi o cümleyi tekrarlardım. Her defasında ayrı bir ürperiş duydum. İshak Peygamber şunu söylüyordu: ***“Yol uzun, yük ağırdır, bu yükle bu yola dayanamazsınız, yüklerden kutulunuz.”***

Cumhurbaşkanı Kenedy’nin, öldürüldüğü gün, Teksas’ta söylemek üzere hazırladığı nutuktaki son cümle de aynı idi. İleride, kısmet olursa, yaşarsam ne düşünürüm bilemem, ama bugün İshak Peygamberin bu sözünün hepimiz için, bütün insanlar için bir uyarı olduğuna, bütün kalbimle inanıyorum. Bu sözün önemini anlamak için, şöyle bir çevremize bakmak yeterlidir sanırım. Dünyada olup bitenler, ülkemizde cereyan eden olaylar, çevremizdeki asık yüzlü, yumrukları sıkılı, dişleri kenetlenmiş, stres yüklü insanlar, düşünebilen, hissedebilen insanlar

için çok şey anlatıyor. Nedir hayatla alıp veremediğimiz, neden bu kadar umutsuz ve karamsar düşünceler içindeyiz? Çünkü ne ailemiz, ne okuduğumuz okullar, ne içinde yaşadığımız toplumun kültür araçları bize adam gibi yaşamak için ne yapmamız, nasıl hareket etmemiz gerektiğini öğretmiyorlar. Öğretmiyorlar. Çünkü birkaç istisna dışında, kendileri de bilmiyorlar. Peşin hükümlerle öylesine sarılmışız ki, kıpırdamaya imkân bulamıyoruz. Hep hayatın dışında, realitenin dışında, bizi kendi öz varlığımıza, ailemize, vatanımıza, sanatımıza, geleneklerimize yabancılaştıran ön yargılar içinde adeta yüzüyoruz. Şairin dediği gibi; **“Bir hayata çattık ki, hayata kurmuş pusu.”** Bu ön yargılar, bir dağ gibi sırtımızda birikiyor, birikiyor kıpırdamamıza imkân vermiyor. Ve bu yükün altında düşünemiyor, hissedemiyor, idrâk edemiyoruz. Necip Fazıl ne güzel söylüyor;

**“Bıçak soksan gölgeme,
Sıcacık kanım damlar,
Gir de bir bak ülkeme
Başsız başsız adamlar”**

Kaç yıldır, Ramazan ayı gelecek diye ödüm kopuyor. Aman yanlış anlaşılmasın, oruçtan korktuğum için değil, ama adı Profesöre çıkmış birtakım kimseler, bu mübarek ayla beraber içlerinin bütün pisliğiyle mübârek ayımızı, fitil fitil burnumuzdan getiriyorlar. İç dünyalarındaki hezeyanları, hiç çekinmeden, utanmadan, sıkılmadan ekranlardan dışarı çıkarıyorlar. Ve sonra, aylarca bu çirkinliklerin tartışması sürüyor. Zaten kısacık bir insan ömrü, onun da bir kısmını ekmek parası kazanmak için yaptığımız mücadeleler, alışverişler, mecburi ziyaretler alıp götürüyor. Geri kalanını da bu hezeyanlarla geçirecek olursak,

bize yazık olmayacak mı? Vakti saati gelince, bize dönüp, ey insanoğlu nerde ekinin, nerde hasadın, demeyecekler mi? Başta peygamberler olmak üzere, din yolunun büyükleri, âlimler, velîler bize rahat yaşamanın, huzurlu yaşamanın, insanca ve efendice yaşamanın yolunu göstermişlerken, biz tutuyoruz, katran ruhlu insanların, bizi soktukları karanlık dehlizlerde çırpınıp duruyor, bir ışık, bir yol, tutunacak bir dal arıyoruz. Kur'an-ı Kerim'de Asr Suresinde tutulması gereken yol, kısa ve özlü olarak ne kadar güzel belirtiliyor: ***“And olsun asra ki bütün insanlar hüsrandır. İnananlar, inançlarına göre yaşayanlar, birbirlerine sabrı ve Hak'kı tavsiye edenler müstesna.”*** Ne olur, şu şunu söylemiş, bu bunu yazmış diye dedikodu peşinde koşacağımıza birkaç âyet, birkaç hadis, bir kaç velî sözü öğrensek ve bütün içtenliğimizle, dürüstlüğüümüzle onları günlük hayatımızda yaşamaya çalışsak. Şunu kafamıza iyice yerleştirelim ki okunanlar, işitilenler, öğrenilenler günlük hayatımızda yaşanmadıkça bir şey ifade etmezler. Sadece ben onu da biliyorum, bunu da biliyorum, şunu da biliyorum diye caka satmaktan, nefisler biraz daha kalınlaşmış olur. Acaba hayat bu mu? Yaşamak bu mu? Biz bunun için mi dünyaya gönderildik. Ne olur, yerdeki bir kum tanesinden, gökyüzündeki Samanyolu'na kadar insanıyla, hayvanıyla, bitkisiyle, kâinatı Muhammedî bir aşkla kucaklasak. Sevgi, saygı, hoşgörü şîârımız olsa. O gün kimi görürsek, kime muhatap olursak, ona karşı edeple, incelikle, zarâfetle davransak. Elimizden gelen iyiliği yapsak, elimizden gelmeyenler için hayır dualar etsek, ne kaybederiz. Bir genel af çıkarsak, o güne kadar bizi kıran, inciten, üzen ne kadar insan varsa hepsini affetsek, bağışlasak, içimizdeki kinleri, nefretleri, küskünlükleri, birikmiş öfkeleri Allah rızası için, Peygamber aşkı için fırlatıp atsak, kaybımız ne olur? Bir pazardan yükünüzü

getirttiğiniz insana, birçok paralar veriyorsunuz, tabi hakkıdır. Hamal taşıdığı yükün karşılığını alacaktır. Peki bizler ne yapıyoruz; sırtımızda ömür boyu taşıdığımız kinleri, nefretleri, dargınlıkları, kırgınlıkları en ufak bir ücret almadan mezara kadar götürüyoruz. Ağzımızın tadı bozuluyor, neşemizi, huzurumuzu kaybediyoruz. Ve bu yüklerden kurtulmayı düşünmüyoruz bile. Yazık değil mi bizlere? Ne olur sabır ve şükür içinde yaşayabilesek, hoş görebilsek, affedebilsek, içimizi renkle, ışıkla, şiiirle Allah ve Peygamber aşkı ile doldurabilsek. **“Sevmek, devâm eden en güzel huyum”** diyebilsek. **“Aşk gelicek, cümle eksikler biter”** diyebilsek, ne kaybederiz?

Madem ki o bize şah damarımızdan daha yakın, o hâlde ne bekliyoruz?

Haberleşme Adresleri:

Telefon: (0312) 438 66 45

web adresi: www.gonulsohbetleri.net

e-posta : standogan@gonulsohbetleri.net

ISBN: 975 - 92395 - 4 - X